

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών
(Τ.Π.Ε.) και η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της
υγειονομικής κρίσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Απόψεις
γονέων»

Ονοματεπώνυμο: Άννα Καλύβα
Επιβλέπων Καθηγητής: Βασίλειος Κόλλιας
Έτος: 2022

Υπεύθυνη Δήλωση

Η Άννα Καλύβα, γνωρίζοντας τις συνέπειες του νόμου 2121/1993 περί λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η εν λόγω εργασία με τίτλο «Η χρήση των πληροφοριών της τεχνολογίας (Τ.Π.Ε.) και η εξ' αποστάσεως διδασκαλία κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης: Απόψεις γονέων» αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι βιβλιογραφικές αναφορές που έχουν χρησιμοποιηθεί έχουν δηλωθεί εντός του σώματος της εργασίας και κατ' αλφαβητική σειρά στο τέλος.

Η Δηλούσα

Άννα Καλύβα

*Η γνώση είναι το κλειδί
και η ζωή το λουκέτο.
Αν θες να το ανοίξεις
δεν έχεις παρά να εκπαιδευτείς.
Το σχολείο είναι ο κλειδοκράτορας,
αφοσιώσου σε αυτό,
απόκτησε το κλειδί σου
και ξεκλείδωσε τη ζωή σου.*

Αποστόλης Ζυμβραγάκης ‘Το κλειδί’

Περίληψη

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στη μορφή της τηλεεκπαίδευσης, κρίθηκε για πρώτη φορά αναγκαία στην Ελλάδα το Μάρτιο του 2020, για τη διεκπεραίωση και τη συνέχιση του διδακτικού έργου, ενώ βρίσκονταν σε εφαρμογή τα μέτρα πρόληψης και περιορισμού της εξάπλωσης των κρουσμάτων του κορονοϊού. Μέχρι τότε, η τηλεεκπαίδευση ήταν ένας οικείος τρόπος διδασκαλίας σεμιναριακού τύπου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και σε περιπτώσεις όπου η δια ζώσης διδασκαλία ήταν ανέφικτη, κυρίως λόγω της απόστασης των φοιτητών από το αντίστοιχο τμήμα.

Ποιες ήταν όμως οι δυσκολίες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου φοιτούν παιδιά έξι έως δώδεκα ετών; Και πώς αξιολόγησαν οι γονείς την αντίδραση των συνιστωσών του εκπαιδευτικού συστήματος στην πρόκληση της επείγουσας τηλεεκπαίδευσης. Η παρούσα έρευνα χρησιμοποιεί ποιοτική μεθοδολογία για να συμβάλλει στη μελέτη των ερωτημάτων αυτών μέσα από συνεντεύξεις γονιών μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι γονείς μέσα από την κατεπείγουσα ανάγκη της τηλεεκπαίδευσης κατάφεραν να εντοπίσουν τα θετικά σημεία που εμπεριέχει η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση γενικότερα και να επιθυμούν τη συμπερίληψή της στην παραδοσιακή εκπαίδευση, η οποία κρίνεται ότι πρέπει να αναβαθμιστεί και να εκσυγχρονιστεί. Παρατήρησαν τα κακώς κείμενα της διαδικασίας αλλά δε στάθηκαν εκεί. Αντιθέτως εκτίμησαν την προσπάθεια από την πλευρά του κράτους και των εκπαιδευτικών και πρότειναν τρόπους βελτίωσης.

Από την άλλη πλευρά, οι γονείς δεν έχουν ένα όραμα για τη διδασκαλία και τη μάθηση που να είναι σύμφωνο με τις σύγχρονες τάσεις στην παιδαγωγική και την εκπαίδευση. Από αυτό διαφαίνεται η έλλειψη επικοινωνίας ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και τις οικογένειες, όσον αφορά τους παράγοντες που χαρακτηρίζουν την υψηλής ποιότητας μάθηση και διδασκαλία.

Λέξεις κλειδιά: ΤΠΕ, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Εξ' αποστάσεως διδασκαλία, σχέσεις γονέων σχολείου

Abstract

Distance education has been deemed necessary in Greece on March 2020, so that the teaching work could continue, while measures to prevent and limit the spread of coronavirus were put in effect. Till then distance learning has been a familiar way of teaching lessons of seminar type in Greek higher education and in cases where face to face teaching was impossible mainly due to distance or work schedules of the students.

But what are the difficulties in primary education where children 6 to 12 years old attend? And how die parents assess the responses of the educational system actors to the urgent distant education? In this research, through qualitative methodology, we address these questions through interviews with parents of primary education students. While in the context of urgent distant education the parents identified some positive features of distance education and were positive to their inclusion in traditional education. Their opinion was that the latter needs to be upgraded and modernized. However they did not stop in the weaknesses but appreciated the effort on the part of the central educational authorities and the teachers and suggested ways that could improve teaching under such conditions.

On the other hand, parents do not have a vision for teaching and learning that is in line with current trends in pedagogy and education. Our interpretation is that this is a sign of lack of communication between the education system and families regarding the characteristics of high quality teaching and learning.

Key words: primary education, ICT, distance learning, school-parents relations

Ευχαριστίες

Η διπλωματική μου εργασία είναι αφιερωμένη στους γονείς μου Νίκο και Μαρία και στον αδερφό μου Παναγιώτη που με τη στήριξή τους κατάφερα να ολοκληρώσω την παρούσα πολύμηνη έρευνα και να κλείσω τον κύκλο των σπουδών μου στο ΠΜΣ Θεσσαλίας ώστε να εξειδικευτώ στον τομέα της οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης, αντικείμενο που μου είναι ιδιαίτερος χρήσιμο όντας εκπαιδευτικός και επιζητώντας την ύπαρξη ενός πιο λειτουργικού και καινοτόμου εκπαιδευτικού συστήματος. Θέλω να ευχαριστήσω επίσης τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Κόλλια για τη βοήθειά του μέσω της διαρκούς ανατροφοδότησης του εν λόγω έργου μου!

Περιεχόμενα

Θεωρητικό μέρος

Εισαγωγή	σελ: 10
Κεφάλαιο 1^ο : Το σχολείο ως όρος και «χώρος»	
1.1 Έννοια σχολείου.....	σελ:12
1.2 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό σχολείο).....	σελ:13
1.3 Από το παραδοσιακό στο σύγχρονο σχολείο.....	σελ:14
Κεφάλαιο 2^ο: Οι γονείς στο σύγχρονο σχολείο	
2.1 Ο ρόλος των γονέων στο σύγχρονο σχολείο.....	σελ:16
2.2 Οι έννοιες γονική εμπλοκή και γονεϊκή συμμετοχή.....	σελ:16
2.3 Η σχέση σχολείου οικογένειας και η εμπλοκή των γονέων στο εκπαιδευτικό έργο	σελ:18
2.3.1 Εμπόδια επίτευξης μιας επιτυχημένης συνεργασίας σχολείου-οικογένειας.....	σελ:19
2.3.2 Πρακτικές ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας.....	σελ:21
2.3.3. Η στάση των γονέων αναφορικά με την εισαγωγή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στα σχολεία.....	σελ:21
Κεφάλαιο 3^ο: Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	
3.1 Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε).....	σελ:24
3.2 Οι Τ.Π.Ε στο σύγχρονο σχολείο.....	σελ:25
3.3 Παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.....	σελ:27
Κεφάλαιο 4^ο: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση	
4.1 Η έννοια της εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης.....	σελ:30
4.2 Ιστορική αναδρομή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	σελ:31
4.3 Βασικά στοιχεία και μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	σελ:34
4.3.1 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	σελ:35
4.4 Ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	σελ:37
4.5 Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	σελ:37
4.6 Μεικτή εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	σελ:38

Κεφάλαιο 5^ο: Έκτακτη υγειονομική περίσταση και τηλεκπαίδευση

5.1 Η τηλεκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας covid-19.....	σελ:40
5.2 Η έννοια της τηλεκπαίδευσης	σελ:41
5.2.1 Πλεονεκτήματα της τηλεκπαίδευσης	σελ:42
5.2.2 Μειονεκτήματα της τηλεκπαίδευσης.....	σελ:43
5.3 Αποτίμηση της συνεισφοράς την τηλεκπαίδευσης στην εκπαιδευτική διαδικασία στην διάρκεια της πανδημίας.....	σελ:43

Ερευνητικό Μέρος

Κεφάλαιο 1^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1 Προβληματισμός.....	σελ:45
1.2. Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	σελ:45
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα.....	σελ:46

Κεφάλαιο 2^ο: Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

2.1 Ο ορισμός της συνέντευξης.....	σελ:47
2.2 Πληροφορίες για τη διαδικασία της συνέντευξης.....	σελ:48
2.3 Οι συνεντευξιαζόμενοι-ες.....	σελ:48
2.4 Οι ερωτήσεις της συνέντευξης.....	σελ:49
2.4.1 Αντιστοίχιση ερευνητικών ερωτημάτων με ερωτήσεις συνέντευξης.....	σελ:51
2.5 Η ανάλυση του περιεχομένου.....	σελ:51
2.6 Το δείγμα της συνέντευξης.....	σελ:52
2.7 Η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων.....	σελ:55

Κεφάλαιο 3^ο: ΑΝΑΛΥΣΗ

3.1 Ανάλυση των αποτελεσμάτων της συνέντευξης.....	σελ:56
--	--------

Κεφάλαιο 4^ο: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1 Σύνοψη των αποτελεσμάτων.....σελ:76	
4.1.1. Απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα.....	σελ:76
4.2 Γενικότερες κρίσεις με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα, όσο αφορά στις απόψεις των γονέων για την επείγουσα διαδικτυακή διδασκαλία.....	σελ:91
4.3 Προτάσεις.....	σελ:94
4.4 Συμπέρασμα.....	σελ:97

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ:100
Παράρτημα	σελ:110

Θεωρητικό μέρος

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση είναι ένας «χώρος» που συνυπάρχουν και αλληλοεπιδρούν πολλά και διαφορετικά στοιχεία. Τα στοιχεία αυτά την διαμορφώνουν, την χαρακτηρίζουν και την τροποποιούν. Τέτοια στοιχεία είναι οι άμεσα εμπλεκόμενοι (εκπαιδευτικοί, μαθητές/τριες και γονείς), οι υλικοτεχνικές υποδομές, το Αναλυτικό πρόγραμμα, οι συνθήκες που υφίστανται την εκάστοτε χρονική στιγμή κ.α.. Η συνθήκη της πανδημίας του κορονοϊού επηρέασε την κοινωνία στο σύνολό της και κατ' επέκταση και την εκπαίδευση.

Στην εν λόγω διπλωματική εργασία με τίτλο *«Η χρήση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (Τ.Π.Ε) και η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Απόψεις γονέων»* θα επιχειρήσουμε να σκιαγραφήσουμε τον αντίκτυπο της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας στους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και την εκπαιδευτική διαδικασία γενικότερα, μέσα από την ματιά των γονέων. Η εν λόγω διπλωματική εργασία έχει χωριστεί σε δυο μέρη: θεωρητικό και ερευνητικό. Το θεωρητικό μέρος χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια. Πιο αναλυτικά:

Αρχικά στο θεωρητικό μέρος παρατίθενται κάποια στοιχεία υποστηριζόμενα από βιβλιογραφικές αναφορές που συνδέονται με το θέμα που πραγματεύεται η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, προκειμένου να διαπιστώσουμε εάν θα συμφωνούν με τα ερευνητικά αποτελέσματα που θα προκύψουν. Πιο αναλυτικά:

Στο πρώτο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους παρουσιάζονται και προσδιορίζονται οι έννοιες «σχολείο», «Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (δημοτικό σχολείο)» καθώς και στοιχεία που αναδεικνύουν την μετάβαση από το «παραδοσιακό σχολείο στο σύγχρονο». Είναι σημαντικό προτού προχωρήσουμε να κατανοήσουμε το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας, τον τρόπο με τον οποίο δομείται και τις αλλαγές που έχει δεχθεί η εκπαιδευτική βαθμίδα στην οποία εστιάζουμε.

Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε στο «ρόλο των γονέων στο σχολείο». Οι γονείς είναι αυτοί που παρέχουν την εκπαίδευση που απαιτείται στα πρώτα στάδια της ζωής του παιδιού πριν φτάσει στο σχολείο και είναι απαραίτητη η «παρουσία» και η συμμετοχή τους στην μετέπειτα σχολική εκπαίδευση του παιδιού. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται οι όροι «γονεϊκή συμμετοχή και γονική εμπλοκή» και παρουσιάζεται η υπάρχουσα έρευνα αναφορικά

με την συμμετοχή των γονέων στο σχολείο, τους παράγοντες, καθώς και την επίδρασή της στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση. Αναλύεται ο όρος, παρουσιάζεται η ιστορική πορεία τους, καθώς και η παιδαγωγική τους συνεισφορά. Οι ΤΠΕ είναι ένα νέο και δυναμικό εργαλείο στα χέρια του εκπαιδευτικού και της εκπαιδευτικής κοινότητας γενικότερα, που μπορεί να προσφέρει πολλά οφέλη στην εκπαιδευτική διαδικασία και στα μέλη που συμμετέχουν σε αυτή.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αναλύονται οι υποκατηγορίες της (σύγχρονη και ασύγχρονη) συνοδευόμενες με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους αντίστοιχα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση εξάλλου είναι και το αντικείμενο που θα επιχειρήσουμε να διερευνήσουμε σε αυτή την έκτακτη συνθήκη των ημερών μας.

Στο τελευταίο μέρος του θεωρητικού μέρους παρουσιάζεται πιο εξειδικευμένα το ζήτημα που προσπαθούμε να διερευνήσουμε, που δεν είναι άλλο από την τηλεεκπαίδευση εν μέσω της πανδημίας. Γίνεται λόγος για την τηλεεκπαίδευση και τα θετικά και τα αρνητικά σημεία που αναδύθηκαν από την όλη διαδικασία. Στοιχεία που επιθυμούμε να διαπιστώσουμε στη συνέχεια εάν θα επικυρωθούν και από τα στοιχεία της έρευνας που πραγματοποιήσαμε.

Στη συνέχεια του θεωρητικού μέρους βρίσκεται το ερευνητικό. Στο μέρος αυτό παρατίθεται αρχικά ο προβληματισμός που οδήγησε στη συγκεκριμένη έρευνα, καθώς και ο σκοπός και οι στόχοι της. Επίσης καταγράφονται τα ερευνητικά ερωτήματα με βάση τα οποία θα διαμορφωθεί η ερευνά μας. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το ερευνητικό μέσο που θα χρησιμοποιηθεί, που είναι αυτό της συνέντευξης. Δίνεται ο ορισμός της συνέντευξης, πληροφορίες σχετικά με αυτή καθώς επίσης και σχετικά με το δείγμα. Καταγράφονται τα ερωτήματα, η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων καθώς και η ανάλυση των αποτελεσμάτων. Σε επόμενο κεφάλαιο υπάρχει η συζήτηση, όπου υπάρχουν η σύνοψη των αποτελεσμάτων και οι γενικές κρίσεις, όπως επίσης και οι προτάσεις που προέκυψαν και τα συμπεράσματα. Στο τέλος της εργασίας υπάρχει παράρτημα με ολόκληρες τις συνεντεύξεις από το δείγμα των δέκα ατόμων που έλαβαν μέρος στην έρευνα μας.

Κεφάλαιο 1^ο: Το σχολείο ως όρος και «χώρος»

1.1. Έννοια σχολείου

Το σχολείο αποτελεί έναν κοινωνικό θεσμό, ο οποίος λειτουργεί παράλληλα με άλλους θεσμούς της κοινωνίας και έχει την ευθύνη και την υποχρέωση της διασφάλισης, διατήρησης αναπαραγωγής και της εξέλιξης της υφιστάμενης κοινωνικό-πολιτισμικής δομής, μέσα από την κατάλληλη προετοιμασία των νέων, στο πλαίσιο του δευτερογενούς σταδίου κοινωνικοποίησης του ατόμου (Διαμαντόπουλος, 2002)

Ο όρος «σχολείο» προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «σχολή», που σήμαινε ανάπαυση, ησυχία, απραξία, ελεύθερο χρόνο, ελεύθερη ασχολία, αξιοποίηση για καλλιέργεια του πνεύματος. Την τελευταία σημασία την συναντάει κανείς τόσο στον Πλάτωνα και στον Αριστοτέλη όσο και στους Πυθαγορείους, όπου χρησιμοποιούν τη λέξη «σχολή» για να δηλώσουν το έργο των σπουδών και των φιλοσοφικών συζητήσεων (Διαμαντόπουλος, 2002).

Το σχολείο αποτελεί τον πρώτο θεσμικό χώρο κοινωνικοποίησης του παιδιού μετά την οικογένεια. Μέσα από τις σχέσεις που αναπτύσσονται στη σχολική κοινότητα οι μαθητές αποκτούν γνώσεις και μαθαίνουν πώς να τις αξιοποιούν, αξιολογούνται, μαθαίνουν πώς να είναι υπεύθυνα άτομα, ισορροπημένα με αυτογνωσία και αυτοεκτίμηση, με σεβασμό για τον εαυτό τους και τους άλλους. Βελτιώνοντας την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, δημιουργούμε ένα σχολικό περιβάλλον, στο οποίο ο μαθητής θα βρίσκει θετικά πρότυπα με τα οποία θα επιθυμεί να ταυτιστεί και αυξάνουμε κατά συνέπεια τις πιθανότητες να έχουμε «ευτυχισμένους-ευχαριστημένους» μαθητές, με ποικίλα ακαδημαϊκά ενδιαφέροντα που μπορούν να συνυπάρξουν με τους γύρω τους και να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της ζωής (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011)

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του σχολείου ως παιδαγωγικού θεσμού και οργανισμού είναι ότι απευθύνεται σε παιδιά και νέους που βρίσκονται στη διαδικασία διαμόρφωσης της προσωπικότητάς τους και που σε σύγκριση με τους ενηλίκους, δεν έχουν αναπτύξει, ακόμη, πλήρως, τις γνωστικές, νοητικές, συναισθηματικές και κοινωνικό-πολιτισμικές τους ικανότητες. Το σχολείο οφείλει από σαφή παιδαγωγική σκοπιά, να λαμβάνει τα ανάλογα μέτρα, για να συμβάλει στην ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών του. Να λαμβάνει, δηλαδή, έμπρακτα υπόψη τους τις βιολογικές, γνωστικές, νοητικές, συναισθηματικές και κοινωνικοπολιτισμικές ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή (Κωνσταντίνου, 2007).

1.2. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό σχολείο)

Η εκπαίδευση, με την στενή της σημασία και όπως αυτή χρησιμοποιείται σήμερα στην επιστήμη της παιδαγωγικής, σημαίνει τη συστηματική και την οργανωμένη διαδικασία της αγωγής και της μάθησης, που προγραμματίζεται από την πολιτεία ή από οποιονδήποτε άλλο φορέα. Επειδή όμως η εκπαίδευση είναι ένα δημόσιο αγαθό που απευθύνεται σε όλους τους πολίτες, γι' αυτό την εποπτεία και την ευθύνη για την υλοποίησή της την έχει εξολοκλήρου η πολιτεία. Επομένως ορίζεται ως η κάθε οργανωμένη παιδαγωγική διαδικασία εκ μέρους της πολιτείας ή άλλου φορέα, μέσω του οποίου παράγεται η μεταφέρεται γνώση και αγωγή και αναπτύσσονται ικανότητες στα εκπαιδευόμενα άτομα, τα οποία έχουν την δυνατότητα να αποκτήσουν ένα σύνολο γνώσεων και ικανοτήτων ώστε να διαμορφώσουν ένα σύνολο ηθικών αξιών. Το αποτέλεσμα της εκπαίδευσης είναι η απόκτηση γνώσεων, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η διάπλαση του χαρακτήρα (Ξωχέλλης, 2003)

Η εκπαίδευση έχει σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει στην νέα εποχή που διανύουμε. Έχει δηλαδή ένα ρόλο πολυδιάστατο, που επηρεάζει την ίδια την κοινωνία και καθορίζει το μέλλον ενός τόπου. Θα υποστηρίξαμε ότι είναι αναγκαία η δημιουργία ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος στον τόπο μας, ικανού να βοηθήσει αποτελεσματικά στη σωστή διαπαιδαγώγηση των νέων με αξίες και ιδανικά αλλά να τους δώσει τα κατάλληλα εφόδια τα οποία θα συμβάλλουν στην κοινωνική, οικονομική, επιστημονική και πολιτιστική πρόοδο της Ελλάδας (Σκουρής και Τάχος, 2007)

Σκοπός της βασικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον νόμο του 1985 (ΦΕΚ 167/Α/30-9-1985), ο οποίος βρίσκεται ακόμη σε ισχύ, είναι να συμβάλει στην «ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά»

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα παρέχεται σε τρεις βαθμίδες.

α) Την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εκεί ανήκει και το δημοτικό σχολείο όπου φοιτούν παιδιά ηλικίας έξι έως δώδεκα ετών.

β) Την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το Γυμνάσιο, το Λύκειο, Γενικό και Επαγγελματικό, καθώς και τις Επαγγελματικές Σχολές. Οι μαθητές της είναι ηλικίας 12 έως 18 ετών.

γ) Την Τριτοβάθμια (ανώτατη) εκπαίδευση, αποτελούμενη από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), Πανεπιστήμια και Πολυτεχνεία, και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Χατζηχρήστου & Βασιλειάδης, 2011).

Οριοθετώντας την πρώτη βαθμίδα της Εκπαίδευσης, για την Ελλάδα, βάσει του νόμου 4690/2020, ορίζεται η υποχρεωτική διετής φοίτηση στο Νηπιαγωγείο (4-6 ετών) και η επίσης υποχρεωτική εξαετής φοίτηση στο Δημοτικό σχολείο, ως τα 12 έτη (Eurymedea Network, 2021).

Μετά το νηπιαγωγείο, τα παιδιά συνεχίζουν την υποχρεωτική εκπαίδευσή τους στο Δημοτικό Σχολείο. Ο κύκλος σπουδών σε αυτό διαρκεί έξι χρόνια. Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καταρτίζεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και εγκρίνεται από το Υπουργείο Παιδείας (Χατζηχρήστου & Βασιλειάδης, 2011).

Το Δημοτικό Σχολείο αποτελεί το σχολείο από το οποίο αρχίζει η κύρια σχολική αγωγή. Είναι το σχολείο στο οποίο χωρίς διάκριση κοινωνικής ή επαγγελματικής προέλευσης, πραγματοποιείται η εκμάθηση των βασικών σχολικών δεξιοτήτων, διευρύνεται και συστηματοποιείται ο κύκλος της γνώσης, δημιουργείται εθισμός στην άσκηση των κοινωνικών αρετών και δομούνται τα θεμέλια πάνω στα οποία οικοδομείται ο πνευματικός βίος, ο χαρακτήρας και το ήθος (Σαϊτης, 2008).

1.3. Από το παραδοσιακό στο σύγχρονο σχολείο

Σήμερα αμφισβητείται ο προσανατολισμός του παραδοσιακού σχολείου και αναθεωρούνται, τόσο οι λειτουργίες όσο και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης (Λαγού, 2021). Σε έναν κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται, το σχολείο, που αποτελεί το συνδετικό ιστό ανάμεσα στον άνθρωπο, στην κοινωνία και στην παγκόσμια κοινότητα, δεν μπορεί να μείνει στατικό στις προκλήσεις του μέλλοντος (Fullan, 2003). Μέσα σ' ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό περιβάλλον, ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας και ο δασκαλοκεντρικός χαρακτήρας της διδακτικής πράξης δίνει βαθμιαία τη θέση του σε νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις που στηρίζονται στην ενεργητική μάθηση, στοχεύοντας σε μια διαθεματική πορεία προς τη γνώση, στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου (Μυσερλή, 2015).

Η υιοθέτηση ενός θετικιστικού υποδείγματος το οποίο προσεγγίζει την επιστήμη ως ένα αποθετήριο συσσωρευμένης γνώσης, η οποία συνεχώς αυξάνεται στο πλαίσιο μιας γραμμικής διαδικασίας προόδου, χρειάζεται να αντικατασταθεί από ένα σύγχρονο επιστημολογικό υπόδειγμα για τη γνώση, το οποίο να είναι σε θέση να προσεγγίσει τις αβεβαιότητες που

αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία των σύγχρονων επιστημονικών και κοινωνικοοικονομικών δεδομένων (Λαγού, 2021).

Αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ του παραδοσιακού και του σύγχρονου σχολείου αποτελεί το γεγονός ότι μονολογικές εισηγήσεις του δασκάλου, η δασκαλοκεντρική διδασκαλία που χαρακτήριζε το παραδοσιακό σχολείο (Ράπτης, 2006), εμπλουτίστηκαν μέσω της αλληλεπίδρασης δασκάλου-μαθητή αλλά και των ασκήσεων εμπέδωσης (Παπασαράντος, 2005).

Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται ως η εποχή της ψηφιακής επανάστασης και της κοινωνίας της γνώσης. Οι αλλαγές πραγματοποιούνται πιο γρήγορα και σαρωτικά σε σχέση με τις προβλέψεις που υπήρχαν πριν κάποιες δεκαετίες. Η διαπίστωση αυτή δημιουργεί νέες ανάγκες και προκλήσεις στις οποίες το σύγχρονο σχολείο καλείται να ανταποκριθεί (Λαγού, 2021). Η ραγδαία αύξηση της τεχνολογίας στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, είχε σαφή επίδραση στις συνθήκες διδασκαλίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, αλλά και σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα (Κοπτής, 2009).

Η αποδοχή της πραγματικότητας της σύγχρονης τάξης, μιας πραγματικότητας με ποικιλομορφία σε πολλά επίπεδα και διαστάσεις, την οποία ο εκπαιδευτικός οφείλει να αντιμετωπίσει δημιουργικά και με αποτελεσματικότητα οδηγεί στην αναζήτηση νέων διδακτικών μοντέλων και παρεμβάσεων που θα συμβάλλουν θετικά στην εκπόνηση του δύσκολου έργου του (Βαλιαντή & Νεοφύτου, 2017).

Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) κατέχουν κυρίαρχο ρόλο στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία και επηρεάζουν τόσο τις ανεπτυγμένες, όσο και τις αναπτυσσόμενες χώρες στις διάφορες διαστάσεις της κοινωνικής ζωής: εκπαίδευση, οικονομία, αγορά εργασίας κ.ά.. Τα νέα δεδομένα που προέκυψαν επέβαλλαν στην εκπαίδευση την αλλαγή του περιεχομένου και των στοχεύσεων του σχολείου, έτσι ώστε να είναι εφικτή η ανταπόκρισή του στις νέες ανάγκες του ανθρώπου και στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας (Γιαβρίμης, Παπάνης, Νεοφώτιστος & Βαλκάνος, 2010).

Οι ψηφιακές τεχνολογίες και οι ΤΠΕ αποτελούν κεντρικό άξονα των εκπαιδευτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του σύγχρονου σχολείου, δεδομένου ότι έχουν συμβάλει στην αλλαγή των χαρακτηριστικών και της φύσης της γνώσης. Οι ΤΠΕ αποτελούν πλέον συστατικό στοιχείο της σύγχρονης παιδαγωγικής σκέψης, αφού αποτελούν εργαλείο μετασχηματισμού των διδακτικών πρακτικών και της μαθησιακής διαδικασίας, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες εκπαιδευτικές και κοινωνικές απαιτήσεις και ανάγκες (Τζιμογιάννης, 2019).

Κεφάλαιο 2^ο: Οι γονείς στο σύγχρονο σχολείο

2.1. Ο ρόλος των γονέων στο σύγχρονο σχολείο

Η εμπλοκή των γονέων στην εκπαίδευση θεωρείται ως ένα από τα κυριότερα ζητήματα που έχουν απασχολήσει την ακαδημαϊκή κοινότητα. Το σχολείο και η οικογένεια έχουν μια άρρηκτη σύνδεση μεταξύ τους, διότι είναι οι βασικότεροι θεσμοί παροχής εκπαίδευσης και κοινωνικοποίησης στη ζωή ενός ατόμου. Η σημασία της επικοινωνίας και της καλής συνεργασίας μεταξύ των δύο αυτών θεσμών είναι μεγάλη, διότι, ειδικότερα κατά την τελευταία εικοσαετία οι γονείς εμπλέκονται όλο και πιο ενεργά στο εκπαιδευτικό έργο (Καραμητόπουλος, 2020). Η γονική εμπλοκή έχει απασχολήσει εκτός από εκπαιδευτικούς, διευθυντές, αλλά και σχολικούς συμβούλους. Ο ενεργός ρόλος του γονέα μέσα στο εκπαιδευτικό έργο θεωρείται ως ένας καθοριστικός παράγοντας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του (Κασιώτη και Κλιάπης, 2009).

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται έντονο το στοιχείο εμπλοκής των γονέων στους σχολικούς συλλόγους και φαίνεται πιο ουσιαστικός ο ρόλος τους, καθώς πολλές φορές αναζητούν τρόπους, ώστε να δηλώσουν πιο ενεργά την συμμετοχή τους στις λειτουργίες του σχολείου (Τσέτσος, 2015).

2.2. Οι έννοιες γονική εμπλοκή και γονεϊκή συμμετοχή

Βιβλιογραφικά, γίνεται συχνά χρήση των όρων «γονική εμπλοκή» (parentalinvolvement) και «γονική συμμετοχή» (parentalparticipation) κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού έργου. Οι δύο αυτοί όροι όμως έχουν και διαφορετική σημασία. Ως «γονική εμπλοκή» χαρακτηρίζεται η εισχώρηση των γονέων στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον που έχει σαν σκοπό το όφελος του παιδιού. (Συμεού, 2007).

Στον ευρύτερο επιστημονικό χώρο, ο όρος «γονική εμπλοκή» έχει αρκετές φορές προσεγγιστεί με διαφορετικούς τρόπους από τους ερευνητές. Αυτό προκύπτει ως απόρροια της εξειδικευμένης προσέγγισης των ερευνητών ή της γενικότερης αντίληψής τους σχετικά με την γονική εμπλοκή, καθώς ασχολούνται με ορισμένες πτυχές της έννοιας αυτής και συνήθως δεν τη μελετούν σφαιρικά (Γεωργίου, 2000).

Σύμφωνα με τον Μπρούζο (2009), ο όρος γονεϊκή εμπλοκή αναφέρεται στη συνεργασία σχολείου-οικογένειας-κοινότητας, στοχεύοντας στην όσο το δυνατόν καλύτερη ανάπτυξη και εκπαίδευση των παιδιών, με μοίρασμα των ευθυνών μεταξύ αυτών των τριών πλαισίων. Με

αυτόν τον τρόπο, θα επιτευχθούν τα καλύτερα αποτελέσματα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σύμφωνα με τους Πεντέρη και Πετρογιάννη (2013), ο όρος γονεϊκή εμπλοκή αναφέρεται σε μία σειρά αλληλεπιδράσεων μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, όπου και οι δύο πλευρές μοιράζονται ίδιες ευθύνες για την εκπαίδευση των παιδιών, αλλά και η κοινότητα συμβάλει στην ενθάρρυνση των οικογενειών και της εκπαίδευσης όλων των παιδιών.

Η Ζερβουδάκη (2011) συμπληρώνει πως γονική εμπλοκή παρατηρείται όταν οι γονείς βοηθούν στις εργασίες του σπιτιού, συζητούν με τα παιδιά τους, προσφέρουν εθελοντικά τη βοήθειά τους σε σχολικές εκδηλώσεις και συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς. Λιγότερο προφανείς διαστάσεις γονικής εμπλοκής είναι η διατήρηση κανόνων στην οικογενειακή ζωή, η συμφωνία γονέα και παιδιού σχετικά με την αξία της μόρφωσης, οι οικονομικές θυσίες των γονέων για την μόρφωση των παιδιών τους και την ανάπτυξη εργασιακής δεοντολογίας στο σπίτι, σε ένα πλαίσιο με συγκεκριμένες δομές, αλλά με αγάπη, φροντίδα και υποστήριξη (Jeynes,2011).

Ως αποτελεσματική γονική εμπλοκή στο σπίτι χαρακτηρίζεται μια ολοκληρωμένη σειρά γονικών δράσεων η οποία στοχεύει τόσο στην ολόπλευρη πνευματική και σωματική ανάπτυξη του παιδιού όσο και στη σχολική επιτυχία (Goodall & Montgomery, 2014). Δράσεις, όπως η καθημερινή ενασχόληση με το παιδί και τις υποχρεώσεις του, η προσφορά βοήθειας προς το παιδί στις σχολικές εργασίες και δραστηριότητες όποτε ζητείται, η ενδελεχής παρακολούθηση της σχολικής ζωής, η συμμετοχή του γονέα σε ενδοοικογενειακές ψυχαγωγικές δραστηριότητες που προάγουν τη μάθηση, οι υψηλές προσδοκίες των γονέων από τα παιδιά που σκοπό έχουν να τα ενθαρρύνουν, αποτελούν τον πυρήνα της αποτελεσματικής γονικής εμπλοκής στο σπίτι (Hornby,2011).

Η «γονική» εμπλοκή είναι μία πολυδιάστατη έννοια, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της οικογένειας, του σχολείου, αλλά και της επικοινωνίας οικογένειας-σχολείου (Fantuzzo, 2000).

Ο τρόπος εμπλοκής ουσιαστικά προσδιορίζει το γονικό προφίλ, σύμφωνα με τον Γεωργίου (2011) το γονικό προφίλ ταξινομείται σε τέσσερις κατηγορίες: α) το συμμετοχικό, καθώς ο γονιός συν-λειτουργεί στην εξελικτική πορεία του παιδιού, β) το αυταρχικό, καθώς ασκεί αυστηρό έλεγχο, γ) το παραχωρητικό, καθώς αφήνει ευκαιρία επιλογών στο παιδί, δ) το αδιάφορο, καθώς δεν εποπτεύει τις σχολικές επιδόσεις του παιδιού και τα καθήκοντά του.

Συχνά στη βιβλιογραφία, εκτός από τον όρο «γονεϊκή εμπλοκή», χρησιμοποιείται εναλλακτικά ο όρος «γονεϊκή συμμετοχή». Και οι δύο όροι περιγράφουν τρόπους με τους οποίους τα σχολεία προσπαθούν να πλησιάσουν όσο γίνεται τις οικογένειες των μαθητών, αλλά δεν είναι

ταυτόσημοι αυτοί οι δύο όροι (Συμεού, 2003). Ως «γονική συμμετοχή» χαρακτηρίζεται η εμπλοκή γονέα, παιδιού και εκπαιδευτικού, έχοντας και οι τρεις πλευρές ισότιμους ρόλους που αποσκοπούν στην εύρυθμη λειτουργία του εκπαιδευτικού έργου (Συμεού, 2007). Επομένως, η γονική συμμετοχή είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος πραγματοποίησης της γονικής εμπλοκής.

2.3. Η σχέση σχολείου οικογένειας και η εμπλοκή των γονέων στο εκπαιδευτικό έργο

Η γονική εμπλοκή δεν είναι κάτι καινούργιο. Ο Jeynes (2010) καταγράφει αναλυτικά προγράμματα από την προεπαναστατική Αμερική στα οποία ήταν διακριτές οι δεξιότητες της ανάγνωσης, της αριθμησης και η ενδυνάμωση της θρησκευτικής παιδείας ως ευθύνη της οικογένειας.

Στο Σύνταγμα που συντάχθηκε στην Τροιζήνα το 1827 κατοχυρώθηκε το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής δασκάλων από τους γονείς αλλά αργότερα, το 1830 οι προσπάθειες των ελεύθερων κυβερνήσεων είχαν σκοπό να αναλάβουν αποκλειστικά τα εκπαιδευτικά θέματα ανάμεσα στα οποία και το διορισμό των δασκάλων. Στα Επτάνησα ωστόσο είχε γίνει προσπάθεια από τη μεριά των Άγγλων να εμπλέξουν ενεργά τους γονείς και την τοπική διοίκηση μέχρι που πέρασαν στην κυριαρχία της Ελλάδας (Κούβελης, 2007).

Το αίτημα για αμεσότερη εμπλοκή των τοπικών φορέων και των γονέων ακουγόταν καθ' όλη τη διάρκεια του 20ου αι. Ο Νόμος 1566/1985 έδωσε το δικαίωμα στους γονείς να συστήνουν συλλόγους σε κάθε σχολείο, οι εκπρόσωποι των οποίων μπορούσαν να συμμετέχουν στο Σχολικό Συμβούλιο σε επίπεδο σχολείου, στη Σχολική Επιτροπή και στην Ένωση Γονέων σε επίπεδο δήμου, στην Ομοσπονδία Γονέων σε επίπεδο Περιφέρειας και στην Συνομοσπονδία Γονέων σε εθνικό επίπεδο ενώ ο Νόμος 1894/1990 ίδρυσε τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων (ΣΣΝ) στον οποίων τις αρμοδιότητες ήταν και δημιουργία σχολών γονέων προκειμένου να βελτιωθούν οι σχέσεις των τελευταίων με τα παιδιά τους (Κούβελης, 2007).

Στις μέρες μας αναγνωρίζεται από όλους η αναγκαιότητα ανάπτυξης και διατήρησης καλών σχέσεων μεταξύ σχολείου και του ευρύτερα κοινωνικού περιβάλλοντος και ιδιαίτερα με τους γονείς, την τοπική αυτοδιοίκηση και φορείς της τοπικής κοινωνίας, οι οποίοι εμπλέκονται άμεσα στη λειτουργία του. Ειδικότερα επικρατεί η αντίληψη ότι είναι απαραίτητη η ανάπτυξη μια αμφίδρομης και ισότιμης σχέσης συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας (Κόνσολας, Σταμάτης, Δαρσινός, 2013).

Από τη στιγμή που το παιδί εισέρχεται στο σχολείο λειτουργεί ανάμεσα σε δυο περιβάλλοντα, το σχολείο και την οικογένεια, τα οποία διαμορφώνουν ένα σύστημα αγωγής. Η συνεργασία των δυο αυτών « σημαντικών άλλων », καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική για την προώθηση της μάθησης, της γνωστικής και της συναισθηματικής ανάπτυξης του παιδιού (Χατζηχρήστου, 2011).

Οι γονείς πρέπει να δραστηριοποιούνται και να δημιουργούν συνθήκες μάθησης χωρίς άγχος από τα πρώτα χρόνια του παιδιού κι όχι όταν αρχίζει να πηγαίνει στο σχολείο ως μέρος των γονικών τους υποχρεώσεων. Η γονική εμπλοκή μεταφράζεται έτσι σε θετική επιρροή προς το παιδί. Για τους γονείς που ασχολούνται με το παιδί τους από τα πρώτα χρόνια της ζωής του, είναι ευκολότερο να εμπλακούν αργότερα στη σχολική ζωή. (Anderson & Minke, 2007).

Ευρήματα σχετικών ερευνών (Μυλωνάκου-Κέκε ,2006) καταδεικνύουν ότι η συμμετοχή των γονέων επηρεάζει θετικά τόσο την ακαδημαϊκή επίδοση όσο και τη συμπεριφορά των παιδιών, στο σχολείο, το σχολικό κλίμα και τα κίνητρα για μάθηση. Μάλιστα, η δημιουργία θετικού κλίματος, αναφέρει ο Σαΐτης (2002) εδράζεται σε τρεις βασικούς άξονες, οι οποίοι είναι η συνεργασία και επικοινωνία του διευθυντή με το διδακτικό προσωπικό η επικοινωνία του σχολείου με τους μαθητές και η επικοινωνία συνεργασία του σχολείου με τους γονείς των μαθητών (Κόνσολας, Σταμάτης, Δαρσινός, 2013) .

Στα πλαίσια της γονικής εμπλοκής, η εισχώρησή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία δεν καθορίζεται μόνο από το κοινωνικό-πολιτισμικό τους περιβάλλον και τη γενικότερη εντύπωσή τους για το σχολείο, αλλά βάσει του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι εκπαιδευτικοί με αυτούς (Diamond & Gomez, 2004).

2.3.1. Εμπόδια επίτευξης μιας επιτυχημένης συνεργασίας σχολείου-οικογένειας.

Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική αναγνωρίζοντας την σημασία της εμπλοκής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, αποφάσισε να την ενσωματώσει στο πρόγραμμα του σχολείου από το νηπιαγωγείο. Πιο συγκεκριμένα το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου (2014) επισημαίνει την ανάγκη ανάμειξης των γονέων στο νηπιαγωγείο με πολλά οφέλη στην ανάπτυξη των παιδιών (Πρόγραμμα σπουδών νηπιαγωγείου, 2014). Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν εμπόδια στην επίτευξη μια επιτυχημένης συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας. Αυτά τα εμπόδια μπορεί να προέρχονται από τους γονείς, από το σχολείο ακόμη και από τα ίδια τα παιδιά.

Ένας από τους παράγοντες που επηρεάζει την συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια και σχετίζεται με την οικογένεια είναι το φύλο του γονέα. Οι μητέρες εμπλέκονται περισσότερο από τους πατεράδες στα θέματα που σχετίζονται με το σχολείο του παιδιού τους (Κιρκιγιάννη, 2012). Επίσης, το κοινωνικό-οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων μπορεί να προκαλέσει εμπόδια στην συνεργασία τους με το σχολείο. Σε περιπτώσεις που οι γονείς αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και αναγκάζονται να δουλεύουν πολλές ώρες, δεν έχουν αρκετό χρόνο για συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς ή για να συμμετέχουν σε διάφορες σχολικές δράσεις (Γεωργίου, 2011). Επίσης, κάποιες φορές το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων, τους δημιουργεί αισθήματα μειονεξίας και αποφεύγουν την επαφή και την επικοινωνία με το σχολείο του παιδιού τους (Ζηλιασκοπούλου, 2014).

Επιπροσθέτως, σε πολλά σχολεία της χώρας μας φοιτούν μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Πολλές φορές δυσκολεύονται και τα παιδιά και οι γονείς με τη ελληνική γλώσσα. Η δυσκολία που αντιμετωπίζουν στην γλώσσα τους απομακρύνει από το να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική πράξη, καθώς κάποιες φορές δεν κατανοούν τα ενημερωτικά σημειώματα του σχολείου ή δεν γνωρίζουν με ποιον τρόπο μπορούν να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία (Μπέση & Γρίβα, 2013).

Ακόμη κάποιοι γονείς έχουν εμπειρίες συνεργασίας με το σχολείο στο παρελθόν. Σε περιπτώσεις που οι εμπειρίες αυτές είναι αρνητικές, ενδέχεται να δημιουργήσουν εμπόδια και στην μετέπειτα συνεργασία τους (Κιρκιγιάννη, 2012).

Ωστόσο, όπως αναφέραμε και παραπάνω τα εμπόδια στη συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια ενδέχεται να προέρχονται και από το σχολείο. Κάθε σχολική μονάδα έχει την δική τους κουλτούρα και τους εσωτερικούς κανόνες με βάση τους οποίους λειτουργεί και ενδέχεται κάποιες φορές αυτά τα στοιχεία (κουλτούρα σχολικής μονάδας και εσωτερικοί κανόνες της) να δυσχεραίνουν την συνεργασία με την οικογένεια (Ζηλιασκοπούλου, 2014).

Ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας είναι πολύ σημαντικός όσο αναφορά την συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια. Όταν, ο διευθυντής ενθαρρύνει την συμμετοχή των γονέων και προωθεί τρόπους συνεργασίας, δημιουργείται ευνοϊκό κλίμα για την μεταξύ τους συνεργασία. Ενώ αντίθετα, όταν ο διευθυντής είναι αδιάφορος σε σχέση με την συμμετοχή των γονέων δημιουργούνται εμπόδια (Κιρκιγιάννη, 2012).

Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί μπορεί να προκαλέσουν εμπόδια στην επίτευξη μιας επιτυχημένης συνεργασία με τους γονείς. Αν οι εκπαιδευτικοί θεωρούν, ότι δεν υπάρχει κάτι να προσφέρουν οι γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία και ότι μόνο οι ίδιοι μπορούν να εξελίξουν τους

μαθητές, τότε εμποδίζουν την συμμετοχή των γονέων. Επίσης, αν οι εκπαιδευτικοί έχουν αρνητικές εμπειρίες συνεργασίας με τους γονείς των μαθητών στο παρελθόν, τότε ενδέχεται να παρακωλύσουν την συνεργασία του σχολείου και της οικογένειας στο μέλλον (Ζηλιασκοπούλου, 2014).

Η επιτυχημένη συνεργασία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας μπορεί να συναντήσει εμπόδια που θα προέρχονται και από στοιχεία που σχετίζονται με το παιδί. Η ηλικία του παιδιού επηρεάζει αυτή την συνεργασία, όσο μικρότερη η ηλικία του παιδιού τόσο μεγαλύτερη η συμμετοχή των γονέων, καθώς θεωρούν ότι χρειάζεται περισσότερη βοήθεια σε σχέση με τις μεγαλύτερες τάξεις που θα έχει τις ικανότητες να ανταπεξέλθει χωρίς βοήθεια. Ακόμη, το φύλο του παιδιού είναι ένας παράγοντας, οι γονείς των αγοριών θεωρούν ότι πρέπει να συμμετέχουν περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία σε σχέση με των κοριτσιών, διότι θεωρούν ότι τα κορίτσια είναι περισσότερο υπεύθυνα και παρουσιάζουν καλύτερες σχολικές επιδόσεις (Γεωργίου, 2011).

2.3.2. Πρακτικές ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας.

Τα εμπόδια που συχνά εμφανίζονται στην συνεργασία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας είναι αρκετά. Εντούτοις, η ανάγκη για μια επιτυχημένη συνεργασία προς όφελος κυρίως των μαθητών και μετέπειτα όλων των άμεσα εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτικών, γονέων, σχολικής μονάδας) είναι μεγάλη. Απόρροια αυτής της ανάγκης είναι η εφαρμογή πρακτικών που θα ενισχύσουν μια ομαλή και επιτυχημένη συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας.

Αρχικά θα πρέπει να τονισθεί ότι η επιτυχής πορεία αυτής της συνεργασίας εξαρτάται τις περισσότερες φορές από το ίδιο το σχολείο (Heystek, 2003). Για την υλοποίηση της, τα ίδια τα μέλη της σχολικής κοινότητας (διευθυντής και εκπαιδευτικοί) οφείλουν να θέσουν ως βασικό τους στόχο μία εποικοδομητική και ομαλή συνεργασία με τους γονείς, έχοντας στόχο το κοινό όφελος, δηλαδή την πρόοδο των μαθητών (Kalin & Steh, 2010).

Ο εκπαιδευτικός καθοδηγώντας τους γονείς επιχειρεί προσπάθειες, ώστε να αναπτυχθεί ένα φιλικό περιβάλλον μέσα στο οποίο προωθείται και αναπτύσσεται η εμπιστοσύνη. Κάτω από το πρίσμα αυτό, οι σχέσεις διαμορφώνονται σε στέρεες βάσης για μία εποικοδομητική συνεργασία, οδηγώντας τους μαθητές σε μία αυξανόμενη πρόοδος τόσο σε γνωστικό, όσο και σε κοινωνικό-συναισθηματικό επίπεδο (Δόικου, 2005).

Ο διευθυντής από την πλευρά, του θα μπορούσε να πραγματοποιεί ανά τακτά διαστήματα μία εμπεριστατωμένη ενημέρωση των γονέων, αναφορικά με τις προσδοκίες του από τους μαθητές και ολόκληρη τη σχολική μονάδα εν γένει (Πασιαρδής, 2004). Τα βασικά στοιχεία που οφείλουν να διέπουν την προσωπικότητα του διευθυντή θα πρέπει να είναι η ενσυναίσθηση, η φιλικότητα, η αντικειμενικότητα, η ευθύτητα, η συνέπεια, αλλά και η ειλικρίνεια, προκειμένου οι γονείς να δείξουν εμπιστοσύνη στο άτομο το οποίο διοικεί τη σχολική μονάδα στην οποία φοιτά το παιδί τους (Ζαβλανός, 2003).

Για την ενεργό συμμετοχή των γονέων στα σχολικά δρώμενα είναι απαραίτητο, με τρόπο διακριτικό και λεπτό οι εκπαιδευτικοί να προσεγγίζουν τους γονείς, να τους κάνουν να νιώθουν ευπρόσδεκτοι, να νοιάζονται για τα αιτήματά τους, να μην επικεντρώνονται στις αδυναμίες των παιδιών τους αλλά να τονίζουν τα θετικά τους, να είναι δεκτικοί και ειλικρινείς απέναντί τους, να τους ενθαρρύνουν και να συζητούν μαζί τους (Πετροπούλου & Στεφανίδου, 2005).

2.3.3. Η στάση των γονέων αναφορικά με την εισαγωγή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στα σχολεία

Στην εποχή μας, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία. Η τεχνολογία έχει ήδη αρχίσει να εισχωρεί σε μεγάλο βαθμό στην εκπαίδευση. Η ψηφιακή εκπαίδευση προωθεί την ενεργό μάθηση καθότι η μαθησιακή εμπειρία τείνει με αυτό τον τρόπο να εξαρτάται περισσότερο από τις πρακτικές διδασκαλίας και τις στάσεις των εκπαιδευτικών και των γονέων, παρά από τις ίδιες τις ψηφιακές εφαρμογές. Οι γονείς βιώνουν όλο αυτό το καινούριο, για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση φαινόμενο άμεσα, καθώς οι περισσότεροι από αυτούς παρευρίσκονται στο χώρο διεξαγωγής των ηλεκτρονικών μαθημάτων προκειμένου να προσφέρουν τη βοήθειά τους σε πρακτικά θέματα.

Αρχικά οι γονείς εκτιμούν αυτό το εγχείρημα και την εξοικείωση των παιδιών με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, θεωρώντας συγχρόνως ότι είναι μία καλή ευκαιρία ώστε να καλλιεργήσουν τα παιδιά δεξιότητες ως προς τη χρήση αυτών (Dong, Cao, Li, 2020). Το σκεπτικό των γονέων ακολουθεί την εξής ροή: τα παιδιά μπορούν να εξελιχθούν αργότερα, κερδίζοντας ευκαιρίες στο μέλλον σε πολλά επίπεδα. Μία σωστά διεκπεραιωμένη ψηφιακή μάθηση μπορεί να βοηθήσει σημαντικά από τη γλωσσική ανάπτυξη μέχρι και την απόκτηση

επιστημονικών γνώσεων. Όλο αυτό μπορεί να γίνει εφικτό εφόσον ληφθούν υπόψιν οι δυνατότητες αλλά και οι αδυναμίες των παιδιών, τα υλικά που διαθέτουν αλλά και οι συνθήκες που επικρατούν στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Γενικότερα, οι γονείς των παιδιών τα οποία είχαν ήδη μία πρότερη εμπειρία με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αντιλαμβάνονται λιγότερο αρνητικά τη χρήση αυτών αναφορικά με τη διεξαγωγή του μαθήματος και έχουν μία πιο θετική στάση στη χρήση των ψηφιακών μέσων για μαθησιακούς σκοπούς (Campos & Vieira, 2021).

Οι κίνδυνοι ωστόσο που επιφέρει ένα μέσο σαν κι αυτό σε τόσο νεαρή ηλικία είναι ευρέως γνωστοί και είναι από τους πιο συχνούς προβληματισμούς των γονέων. Οι γονείς ανησυχούν για την ποιότητα της χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, ειδικότερα όταν αυτή δε λαμβάνει χώρα κάτω από την επίβλεψή τους (Lau & Lee, 2020). Επίσης, με την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευση θα υπάρξουν δεδομένα που θα διαφέρουν με πριν. Ένα από αυτά θα είναι η αποστασιοποίηση από το κοινωνικό σύνολο, δεδομένου ότι αυτός ο τρόπος μάθησης περιορίζει τις διαπροσωπικές σχέσεις.

Κεφάλαιο 3^ο: Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

3.1. Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε)

Η Εκπαιδευτική Τεχνολογία (ΕΤ) διαμορφώνεται ως το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης της εξέλιξης της τεχνολογίας, αλλά και των επιστημών της Αγωγής και της Ψυχολογίας. Η Σολομωνίδου (2006) αναφέρει τον ορισμό της εκπαιδευτικής τεχνολογίας που διατυπώθηκε από τον διεθνή οργανισμό (councilforeducationaltechnology, associationforeducationalandcommunicationstechnology), ο οποίος ορίζει την εκπαιδευτική τεχνολογία ως «κλάδο της παιδαγωγικής επιστήμης που σχετίζεται με την εφαρμογή γνώσεων, συστημάτων και τεχνικών για την βελτίωση της μάθησης {...} Η εκπαιδευτική τεχνολογία αποτελεί διαδικασία σύνθετη, ολοκληρωμένη, η οποία εμπλέκει, συσχετίζει ανθρώπους, διαδικασίες, ιδέες και μέσα, καθώς και οργάνωση που έχει στόχο να αναλύσει τα προβλήματα, να συλλάβει, να εισάγει, να αξιοποιήσει και διαχειριστεί τις λύσεις που διέπουν την ανθρώπινη μάθηση (Σολομωνίδου, 2006).

Κατά τα τελευταία σαράντα χρόνια περίπου, μετά την εμφάνιση των προσωπικών υπολογιστών, τα εκπαιδευτικά συστήματα, κυρίως των αναπτυγμένων χωρών, προχώρησαν στην εισαγωγή, αρχικά της πληροφορικής και στη συνέχεια των ΤΠΕ, στα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Έτσι τα τελευταία χρόνια, η ραγδαία εξέλιξη των ΤΠΕ έχει, σε αρκετές χώρες αξιοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς, στο πλαίσιο της διδασκαλίας και της μάθησης (Λαγού, 2021).

Η ραγδαία ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και η διάχυσή τους σε κάθε τομέα της δραστηριότητας του σύγχρονου ανθρώπου, ασκούν σημαντική επίδραση στο σύγχρονο σχολείο, το οποίο καλείται να ενσωματώσει και να αξιοποιήσει με τρόπο αποτελεσματικό τις ψηφιακές τεχνολογίες, προκειμένου να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες για τη γνώση και τη μάθηση (Λαγού, 2021).

Οι μεταβολές που επέφερε η ανάπτυξη και η εξέλιξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), σε κοινωνικοοικονομικό, επιστημονικό και τεχνολογικό επίπεδο, σε συνδυασμό με την ταχύτατη παλαίωση της γνώσης, επιδρούν καθοριστικά στην επιστημολογική οπτική για την ουσία της γνώσης και οδήγησαν στην ανάγκη ουσιαστικής ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στα εκπαιδευτικά συστήματα και ειδικότερα στο Δημοτικό σχολείο (Λαγού, 2021).

3.2. Οι Τ.Π.Ε στο σύγχρονο σχολείο

Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ θεωρείται καθοριστική συνιστώσα της μαθησιακής διαδικασίας στο σύγχρονο σχολείο, από την άποψη ότι αξιοποιούνται οι ΤΠΕ, τόσο ως νοητικά εργαλεία, όσο και ως εργαλεία συνεργατικής εποικοδομήσης της γνώσης, τα οποία ενισχύουν, τόσο τις διδακτικές πρακτικές, όσο και τη μαθησιακή αποτελεσματικότητα (Τζιμογιάννης,2019).

Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα, τόσο στο επίπεδο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τέθηκε στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών πολιτικών παγκοσμίως. Το Σεπτέμβριο του 2015, η Γενική συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων εθνών ενέκρινε την ατζέντα του 2030 για την αειφόρο ανάπτυξη (SDG) (SustainableDevelopmentGoals). Οι στόχοι αυτής της ατζέντας προδιαγράφουν ένα καθολικό και φιλόδοξο πλαίσιο δράσης, το οποίο αποβλέπει σε μια παγκόσμια στροφή προς την κατεύθυνση της οικοδόμησης βιώσιμων κοινωνιών που βασίζονται στην γνώση. Η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αποτέλεσε έναν από τους βασικούς πυλώνες του (SDG). Στο πλαίσιο αυτό καλείται η διεθνής κοινότητα να «να διασφαλίσει δίκαιη και ποιοτική εκπαίδευση για όλους, χωρίς αποκλεισμούς και να προωθήσει ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους (Unesco, 2018).

Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο, αποτελεί μια σύνθετη και πολυπαραγοντική διαδικασία, η οποία προκύπτει ως το αποτέλεσμα, τόσο των επιδράσεων άμεσων και έμμεσων, όσο και των αλληλεπιδράσεων μιας σειράς παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί αφορούν τόσο τα ατομικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών, όσο και τα οργανωτικά χαρακτηριστικά του σχολείου, συναποτελούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις, οι οποίες θα πρέπει να ικανοποιούνται, ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πρακτική του σχολείου, που προσεγγίζεται ως μια πολυπαραγοντική και δυναμική διαδικασία, που απευθύνεται σε όλους τους μαθητές, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς στο πλαίσιο της διδασκαλίας στην τάξη (Λάγου,2021).

Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή επιχειρηματολογία, το επίπεδο του Δημοτικού Σχολείου είναι ευνοϊκό για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία «διότι ένας μόνον διδάσκων έχει την ευθύνη μιας ομάδας παιδιών και διότι η χρήση του λογισμικού πολυμέσων έχει έναν πιο διαφοροποιημένο, ελκυστικό και παιγνιώδη χαρακτήρα» (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000)

Το νέο ΠΣ του μαθήματος ΤΠΕ και πληροφορικής του δημοτικού σχολείου υιοθετείται η φιλοσοφία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών για την

πληροφορική, από την προσχολική εκπαίδευση έως το λύκειο. Αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων ΠΣ Πληροφορικής και ΤΠΕ του ελληνικού σχολείου, ενσωματώνοντας τα διαχρονικά τους στοιχεία (που αφορούν τα θεμελιώδη, τα σημαντικά τα αναλλοίωτα θεματικά πεδία της επιστήμης αναφοράς) και τις καλές πρακτικές σε συνδυασμό με τις νέες τάσεις και τη διεθνή εμπειρία. Επιπρόσθετα, βασίζεται στη σύγχρονη επιστημονική έρευνα και τη διδακτική, δίνει έμφαση σε εγκάρσιες αρχές, όπως η συμπερίληψη και η διεύρυνση της συμμετοχής όλων των μαθητών/τριών σε θέματα πληροφορικής επιστήμης, η εκπαίδευση με ανοχή στη διαφορετικότητα και το σεβασμό των άλλων πολιτισμών, η σύνδεση του μαθήματος με τον πραγματικό κόσμο και την καθημερινή ζωή, η παιδαγωγική ευελιξία και η ανοικτότητα (είναι ανεξάρτητο από συγκεκριμένες τεχνολογίες, εργαλεία και πλατφόρμες), η διερεύνηση, η συνεργασία και η διαθεματικότητα. Τέλος, το νέο ΠΣ ακολουθεί μια σειρά από εξειδικευμένες αρχές, με στόχο να αποτελέσει τη βάση για την εκπαίδευση των μελλοντικών πολιτών της χώρας μας την επόμενη τουλάχιστον δεκαετία (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, 2021).

Οι καινοτόμες εκπαιδευτικές δράσεις αποσκοπούν στη διεύρυνση του επιστημονικού, κοινωνικού και πολιτισμικού ρόλου της εκπαιδευτικής μονάδας και στη δημιουργία ενός νέου σχολείου που θα αναπτύσσεται συνεχώς, με στόχο την ενίσχυση και βελτίωση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος και τη σύνδεση της εκπαίδευσης με τη σύγχρονη κοινωνία - σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο - και με την αγορά εργασίας (Γολικίδου & Τζιμογιάννης, 2014).

Συχνά ο εκπαιδευτικός διάλογος περιορίζεται στα τεχνολογικά χαρακτηριστικά μιας καινοτομίας, καθώς οι νέες-αναδυόμενες τεχνολογίες διαμορφώνουν νέες κατευθύνσεις και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη διδασκαλία και τη μάθηση. Υπάρχει συχνά μια παρανόηση, η οποία αντιμετωπίζει τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), αυτές καθαυτές, ως καινοτομία. Αυτό δεν είναι πάντα ακριβές. Η καινοτομία προκύπτει μόνο όταν οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τα διάφορα εργαλεία των ΤΠΕ για να οργανώσουν νέες μαθησιακές καταστάσεις, οι οποίες δεν ενισχύουν τις πρακτικές της παραδοσιακής διδασκαλίας αλλά υποστηρίζουν ανοιχτές παιδαγωγικές προσεγγίσεις που επεκτείνουν και ενισχύουν τη μάθηση. Οι καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές με ΤΠΕ ενθαρρύνουν και προωθούν συμμετοχικές και μαθητοκεντρικές προσεγγίσεις, τη διερευνητική μάθηση, την επίλυση προβλημάτων, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα, τη σύνδεση της δουλειάς στην τάξη με το σπίτι και την κοινωνία κ.λπ.. Για παράδειγμα, τεχνολογίες και μεθοδολογίες, όπως η κινητή μάθηση (mobile learning), ανεστραμμένη τάξη (flipped classroom), παιχνιδοποίηση

(gamification), Μαζικά Ανοιχτά Ψηφιακά Μαθήματα (MOOCs) κ.λπ., εισάγουν πράγματι καινοτόμα παιδαγωγικά στοιχεία και αλλάζουν θεμελιακά το ευρύτερο εκπαιδευτικό και μαθησιακό περιβάλλον.

Οι εκπαιδευτικές καινοτομίες αφορούν σε δύο άξονες: καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και καινοτόμες χρήσεις εκπαιδευτικών ή τεχνολογικών μέσων. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει στη χώρα μας σημαντικές προσπάθειες αλλαγών και ένταξης νέων στοιχείων στην εκπαίδευση που ξεκίνησαν, κατά βάση, από πρωτοβουλίες της πολιτείας. Ενδεικτικά, πρόσφατα παραδείγματα αποτελούν τα Νέα Προγράμματα Σπουδών (Νέο Σχολείο, 2011), η δράση Ψηφιακό Σχολείο (2011), ο Εθνικός Συσσωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου (Φωτόδεντρο, 2012), το πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση κ.α. Παράλληλα, έχουν καθιερωθεί στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη μορφή των παράλληλων δράσεων, δύο μεγάλες ομάδες καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων:

α) Διεπιστημονικά προγράμματα, όπως είναι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, η Αγωγή Υγείας, Πολιτιστικά Θέματα, Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες, Αγωγή Σταδιοδρομίας και Επιχειρηματικότητα των Νέων κ.α.

β) Ευρωπαϊκά προγράμματα και συμπράξεις που υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως Comenius, e-Twinning, Teachers4Europe κ.α (Κυριακόδη & Τζιμογιάννης, 2015)

Οι ανθρώπινες διαστάσεις της καινοτομίας, όπως η ανάπτυξη του προσωπικού για την ψηφιακή διδασκαλία και ο αποτελεσματικός σχεδιασμός για τη χρήση, πρέπει να στραφούν προς τις πρακτικές και παιδαγωγικές διαστάσεις που επηρεάζουν τη χρήση της τεχνολογίας (Salmon & Wright, 2014). Η τεχνολογική καινοτομία στην εκπαίδευση είναι πολύ πιθανότερο να ενσωματωθεί και να έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, εάν οι ενδιαφερόμενοι συνεργάζονται για να επιφέρουν αλλαγές. Για να συμβεί αυτό όμως, οι στόχοι πρέπει να είναι σαφείς. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει υποστήριξη των εκπαιδευτικών προκειμένου και αυτοί με τη σειρά τους να παράσχουν λύσεις στις νέες προκλήσεις που θα υπάρξουν και όχι να αποτελέσουν εμπόδια στην αλλαγή (Salmon, 2014).

3.3. Παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Οι νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις αντιλαμβάνονται την πληροφορική και τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) ως αντικείμενο νέων γραμματισμών (γνωριμία με

τις ψηφιακές τεχνολογίες, δημιουργική έκφραση μέσω των τεχνολογιών, κατανόηση της θέσης τους στην κοινωνία και τον πολιτισμό) και ως γνωστικά εργαλεία με εγκάρσιες χρήσεις (επικοινωνία, συνεργασία, διερεύνηση, πειραματισμός, ανακάλυψη, επίλυση προβλήματος, ανάπτυξη δημιουργικότητας, κριτική σκέψη κ.α) σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Στο πλαίσιο αυτό η πληροφορική και οι ΤΠΕ εντάσσονται στο σχολείο με στόχο της ενίσχυση της μάθησης, τη συνεχή ανάπτυξη των μαθητών/τριών και την προετοιμασία της συμμετοχής τους στην Κοινωνία της Γνώσης με την καλλιέργεια ικανοτήτων ζωής (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, 2021)

Σε κάθε περίπτωση, η τεχνολογία επηρεάζει την προβολή, τη διάδραση, το κόστος και τα μαθησιακά αποτελέσματα σε μια εκπαιδευτική διεργασία. Όμως, ανεξάρτητα από το αν εκλαμβάνεται είτε ως ένα σύνολο εργαλείων που υποβοηθούν τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό είτε ως μέσο που διαμεσολαβεί και επηρεάζει τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, πάντα θα παραμένει ένας από τους πολλούς παράγοντες που καθορίζουν την εκπαιδευτική διεργασία, όπως και το πρόγραμμα σπουδών, η προσωπικότητα των εκπαιδευομένων, η διαδικασία αξιολόγησης, τα μαθησιακά κίνητρα, τα μαθησιακά στυλ, κ.λπ. Εξάλλου, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και, συνεπώς, η ηλεκτρονική μάθηση εκλαμβάνονται ως σύνθετα συστήματα αποτελούμενα από ατομικά, κοινωνικά, τεχνολογικά και θεσμικά συστατικά, όπου αλλαγή σε κάθε ένα από τα επιμέρους στοιχεία επηρεάζει τη μαθησιακή εμπειρία στο σύνολό της. (Σοφός, Κώστας & Παράσχος, 2015)

Καίριας σημασίας θεωρείται ο ρόλος των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ κατά τη διαδικασία της μάθησης. Κύρια χαρακτηριστικά ενός εκπαιδευτικού, ο οποίος διεξάγει το μάθημά του με την χρήση των ΤΠΕ, θα πρέπει να είναι η αυτοαποτελεσματικότητα, αλλά και η εξοικείωση με την τεχνολογία (Shapka & Ferrari, 2003).

Κύρια εμπόδια τα οποία παρεμποδίζουν την επιτυχή ενσωμάτωση των υπολογιστών στην τάξη ενδέχεται να οφείλονται τόσο σε εξωτερικούς παράγοντες, όσο και σε ατομικά χαρακτηριστικά των ίδιων των εκπαιδευτικών. Παρ'όλα αυτά, το θετικό πλέον είναι πως στις μέρες μας καθίσταται πιο εύκολη η πρόσβαση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε σχέση με παλιότερα (Ertmer, 2005. Paraskeva, Bouta & Papagianni, 2008).

Η χρήση των ΤΠΕ δεν απαιτεί μόνο γνώσεις και δεξιότητες από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και προηγούμενη εμπειρία όσον αφορά τη χρήση τους. Οι περιπτώσεις άρνησης χρήσης των ΤΠΕ μέσα στην τάξη, οφείλονται οι στερεοτυπικές αντιλήψεις των εκπαιδευτικών απέναντι σε αυτές. Τέτοιες μπορεί να είναι η αμφισβήτηση της αξίας τους, η πιθανότητα δυσκολίας της

ένταξής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και ο φόβος για αυτή τη νέα «μόδα» (Albirini, 2006; Ropp, 1999).

Αν και οι Έλληνες εκπαιδευτικοί είδαν την χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία θετικά, υπήρχε συγχρόνως και μία μερίδα τους λειτούργησε διστακτικά, διότι δεν αισθάνθηκαν σιγουριά όσον αφορά τις ικανότητές στη χρήση τους (Πολίτης, 2000). Παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι το φύλλο και τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών. Μεγαλύτερης ηλικίας εκπαιδευτικοί φάνηκε να είναι ουδέτεροι ή αρνητικοί αναφορικά με την ένταξή τους στη διαδικασία της μάθησης, εν αντιθέσει με μικρότερης ηλικίας εκπαιδευτικούς, οι οποίοι φάνηκαν να είναι θετικοί και υποστηρικτικοί ως προς αυτήν (Τζιμογιάννης και Κόμης, 2004).

Κεφάλαιο 4^ο: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

4.1. Η έννοια της εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης

Ο τομέας της εκπαίδευσης επηρεάζεται κατά ένα μεγάλο βαθμό από τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις μίας χώρας. Καθοριστική και θεμελιώδους σημασίας θεωρείται η μεταβιομηχανική εποχή, όπου και παρατηρείται η σταδιακή αλλαγή της παραδοσιακής εκπαίδευσης με σκοπό την προσφορά εξειδικευμένων γνώσεων. Τεχνική εκπαίδευση, εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, επιμόρφωση και διά βίου μάθηση είναι μερικές από τις έννοιες που έχουν εισχωρήσει στο λεξιλόγιο της σύγχρονης εκπαίδευσης. (Λιοναράκης,2005).

Η έρευνα για την ΕξΑΕ στην Ελλάδα ξεκινά στην ουσία με την ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) στα τέλη της δεκαετίας του 1990, που αποτελεί και την πρώτη επίσημη προσπάθεια για την καθιέρωση της ΕξΑΕ στην χώρα μας. Η ίδρυση του Ελληνικού Δικτύου Ανοιχτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΔΑΕ), www.openet.gr, και της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (ΕΤΠΕ), www.etpe.gr, συνέβαλλαν καθοριστικά στην ανάπτυξη της έρευνας για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην ΕξΑΕ. Η διοργάνωση 7 Διεθνών Συνεδρίων της ΕΔΑΕ και 8 Πανελληνίων Συνεδρίων με Διεθνή Συμμετοχή της ΕΤΠΕ, καθώς και η έκδοση του επιστημονικού περιοδικού «Ανοιχτή Εκπαίδευση» αποτέλεσαν κομβικά σημεία στην ερευνητική διαδρομή των τελευταίων ετών στο συγκεκριμένο πεδίο (Αναστασιάδης,2014).

Στην πρωτοβάθμια συμπληρωματική ΕξΑΕ οι αρχικές έρευνες στη δεκαετία του 1990 εστιάζουν σε μεμονωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες μέσω της χρήσης του εκπαιδευτικού λογισμικού στόχευαν στην ενίσχυση κυρίως του γνωστικού επιπέδου των μαθητών. Η αξιοποίηση των πρώτων περιβαλλόντων ασύγχρονης επικοινωνίας (forum)ενσωματωμένων σε εκπαιδευτικά λογισμικά είχε ως αποτέλεσμα την ενθάρρυνση της συμμετοχής των μαθητών και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα λογισμικά του προγράμματος «Παιδείας Ομογενών» (Αναστασιάδης,2014).

Πριν την εμφάνιση της υγειονομικής κρίσης που έπληξε την ανθρωπότητα σε πολλούς τομείς και σε πολλά επίπεδα, τα Εξ Αποστάσεως Σχολικά Προγράμματα που υπήρχαν ήταν το πρόγραμμα "e-omogeneia" με στόχο την καλύτερη ελληνόγλωσση εκπαίδευση, μέσω της επικοινωνίας Ελλήνων του εξωτερικού με αυτούς της ελληνικής επικράτειας. Άλλες προσπάθειες εξ αποστάσεως προγραμμάτων διεθνών συνεργασιών αποτελούσε το πρόγραμμα ΟΙΚΑΔΕ της Κύπρου, το διεθνές πρόγραμμα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ με ερευνητικές δράσεις

περιορισμένες σε περιβαλλοντικά θέματα, το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «ΣΩΚΡΑΤΗ» και το πρόγραμμα e-Hermes της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα συγκεκριμένα αυτά εξ αποστάσεως σχολικά προγράμματα υλοποιήθηκαν για την ενδυνάμωση της συνεργασίας σχολείων. (Μιμίνου & Σπανακά, 2013)

Άλλα αξιόλογα προγράμματα ανάπτυξης σχολικών δικτύων, όπως το έργο «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», το «Τηλέμαχος Ι», το «Τηλέμαχος ΙΙ», το «TRENDS» αναπτύχθηκαν και ολοκληρώθηκαν μεταξύ των ετών 1996-2000. Συνέβαλαν στον εξοπλισμό σχολείων με υπολογιστικό και διαδικτυακό εξοπλισμό με στόχο τις δυνατότητες επικοινωνίας μεταξύ απομακρυσμένων σχολείων και την επιμόρφωση των καθηγητών. Επίσης, οι εφαρμογές του «Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου» στο διαχειριστικό τομέα υποστηρίζουν την ασύγχρονη μάθηση ως «ασύγχρονη τηλεκπαίδευση», όπου βέβαια η πρόοδος του εξαρτάται από την προσωπική, εθελοντική δυνατότητα κάθε εκπαιδευτικού να δημιουργήσει ηλεκτρονικά μαθήματα. (Μιμίνου & Σπανακά, 2013)

4.2. Ιστορική αναδρομή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Οι απαρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ανιχνεύονται κάποιους αιώνες πριν και η εξέλιξη της ακολουθεί την εξέλιξη της τεχνολογίας και προφανώς την αξιοποιεί προκειμένου να βελτιώνει τόσο τις διαδικασίες όσο και τα παραγόμενα αποτελέσματα (Sumner, 2000). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ξεκίνησε στα τέλη του 19ου–αρχές του 20ού αιώνα για να καλύψει ανάγκες μαθητών που ζούσαν σε περιοχές μακριά από σχολικές δομές όπου θα μπορούσαν να παρακολουθούν μαθήματα με φυσική παρουσία (Βασάλα, 2005).

Η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση καθιερώθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στον πανεπιστημιακό χώρο σε αγγλοσαξονικές και σκανδιναβικές χώρες, όπου και άρχισαν τα πρώτα σχετικά προγράμματα. Από τις αρχές αυτού του αιώνα δημιουργήθηκαν πανεπιστημιακά ιδρύματα που παρείχαν εκπαίδευση μέσω αλληλογραφίας ενώ η προσωπική επαφή γινόταν σε όχι και τόσο τακτά χρονικά διαστήματα. Ακολουθώς παρατίθεται πίνακας με διάφορες χρονολογίες, κατά τις οποίες έλαβαν χώρα προγράμματα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης (Κωσταλίας, 2009).

1840	Αρχή της διδασκαλίας δι' αλληλογραφίας από τον Isaac Pitman
1850	Προσφορά σπουδών εξ' αποστάσεως από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου

1856	Αρχή μαθημάτων γλώσσας δι' αλληλογραφίας από τους Toussaint και Langenscheidt
1858	Καθιέρωση του προγράμματος Α.Α.Ε από το πανεπιστήμιο του Λονδίνου
1873	Ενίσχυση και ενθάρρυνση των μελετών στο σπίτι
1890	Εξ' αποστάσεως μαθήματα στα μεταλλεία από το σχολείο μηχανικών ανθρακωρυχείων της Πενσυλβάνια
1891	Προσφορά προγραμμάτων από απόσταση από το πανεπιστήμιο Queensland της Αυστραλίας
1892	Το πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια ξεκινά μαθήματα δι' αλληλογραφίας στη Γεωργία
1906	Εδραιώνεται τμήμα Α.Α.Ε από το πανεπιστήμιο του Winsconsin
1922	Το πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο της Κολούμπια ξεκινούν μαθήματα μέσω ραδιοφώνου Το πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο της Κολούμπια ξεκινούν μαθήματα μέσω ραδιοφώνου
1925	Το πανεπιστήμιο του Iowa ξεκινά επίσης μαθήματα μέσω ραδιοφώνου
1950	Το Ford Foundation καθιερώνει προγράμματα εκπαίδευσης μέσω τηλεοπτικής συχνότητας
1965	Μαθήματα βασισμένα στην τηλεφωνική επικοινωνία παρέχονται από το πανεπιστήμιο του Wisconsin
1968	Δημιουργία εκπαιδευτικού τηλεοπτικού δικτύου από το πανεπιστήμιο του Στάνφορντ.
1969	Ξεκινά η λειτουργία του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Λονδίνου

1971	Καταξίωση του Βρετανικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
1979	Προσφορά μαθημάτων δι' αλληλογραφία με αντικείμενο τις επιστήμες υγείας από το πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια
1983	Δημιουργία δορυφορικού δικτύου εκπαίδευσης από την IBM
1984	Προσφορά μαγνητοταινιών και δορυφορικών σειρών μαθημάτων από το NTU (National Technology University)

(Κωσταλίας, 2009)

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν ήταν διαδεδομένη στην Ελλάδα μέχρι να εμφανιστεί η πανδημία του κορωνοϊού, ωστόσο, υπάρχουν χώρες όπου πολλοί μαθητές ολοκληρώναν τις σπουδές τους τόσο σε επίπεδο πρωτοβάθμιας όσο και σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με αυτή την μέθοδο (Αναστασιάδης 2014).

Στην Ελλάδα, η έρευνα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ξεκινά ουσιαστικά με την ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου(ΕΑΠ), στα τέλη της δεκαετίας του 1990. Αρχικά, εστίασε στα ασύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης ενώ στην συνέχεια ασχολήθηκε με τις κοινότητες μάθησης, την επικοινωνία, τον διάλογο και την κοινωνικοποίηση των συμμετεχόντων. Μετά το 2000, η εφαρμογή των τεχνολογιών σύγχρονης επικοινωνίας αλληλεπίδρασης και συνεργατικής μάθησης οδήγησε και στην και στην ανάπτυξη περιβαλλόντων μεικτής-συνδυαστικής μάθησης. (Αναστασιάδης, 2016).

Στην Ελλάδα, η εισαγωγή των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ξεκίνησε πιλοτικά (28 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία) περί τα τέλη της δεκαετίας του '90, ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο (κάθετη προσέγγιση) για τις δύο τελευταίες τάξεις ενώ στις αρχές του 2000, με την εισαγωγή νέων ΔΕΠΠΣ (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών) και ΑΠΣ (Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών), προτείνεται η ολιστική προσέγγιση, με τη διάχυση της Πληροφορικής στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα. Ακολουθώντας, το μάθημα της Πληροφορικής εισάγεται ως αντικείμενο στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία, ενώ με την ίδρυση των «ΕΑΕΠ» (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα) Δημοτικών Σχολείων, έχουμε τη διδασκαλία του μαθήματος σε όλες πλέον, τις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου (Τσιλέμου,2019) .

Θα πρέπει να επισημανθεί πως τα τελευταία χρόνια το ερευνητικό ενδιαφέρον για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση συνεχίζει να αναπτύσσεται παράλληλα με την εξέλιξη της τεχνολογίας και να εστιάζει σε τομείς παιδαγωγικού ενδιαφέροντος όπως είναι η εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών στρατηγικών, η διασφάλιση της ποιότητας στην εξ αποστάσεως διδασκαλία και μάθηση, και η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της ασύγχρονης και της σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης (Μουζάκης, Δανοχρήστου, Κουτρουμάνος, 2021).

4.3. Βασικά στοιχεία και μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βρίσκεται στο προσκήνιο του ερευνητικού ενδιαφέροντος τις τελευταίες δεκαετίες υπό την επίδραση πολυσύνθετων κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων, με ισχυρή τη συνεισφορά της εξέλιξης των τεχνολογικών μέσων (Martin, Sun, & Westine, 2020).

Η ηλεκτρονική μάθηση, στην οποία στηρίζεται η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ορίζεται ως μια μαθησιακή εμπειρία σε σύγχρονα ή ασύγχρονα περιβάλλοντα χρησιμοποιώντας διαφορετικές συσκευές (π.χ. κινητά τηλέφωνα, φορητούς υπολογιστές κ.λπ.) με πρόσβαση στο διαδίκτυο. Σε αυτά τα περιβάλλοντα, οι μαθητές μπορούν να είναι οπουδήποτε (ανεξάρτητοι) να μάθουν και να αλληλεπιδρούν με εκπαιδευτές και άλλους εκπαιδευόμενους (Singh & Thurman, 2019).

Η εκπαίδευση στο σπίτι, η οποία διατυπώνεται παγκοσμίως με τον όρο Homeschooling, αποτελεί εναλλακτική επιλογή για τη διεξαγωγή και επίτευξη της διδασκαλίας. Κατά το έτος 2003 και συγκεκριμένα στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, ένα μεγάλο ποσοστό μαθητών επέλεξε αυτού του είδους την εκπαιδευτική προσέγγιση, επιλέγοντας κάποιου είδους εκμάθηση από απόσταση. Αναλυτικότερα, το 20% επέλεξε την τηλεόραση, τα βίντεο και το ραδιόφωνο, το 19% το διαδίκτυο, ενώ το 15% λάμβανε μέσω ταχυδρομείου σειρές μαθημάτων δι' αλληλογραφίας, σχεδιασμένες ειδικά γι' αυτό το σκοπό. Στις ψηφιακές αίθουσες διδασκαλίας δίνεται πλέον η δυνατότητα να συνδέονται πρόσωπο με πρόσωπο διδάσκοντας και διδασκόμενος. Με αυτό τον τρόπο δίδεται η αίσθηση της παραδοσιακής και γνώριμης μεθόδου διεκπεραίωσης του μαθήματος, ακόμα και όταν ανάμεσα στους εμπλεκόμενους σε αυτή τη διαδικασία υπάρχει χιλιομετρική απόσταση. Σε αντίθεση με την παραδοσιακή τριαδική σχέση διδάσκοντα, διδασκόμενου και περιεχομένου έρχεται να προστεθεί σε αυτή τη σχέση και ένα τέταρτο στοιχείο που είναι το μέσο. Ο μαθητής λοιπόν, λαμβάνει το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο είναι πλέον σε ηλεκτρονική και όχι σε έντυπη μορφή και ο διδάσκων οφείλει να

υποστηρίζει τη μάθηση έχοντας ταυτόχρονα συμβουλευτικό και καθοδηγητικό ρόλο (Σοφός & Kron, 2010).

Η Unesco (2020) επισημαίνει ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιείται συχνά ως έννοια συνώνυμη με τους όρους: διαδικτυακή μάθηση (online learning), τηλεεκπαίδευση (e learning), εκπαίδευση με αλληλογραφία (correspondence education), εξωτερικά προγράμματα σπουδών (external studies), ευέλικτη μάθηση και μαζικά ανοικτά διαδικτυακά μαθήματα (Massive Open Online Courses-MOOCs). Τα κοινά χαρακτηριστικά όλων αυτών των μορφών εκπαίδευσης είναι η απόσταση του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευόμενου στο χώρο ή/και στο χρόνο, καθώς και η χρήση των πολυμέσων και της τεχνολογίας που διευκολύνουν την επικοινωνία κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μάθησης. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί ένα υψηλό επίπεδο αυτοκαθοδηγούμενης μάθησης από την πλευρά του εκπαιδευόμενου και δεξιότητες μελέτης που πρέπει να υποστηρίζονται από νέες στρατηγικές εκπαίδευσης, μάθησης και καθοδήγησης.

Σύμφωνα με τους Dereshiwsky et al. (2017), η online εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιεί ενεργητικές τεχνικές μάθησης. Το πλήθος των προσομοιώσεων που προσφέρονται από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και οι πλούσιες πληροφορίες που παρέχονται μέσα από τους ιστότοπους αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για την επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι/ες κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, η χρήση του διαδικτύου δίνει ευκαιρίες για ανατροφοδότηση, η οποία συμβάλλει στην εμπέδωση των πληροφοριών και των γνώσεων.

4.3.1. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Το κύριο χαρακτηριστικό της διδασκαλίας αυτού του είδους είναι η ευελιξία που προσφέρει στους διδασκόμενους. Δεδομένου ότι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για παράδειγμα οι διδασκόμενοι δεν έχουν τη δυνατότητα να διακόψουν τη διάλεξη με τυχόν απορίες που ίσως προκύψουν και ότι δεν διαθέτουν όλοι τον ίδιο βαθμό προηγούμενης γνώσης ή ευφυίας, αυτός ο τρόπος είναι πιο ευέλικτος ως προς την αφομοίωση του υλικού (Sokolova, Pylkin, Stroganova & Antonian, 2018).

Άλλοι πάλι επηρεάζονται από τη δυνατότητα εξοικονόμησης χρημάτων, αφού δεν επιβαρύνονται με μεταφορικά έξοδα, αγορά εγχειριδίων ή έξοδα ενοικίου (Sokolova, Pylkin, Stroganova & Antonian, 2018). Η τελευταία παράμετρος είναι σημαντική και για τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, τα οποία εξοικονομούν χρήματα όσον αφορά τη συντήρηση των

αιθουσών διδασκαλίας και διαλέξεων. Επιπλέον, μέσω της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας δίνεται η δυνατότητα προσέλκυσης φημισμένων λεκτόρων κατά τη διαδραστική εκπαιδευτική διαδικασία (Khuziakhmetov & Nasibullov, 2012).

Θετικό χαρακτηριστικό αποτελεί και η γρήγορη ανατροφοδότηση από τον διδάσκοντα διότι μέσω της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας παρατηρείται ότι λαμβάνεται μεγαλύτερος αριθμός σχολίων από τους μαθητευόμενους (Razinkina et al., 2018).

Υπάρχουν ενδείξεις ότι η παιδαγωγική χρήση της τεχνολογίας συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης, καθώς σε έρευνα όπου συμμετείχαν 129 μαθητές ηλικίας 8-11 σε σχολείο των ΗΠΑ, βρέθηκε πως η ομάδα μαθητών που συμμετείχε σε διδασκαλία που περιλάμβανε εκτός της παραδοσιακής και ασύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία με τη μορφή ενοτήτων ενός ψηφιακού προγράμματος που έπρεπε οι μαθητές να ολοκληρώσουν, είχαν καλύτερη απόδοση από την ομάδα που δέχτηκε μόνο παραδοσιακή διδασκαλία (Seage & Türegün, 2020).

Η απόλυτη εξάρτηση από την τεχνολογία αποτελεί τροχοπέδη καθώς σε περίπτωση δυσλειτουργίας λογισμικού ή υλικού, διακόπτεται η ροή του μαθήματος, ενώ ανασταλτικοί παράγοντες αποτελούν η απουσία εξοπλισμού ή η ύπαρξη απαρχαιωμένων μέσων και παλαιότερης τεχνολογίας λογισμικών καθώς και η έλλειψη γνώσεων και τεχνολογικών δεξιοτήτων (Adedoyin & Soykan, 2020).

Οι Dereshiwsky et al. (2017) εντοπίζουν κάποια στοιχεία αρνητικής χρήσης των νέων τεχνολογιών από την πλευρά των εκπαιδευομένων. Οι μαθητές μπορεί να βιώσουν το αίσθημα της μοναξιάς στη διαδικτυακή τάξη, εκτός αν ο εκπαιδευτικός κάνει συνεχώς αισθητή την παρουσία του. Επίσης, μπορεί να είναι απρόθυμοι να υποβάλουν μια ερώτηση λόγω του αισθήματος απομόνωσης που ίσως δημιουργείται. Ακόμη η παρότρυνσή τους στη διαδικτυακή μάθηση ίσως χρειάζεται περαιτέρω ενθάρρυνση, κυρίως κατά την έναρξη του μαθήματος, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφωνική κλήση, διά ζώσης συνάντηση με τον εκπαιδευτικό κ.ά..

Επίσης η υπερβολική χρήση της τεχνολογίας και των εργαλείων της, προκαλεί σύγχυση στους εμπλεκόμενους, οι οποίοι δυσκολεύονται στην χρήση αυτών των πρακτικών (Λιοναράκης Α. , 2006)

4.4. Ασύγχρονη εξ' αποστάσεως εκπαίδευση

Με τον τίτλο «ασύγχρονη εξ' αποστάσεως εκπαίδευση» ορίζεται το είδος διδασκαλίας κατά την οποία διδάσκοντας και διδασκόμενος συνεργάζονται σε ψηφιακά περιβάλλοντα σε διαφορετικό χρόνο από τη χρονική στιγμή της παράδοσης του μαθήματος, έχοντας πρόσβαση σε μαθησιακό υλικό, ιστοσελίδες και πλατφόρμες μελέτης μέσω διαδικτύου (Learning Management System). Μερικές από τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της ασύγχρονης εκπαίδευσης είναι η ανάρτηση πηγών και υλικού εκπαιδευτικού περιεχομένου, η μελέτη του υλικού αυτού από τους μαθητές, η υποβολή ερωτήσεων των μαθητών προς τους εκπαιδευτικούς μέσω της ενσωματωμένης εφαρμογής δημιουργίας και διαχείρισης διαλόγων, η λύση ασκήσεων και η υποβολή εργασιών και απαντήσεων σε συγκεκριμένο χρόνο, ο οποίος έχει οριστεί από τον διδάσκοντα, η αποστολή της σχετικής εξατομικευμένης ανατροφοδότησης, τα ψηφιακά τεστ αξιολόγησης, με τα οποία ελέγχεται η κατανόηση και εμπέδωση του διδακτικού υλικού και η αλληλεπίδραση σε κοινόχρηστα αρχεία σε μη πραγματικό χρόνο. (Βασάλα, 2005).

Θετική απόρροια της ασύγχρονης εκπαίδευσης θεωρείται η επίτευξη της μάθησης στο χρόνο και με το ρυθμό που επιθυμεί ο διδασκόμενος. Στα είδη της ασύγχρονης εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης ανήκουν η αυτοδιδασκαλία, όπου ο διδασκόμενος χρησιμοποιεί για την υλοποίηση της διδασκαλίας του εγχειρίδια από το διαδίκτυο χωρίς την παρουσία κάποιου διδάσκοντα, η ημιαυτόνομη διδασκαλία, όπου έχει αρκετά κοινά στοιχεία με την αυτοδιδασκαλία, με τη μόνη διαφορά ότι στη τελευταία υπάρχει και ένα χρονοδιάγραμμα όσον αφορά την επικοινωνία με τον διδάσκοντα και τέλος η συνεργαζόμενη εκπαίδευση όπου διδάσκων και διδασκόμενος επικοινωνούν μεταξύ τους σε διαφορετικούς χρόνους έχοντας παράλληλα και κάποιο χρονοδιάγραμμα για την παράδοση των εργασιών (Βασάλα, 2005).

4.5. Σύγχρονη εξ' αποστάσεως εκπαίδευση

Ως σύγχρονη εξ' αποστάσεως εκπαίδευση ορίζεται η εκπαίδευση, κατά την οποία δεν υπάρχει η φυσική παρουσία του διδάσκοντα αλλά επικοινωνεί σε πραγματικό χρόνο με το διδασκόμενο. Θεωρείται ως προέκταση της παραδοσιακής διδασκαλίας και παρατηρείται η όλο και περισσότερο ανοδική πορεία της και συνεχόμενη χρήση από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Η αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητή-καθηγητή λαμβάνει χώρα σε πραγματικό χρόνο και κατά τη

διάρκεια μπορούν να ανταλλάσσουν απόψεις και εκπαιδευτικό υλικό. Σε αυτή την περίπτωση οι μαθητές και ο καθηγητής μπορούν να βρίσκονται σε διαφορετικό τόπο ο καθένας και χρησιμοποιώντας τεχνολογίες τηλεδιάσκεψης να βρίσκονται όλοι σε μια εικονική αίθουσα διδασκαλίας από όπου θα διεξάγεται το μάθημα. Αυτού του είδους η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί την ταυτόχρονη συμμετοχή όλων των μαθητών και των εισηγητών-καθηγητών. (Βασάλα, 2005).

Χάρη στη σύγχρονη εκπαίδευση επιτυγχάνεται η αποστολή προσκλήσεων σε νέα άτομα για παρακολούθηση της ψηφιακής τάξης, ενώ ο διδάσκοντας έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί και να διαμορφώνει την ψηφιακή του τάξη κατάλληλα. Στη σύγχρονη εξ' αποστάσεως εκπαίδευση ο διδάσκοντας μπορεί επίσης να προσθέτει αρχεία, παρουσιάσεις και κείμενα, να παρακολουθεί τις συζητήσεις που γίνονται στην ψηφιακή τάξη αλλά και να δημιουργεί σε πραγματικό χρόνο συζητήσεις μεταξύ των συνομιλητών. Τέλος, αυτού του είδους η εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης σε πηγές γνώσης που θα ήταν ανέφικτες κάτω από άλλες συνθήκες (Βασάλα, 2005).

4.6. Μεικτή εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ διακρίνεται σε Ασύγχρονη, Σύγχρονη και Μεικτή – Συνδυαστική. Έχουν ήδη αναφερθεί στοιχεία της σύγχρονης και της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η Σύγχρονη και η Ασύγχρονη μορφή ΕξΑΕ, δεν πρέπει να λειτουργούν ως ανταγωνιστικές έννοιες, αλλά οφείλουν, να συμπληρώνουν η μία την άλλη, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον συνδυαστικής μάθησης. Έτσι αναδείχτηκε η αναγκαιότητα δημιουργίας του «Μεικτού - Συνδυαστικού περιβάλλοντος μάθησης» (blended learning), το οποίο υπό παιδαγωγικές προϋποθέσεις μπορεί να συνδυάσει τα θετικά στοιχεία της σύγχρονης και ασύγχρονης μορφής ΕξΑΕ και της πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλίας (Αναστασιάδης, 2014)

Αναλυτικότερα, ο όρος μεικτή - συνδυαστική μάθηση χρησιμοποιείται για να περιγράψει τέσσερις διαφορετικές διαστάσεις:

- Το συνδυασμό ή την ανάμειξη ποικίλων μορφών δικτυακής τεχνολογίας (π.χ. σύγχρονη, ασύγχρονη) με σκοπό την επίτευξη εκπαιδευτικού στόχου.

- Το συνδυασμό παιδαγωγικών προσεγγίσεων (π.χ. εποικοδομισμό, συμπεριφορισμό κ.ά.) με στόχο την παραγωγή θετικού μαθησιακού αποτελέσματος με ή και χωρίς τη χρήση διδακτικής τεχνολογίας.
- Το συνδυασμό οποιασδήποτε μορφής διδακτικής τεχνολογίας με πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία.
- Το συνδυασμό ή την ανάμειξη διδακτικής τεχνολογίας σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται, δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη μέθοδος, η οποία να εγγυάται τη μάθηση σε περιβάλλοντα μεικτής - συνδυαστικής μάθησης (Αναστασιάδης,2014). Για αυτό και οι Dziuban, Hartman και Moskal (2004) υποστηρίζουν ότι για τη μέγιστη δυνατή επιτυχία του μεικτού - συνδυαστικού μοντέλου μάθησης απαιτείται μια καλά οργανωμένη διδακτική προσέγγιση, η οποία να περιλαμβάνει ένα διδακτικό μοντέλο βασισμένο σε εκπαιδευτική θεωρία, υλικοτεχνική υποδομή, μηχανισμούς διαμορφωτικής και τελικής αξιολόγησης.

Τα τελευταία τρία χρόνια το ενδιαφέρον των ερευνητικών προσπαθειών επικεντρώνεται στη αξιοποίηση των μεικτών - συνδυαστικών μαθησιακών περιβαλλόντων, τα οποία συνδυάζουν την τηλεδιάσκεψη, τις τεχνολογίες ασύγχρονης μετάδοσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή. Η έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη συνεργατικών περιβαλλόντων οικοδόμησης της γνώσης και την περαιτέρω ανάπτυξη κρίσιμων κοινωνικών δεξιοτήτων για τον πολίτη του 21ου αιώνα (ΟΔΥΣΣΕΑΣ, 2010-2013). Από το 2011 το Υπουργείο Παιδείας έχει αναπτύξει ολοκληρωμένη πλατφόρμα στην οποία βρίσκεται το σύνολο του σχολικών εγχειριδίων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ψηφιακή μορφή ενώ διατίθεται συμπληρωματικό διαδραστικό υλικό. Τέλος στο στάδιο της πιλοτικής λειτουργίας βρίσκεται από το 2013 το ολοκληρωμένο περιβάλλον συμπληρωματικής εξ αποστάσεως πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους μαθητές της ομογένειας και υλοποιείται από το Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης (Αναστασιάδης,2014).

Κεφάλαιο 5^ο: Έκτακτη υγειονομική κατάσταση και τηλεκατάρτιση

5.1. Η τηλεκατάρτιση κατά την διάρκεια της πανδημίας (covid 19)

Στον ελληνικό χώρο, η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση είχε δείξει μικρά βήματα προόδου. Τα όποια προγράμματα αναπτύχθηκαν εστίασαν στον τεχνολογικό εξοπλισμό των σχολείων και στην επικοινωνία των ελληνικών σχολείων με αυτά του εξωτερικού. Τον τελευταίο καιρό ωστόσο η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα αναπτύχθηκε με γρήγορους ρυθμούς για να αντιμετωπιστεί η αναστολή της λειτουργίας των σχολείων λόγω της πανδημίας του κορονοϊού (Καραμεσούτη, (2021)

Τον Δεκέμβριο του 2019, ένα νέο στέλεχος κορονοϊού (COVID-19) εμφανίστηκε προκαλώντας σοβαρές διαταραχές στο αναπνευστικό σύστημα. Η γρήγορη εξάπλωση του σε πολλές χώρες του κόσμου, οδήγησε τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας να ανακηρύξει την εξάπλωση του COVID-19 σε πανδημία στις 11 Μαρτίου του 2020. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, τη λήψη δραστηκών μέτρων περιορισμού της πανδημίας από τις κυβερνήσεις, όπως κοινωνική απομάκρυνση/απομόνωση, πρακτικές καραντίνας καθώς και περιορισμούς σε κοινωνικές εκδηλώσεις, ταξίδια, μετακινήσεις αλλά και στην εκπαίδευση (Bourouiba, 2020).

Καθώς λοιπόν, η πανδημία επηρέασε πολλούς τομείς της ζωής, ο τομέας της εκπαίδευσης φαίνεται να είναι εκείνος που δέχτηκε τη μεγαλύτερη επίδραση μετά την υγεία. Η πανδημία του Covid – 19 έχει επηρεάσει αρνητικά τα εκπαιδευτικά συστήματα παγκοσμίως, επιφέροντας το κλείσιμο των ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των σχολείων στις περισσότερες χώρες του κόσμου (Klhaif, 2020).

Η πανδημία του κορονοϊού COVID-19 δημιούργησε μια πρωτοφανή πίεση προς τα εκπαιδευτικά συστήματα να εφαρμόσουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ως βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για τη διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με την έναρξη του πρώτου κύματος της πανδημίας δρομολογήθηκε άμεσα, ως επείγουσα στρατηγική, η προσωρινή μετατόπιση της διδασκαλίας σε περιβάλλοντα τηλεκατάρτισης (Μουζάκης, Δανοχρήστου & Κουτρούμάνος, 2021).

Οι οδηγίες σχετικά με υλοποίηση της τηλεκατάρτισης στην χώρα μας προέκυψαν από την Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμόν 120126/ΓΔ4 για την «Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2020-2021». Σύμφωνα με αυτή, «μέχρι τη λήξη του

διδασκαλικού έτους 2020-2021 και εφόσον παραμένει ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, οι σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υποχρεούνται να παρέχουν σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μαθητές που δε δύνανται να παρακολουθήσουν με φυσική παρουσία την εκπαιδευτική διαδικασία» (Υ.Α. 120126/ΓΔ4, σ. 39670)

Λόγω του COVID19, έπαψε η πρόκληση της ψηφιοποίησης να αφορά τους προγραμματιστές, τους γνώστες της ρομποτικής, τους ειδικούς της τεχνητής νοημοσύνης και τους ειδικούς δεδομένων. Όλοι ανεξαιρέτως ηλικίας, οικονομικού status και μόρφωσης πρέπει να υιοθετήσουν το «ηλεκτρονικό ζην» αν θέλουν να μη ζουν στο περιθώριο. Ήδη οι κυβερνήσεις αναγκάστηκαν να εφαρμόσουν επειγόντως ψηφιακές αλλαγές στη δημοσιονομική πολιτική με θετικό πρόσημο για τους πολίτες. Ο σύγχρονος άνθρωπος αποδέχεται κάθε λεπτό και περισσότερο την ψηφιακή εποχή, βέβαια άτακτα και αναγκαστικά. Κανένας κλάδος δεν μένει ανέπαφος από τις υψηλές ταχύτητες με τις οποίες κινείται η τεχνολογία. Η μετεκπαίδευση γίνεται μέρος της ρουτίνας, καθώς η γνώση των συνεχιζόμενων ενημερωμένων εκδόσεων μεταλλάσσεται καθημερινά και η προσέγγισή τους δεν γίνεται δια ζώσης. Η δημιουργικότητα, η αντίληψη και η επινόηση είναι οι ικανότητες που έχουν σημασία (Μπακίντα, 2020).

5.2. Η έννοια της τηλεεκπαίδευσης

Η εκπαίδευση από απόσταση είναι μία μορφή ελεύθερης εκπαίδευσης στην οποία δεν απαιτείται ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι να βρίσκονται στον ίδιο τόπο. Ο εκπαιδευτής επικοινωνεί με τους εκπαιδευόμενους με κάποιο μέσο αμφίδρομης επικοινωνίας, σύγχρονης ή ασύγχρονης. Η εκπαίδευση αυτή ονομάζεται και τηλε-επιμόρφωση ή τηλε-εκπαίδευση. Πρόκειται λοιπόν για τομέα της εκπαίδευσης που περιλαμβάνει την παιδαγωγική, την τεχνολογία και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής δομής, επιδιώκοντας την παροχή εκπαίδευσης χωρίς την ανάγκη φυσικής παρουσίας. (Λιοναράκης,2005).

Σήμερα, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση συνδέεται με την τηλεεκπαίδευση. Ο όρος αυτός προσδιορίζεται πρωτίστως από την απόσταση (χωρική άρα και κοινωνική, παιδαγωγική και ψυχολογική) μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευόμενου, και όχι τόσο από την τεχνολογική υλοποίηση της επικοινωνίας μεταξύ τους, η οποία αποτελεί ένα ειδοποιό χαρακτηριστικό (Μικρόπουλος κ.ά., 2011). Η τηλεεκπαίδευση έχει αναδειχθεί πλέον σε ένα από τα σημαντικότερα πεδία της εκπαιδευτικής έρευνας και πρακτικής που σχετίζεται ισχυρά με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, τις δύο τελευταίες δεκαετίες, με προεξέχουσες την ανάπτυξη ευρυζωνικών

δικτύων, την αύξηση της υπολογιστικής ισχύος και την εξέλιξη των διαδικτυακών υπηρεσιών. Εμφανίζονται και δύο νέοι όροι που σχετίζονται με τις τεχνολογικές υλοποιήσεις και είναι η ασύγχρονη και σύγχρονη τηλεεκπαίδευση (Μικρόπουλος κ.ά., 2011)

Η Τηλεκπαίδευση αφορά την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε ένα ή παραπάνω άτομα μέσω της χρήσης των ΤΠΕ και του Διαδικτύου. Η τηλεεκπαίδευση συναντάται σε τρεις μορφές, τη σύγχρονη, την ασύγχρονη αλλά και την μίξη αυτών. Η σύγχρονη τηλεεκπαίδευση πραγματοποιείται μέσω τηλεδιασκέψεων, βιντεοκλήσεων δηλαδή που πραγματοποιούνται με τη χρήση εξειδικευμένων πλατφόρμων όπως το ZOOM, το Skype, το Microsoft Teams, το Cisco Webex Meetings και άλλα (Σταχτέας & Σταχτέας, 2020).

Η ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση πραγματοποιείται όταν η επικοινωνία γίνεται ασυνεχώς, με χρονική καθυστέρηση. Υποστηρίζεται από τυπικές τεχνολογικές υλοποιήσεις και υπηρεσίες που περιλαμβάνουν e-mails, wikis, fora, συστήματα-λογισμικά διαχείρισης μάθησης (π.χ. moodle, e-class), ηχογραφημένα ή βιντεοσκοπημένα μαθήματα διαθέσιμα στο Διαδίκτυο (podcasting) αλλά και συνεχούς ροής και μετάδοσης σε πραγματικό χρόνο (live streaming) (Μικρόπουλος κ.ά., 2011).

5.2.1. Πλεονεκτήματα της τηλεεκπαίδευσης

Η ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση επιτρέπει μεγαλύτερο έλεγχο της διαδικασίας από τον εκπαιδευόμενο, εξατομικευμένους μαθησιακούς ρυθμούς και δεν απαιτεί ταυτόχρονη διαθεσιμότητα από τους συμμετέχοντες. Όμως, απαιτούνται μεγάλη εμπειρία και ιδιαίτεροι χειρισμοί από τον διδάσκοντα για να διατηρηθεί η αλληλεπίδραση καθώς και η αίσθηση κοινωνικής παρουσίας σε υψηλά επίπεδα, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος της αποτυχίας και της εγκατάλειψης από τον συμμετέχοντα (Μικρόπουλος κ.ά., 2011)

Οι ρυθμοί ανάδρασης στη σύγχρονη τηλεεκπαίδευση είναι γρήγοροι και η διαδικασία μπορεί να κινητοποιήσει ακόμη και εκπαιδευόμενο με χαμηλά κίνητρα μάθησης. Σχεδιάζονται εύκολα ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες και μπορεί να παραχθεί ομαδική γνώση. Ο εκπαιδευτικός ορίζει το μαθησιακό περιβάλλον και το διδακτικό ρυθμό, πράγμα που για τους εκπαιδευόμενους με χαμηλό γνωστικό υπόβαθρο μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντικό (Μικρόπουλος κ.ά., 2011)

Οι πλατφόρμες τηλεεκπαίδευσης προσφέρουν πολλαπλές δυνατότητες, όπως ο διαμοιρασμός οθόνης, η δημιουργία εικονικών αιθουσών αλλά και επιμέρους ομάδων οι οποίες μπορούν να

δουλέψουν παράλληλα με την τάξη και να επανέλθουν αργότερα σε αυτή. Έτσι λοιπόν, οι μαθητές μπορούν να έχουν πρόσβαση στην τηλεκπαίδευση αλλά και στο έντυπο ή οπτικοακουστικό υλικό που διαμοιράζει ο εκπαιδευτικός από όπου βρίσκονται αρκεί να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο (Bates, 2019).

5.2.2. Μειονεκτήματα της τηλεκπαίδευσης

Ο σχετικός χαμηλός βαθμός ελέγχου της διαδικασίας από τον κάθε εκπαιδευόμενο, οι χρονικοί περιορισμοί και η δυσκολία στην αξιολόγηση της συμβολής κάθε συμμετέχοντος σε ομαδικές δραστηριότητες είναι κάποια μειονεκτήματα της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης (Μικρόπουλος κ.ά., 2011)

5.3. Αποτίμηση της συνεισφοράς την τηλεκπαίδευσης στην εκπαιδευτική διαδικασία στην διάρκεια της πανδημίας.

Η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση έδωσε λύση στα προβλήματα που ακολούθησαν την πανδημία του Covid-19. Ωστόσο έφερε στην επιφάνεια και εμπόδια για τη συμπερίληψη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή οικονομικές δυσκολίες καθώς η διαδικτυακή μάθηση προσφέρει ευκαιρίες σε κάποιους μαθητές, αλλά είναι απίθανο να λειτουργήσει ομαλά για ευρείες ομάδες μαθητών (Zhao, 2020).

Σε εθνική έρευνα στη Γερμανία όπου συμμετείχαν μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικοί, βρέθηκε πως κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών μαθημάτων την περίοδο της πανδημίας δεν χρησιμοποιήθηκε διαφοροποιημένη διδασκαλία για τη συμπερίληψη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με τους εκπαιδευτικούς παράλληλα να εμφανίζουν αυξημένο άγχος, νευρικότητα και θυμό σχετικά με την αβεβαιότητα και τη δυσκολία διαχείρισης της υπάρχουσας κατάστασης (Letzel, Pozas, & Schneider, 2020).

Οι σημαντικότερες δυσκολίες που εμφανίστηκαν αφορούσαν την υλικοτεχνική υποδομή, τη σύνδεση στο διαδίκτυο, το μεγάλο όγκο συμμετεχόντων που προκαλούσε δυσλειτουργίες στην εφαρμογή, αλλά και η έλλειψη εξοπλισμού ή δυνατότητας σύνδεσης στο διαδίκτυο από πλευράς μαθητών. Πολλοί από αυτούς αναγκάζονταν να συνδέονται στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης μέσω κινητού τηλεφώνου, δημιουργώντας μια δύσκολη συνθήκη μάθησης, ειδικά για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ακόμη, το γεγονός ότι η τηλεκπαίδευση εφαρμόστηκε χωρίς καμία επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς, κατέδειξε τις

τεράστιες δυσκολίες, από μεριάς τους τόσο στη χρήση νέων τεχνολογιών όσο και στη χρήση της συγκεκριμένης πλατφόρμας (CiscoWebexMeetings) (Σταχτέας & Σταχτέας, 2020).

Η ξαφνική αλλαγή στις συνθήκες, και η μετατροπή από την πρόσωπο με πρόσωπο παραδοσιακή μάθηση στην διαδικτυακή μάθηση, έχει τονίσει την μη ετοιμότητα των σχολείων και των δασκάλων να προσαρμοστούν στην αλλαγή (Khaif, 2020).

Αξίζει να σημειωθεί, πως η επιτυχία τους εγχειρήματος οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι δεν έμειναν άπραγοι, αλλά με πολλή προσπάθεια και προσωπικό χρόνο σε συνθήκες άγχους και εγκλεισμού, κατάφεραν όχι μόνο να ανασύρουν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σε θέματα εξ αποστάσεως ανοικτής εκπαίδευσης, αλλά και να τις εφαρμόσουν στην πράξη σε πολύ λίγο χρόνο. Ενώ δεν υπήρχε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό ούτε αντίστοιχη μαθησιακή στοχοθεσία (Σταχτέας & Σταχτέας, 2020).

Ερευνητικό Μέρος

Κεφάλαιο 1^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1. Προβληματισμός

Μέσω της βιβλιογραφίας που αποτυπώθηκε στο θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας, οδηγηθήκαμε στη δημιουργία ενός αντικειμένου διερεύνησης. Μέσω της συγκεκριμένης βιβλιογραφίας λοιπόν είδαμε διάφορες έννοιες, μερικές από τους οποίες είναι το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρας μας εστιάζοντας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, τα χαρακτηριστικά του παραδοσιακού και σύγχρονου δημοτικού σχολείου, τη σχέση σχολείου-οικογένειας αλλά και το πώς εμπλέκονται οι γονείς κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Στο τέλος του θεωρητικού πλαισίου αποδώσαμε τη σημασία αρκετών όρων που τον τελευταίο χρόνο και εξαιτίας της πανδημίας εισήχθησαν δυναμικά στη ζωή μας. Αυτοί οι όροι δεν είναι άλλοι από τις Τ.Π.Ε. (Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας) αλλά και τα χαρακτηριστικά και τα είδη της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης έτσι όπως μας φανερώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν στην πρωτοβάθμια αλλά και σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης από το Μάρτιο του 2020. Παρά το γεγονός ότι η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση υπήρχε εδώ και πολλά χρόνια κυρίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ο βαθμός απόδοσής της είχε γίνει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών, η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση στην πρωτοβάθμια και η απόδοσή της αναφορικά με την ηλικιακή κλίμακα 6 έως 12 ετών, οι απόψεις των γονέων αλλά και η εμπλοκή τους στο διδακτικό έργο στην περίοδο αυτή είναι αντικείμενο, το οποίο χρήζει ουσιαστικής διερεύνησης.

1.2. Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Ένα από τα στοιχεία που επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία είτε άμεσα είτε έμμεσα, είναι η οικογένεια. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές η γνώμη και η άποψή τους σχετικά με τα εκπαιδευτικά ζητήματα δεν διερευνάται, προκειμένου να αξιοποιηθεί με κατάλληλους τρόπους. Δεν γνωρίζει η εκπαιδευτική κοινότητα και η πολιτεία γενικότερα την εικόνα που έχουν οι γονείς για την εκπαίδευση στην χώρα μας, καθώς δεν τους επέτρεπε μέχρι πρότινος να έρθει σε ουσιαστική επαφή μαζί της και να συνδιαλλαχθεί με βασικά στοιχεία της.

Αυτός είναι και ο βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας: Να καταγράψει το πώς βίωσαν οι γονείς την Ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μέσα από το «παράθυρο» που τους προσέφερε η έκτακτη από απόσταση διδασκαλία και το πώς άλλαξε το πώς βλέπουν το μελλοντικό σχολείο (όσο αφορά στην παρουσία εξ αποστάσεως τμήματος και το δικό τους ρόλο).

Θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη μία σειρά από παραμέτρους, οι οποίες συνθέτουν υποθετικά το συνολικό πλαίσιο ερμηνείας των αντιλήψεων και των απόψεων των γονέων για την εξ' αποστάσεως διδασκαλία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι παράμετροι αυτοί που αποτελούν επίσης και ζητήματα προς διερεύνηση είναι οι εξής:

- Η σχετική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού όσον αφορά την εξ' αποστάσεως διδασκαλία
- Η συνολική άποψη της κοινωνίας όσον αφορά την τεχνολογία και τη χρησιμότητά της κατά την εκπαιδευτική διαδικασία
- Ο φόβος απέναντι στην τεχνολογία και στην υποβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου.

1.3. Ερευνητικά ερωτήματα

Για την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας τέθηκαν τρία ερευνητικά ερωτήματα:

α) Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα περιλαμβάνει την εικόνα που έχουν οι γονείς για την ποιότητα της ελληνικής εκπαίδευσης μετά από την εμπειρία της επείγουσας διαδικτυακής διδασκαλίας εν μέσω πανδημίας (τηλεκπαίδευση).

β) το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα περιλαμβάνει τη στάση των γονέων απέναντι στην προοπτική μίας μελλοντικής ένταξης της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στην καθημερινότητα του σχολείου (μεικτή μάθηση).

γ) το τρίτο ερευνητικό ερώτημα περιλαμβάνει την εμπειρία της επείγουσας διαδικτυακής διδασκαλίας (τηλεκπαίδευση) και πώς αυτή επηρέασε τις απόψεις των γονέων αναφορικά με το ρόλο των ιδίων σχετικά με την υποστήριξη των παιδιών κατά τη διαδικασία της μάθησης.

Κεφάλαιο 2^ο: Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

2.1. Ο ορισμός της συνέντευξης

Η συνέντευξη αποτελεί το κυριότερο ερευνητικό εργαλείο για τη διεξαγωγή μίας έρευνας (Tuckman, 1972). Μέσω αυτής επιτυγχάνεται η συλλογή πληροφοριών ώστε να ελεγχθούν και να ερμηνευτούν οι αρχικές υποθέσεις (Unrug, 1974). Θεωρείται επίσης και εργαλείο που εξυπηρετεί τον προσδιορισμό των μεταβλητών σε συνδυαστικές έρευνες (Caplow, 1972).

Η συνέντευξη αποτελεί μια από τις πιο γνωστές μεθόδους συλλογής δεδομένων και αυτό που ενδιαφέρει τον ερευνητή είναι να ανακαλύψει τι ακριβώς σκέφτεται ο ερωτώμενος σε σχέση με το θέμα που ερευνά, ενώ ταυτόχρονα το συγκρίνει με τις απόψεις των υπολοίπων (Τσιώλης, 2014).

Οι προσωπικές συνεντεύξεις είναι μια διαδικασία όπου ο ερευνητής πραγματοποιεί ερωτήσεις και καταγράφει τις απαντήσεις από έναν συμμετέχοντα κάθε φορά. Οι προσωπικές συνεντεύξεις εξασφαλίζουν στο συμμετέχοντα να εκφραστεί με σαφήνεια και άνεση. (Creswell, 2015)

Θα λέγαμε ότι βασικό στοιχείο μιας επιτυχημένης συνέντευξης είναι η επικοινωνία που αναπτύσσεται ανάμεσα σε ερευνητή και συνεντευξιζόμενο και η ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ τους, που θα δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος ώστε οι απαντήσεις να είναι ειλικρινείς και να αναδειχθούν σημαντικοί παράγοντες που οδηγούν σε καθορισμό στάσεων, απόψεων, αντιδράσεων που είναι αντικείμενα μελέτης της έρευνας (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Μετά από μία σχετική και εκτεταμένη προεργασία, προέκυψαν 6 ερωτήσεις γενικού περιεχομένου με σκοπό τη λήψη δημογραφικών στοιχείων όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο και ο βαθμός εξοικείωσης των γονέων αλλά και των παιδιών τους με τη χρήση των Η/Υ, και 11 ερωτήσεις ειδικού περιεχομένου, όπου εστίαζαν στην εικόνα που έχουν οι γονείς σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα, στην προοπτική ένταξης της τηλεκαίτευσης ως αναγκαίο μέτρο στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τέλος στην έμπρακτη γνωστική αλλά και ψυχολογική υποστήριξη που έδωσαν οι ίδιοι στα παιδιά τους κατά τη διάρκεια αυτής της μορφής εκπαίδευσης.

Για τη διερεύνηση της στάσης των γονέων όσον αφορά την εισαγωγή και την αποτελεσματικότητα των Τ.Π.Ε. και της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση πραγματοποιήθηκαν 10 συνεντεύξεις σε

γονείς παιδιών από 6 έως και 12 ετών. Οι γονείς του ερευνητικού δείγματος προέρχονται από το εργασιακό περιβάλλον της ερευνήτριας που διδάσκει ξένες γλώσσες στον ιδιωτικό τομέα.

2.2. Πληροφορίες για τη διαδικασία της συνέντευξης

Ο χρόνος κατά τον οποίο έλαβαν χώρα οι συνεντεύξεις ήταν το διάστημα από την 15^η Δεκεμβρίου του 2020 έως και την 20^η Ιανουαρίου του 2021. Αρχικά έγινε μία τηλεφωνική προσέγγιση των συνεντευξιζομένων έτσι ώστε να προσδιοριστεί η διαθεσιμότητα και η προθυμία τους για τη συμμετοχή στην εν λόγω συνέντευξη. Συγχρόνως έγινε μία προσπάθεια για τη δημιουργία ενός ευχάριστου και χαλαρού κλίματος προκειμένου να προετοιμαστεί κατάλληλα το έδαφος και οι συνεντευξιζόμενοι να αισθανθούν οικεία ώστε να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους και τις σκέψεις τους. Αυτό άλλωστε είναι και το μυστικό μίας επιτυχούς συνέντευξης (Βάμβουκας, 1998).

2.3. Οι συνεντευξιζόμενοι-ες

Στη συνέντευξη συμμετείχαν 10 γονείς, από τους οποίους οι 3 ήταν άντρες και οι 7 ήταν γυναίκες. Όσον αφορά το μορφωτικό τους επίπεδο, η πληθώρα των ατόμων αυτών ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ και ΤΕΙ, ενώ λίγοι ήταν απόφοιτοι κάποιας τεχνικής επαγγελματικής σχολής αλλά και απόφοιτοι λυκείου. Όλοι δήλωσαν ότι διαθέτουν στο σπίτι τους κάποιο ηλεκτρονικό υπολογιστή και όπως προκύπτει και από το δείγμα που θα ακολουθήσει, το 50% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το παιδί/τα παιδιά τους είναι αρκετά εξοικειωμένο/α με τη χρήση αυτών και το υπόλοιπο 50% ότι δεν είναι. Αντίστοιχα, το 50% των γονέων δήλωσε πως τους ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση», ενώ το υπόλοιπο 50% δήλωσε πως ο συγκεκριμένος όρος ήταν πρωτάκουστος. Ακολούθως παρατίθενται σε πίνακες οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τη συνέντευξη με σκοπό τη συλλογή απόψεων για την πραγματοποίηση τη έρευνας.

2.4. Οι ερωτήσεις της συνέντευξης

(Ερωτήσεις Γενικού Περιεχομένου)
1. Φύλο
2. Ηλικία
3. Μορφωτικό επίπεδο
4. Είστε κάτοχοι Η/Υ;
5. Είναι εξοικειωμένο/α το παιδί/τα παιδιά σας με τη χρήση των Η/Υ;
6. Σας ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση»;

(Ερωτήσεις Ειδικού Περιεχομένου)
1. Πιθανότατα η τηλεκπαίδευση σας έδωσε τη δυνατότητα να δείτε από κοντά το πώς γίνεται το μάθημα στο σχολείο. Ίσως ένα μέρος των όσων παρατηρήσατε θεωρείτε ότι χαρακτηρίζει πάντα το σχολείο ενώ ένα άλλο μέρος είναι αποτέλεσμα (θετικό ή αρνητικό) της νέας έκτακτης κατάστασης. Ποια είναι καταρχάς η εικόνα που έχετε τώρα για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο έτσι όπως σας «αποκαλύφθηκε» και μέσα από την τηλεκπαίδευση;
2. Τι εκτιμήσατε περισσότερο από την εισαγωγή της τηλεκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης και τι σας προβλημάτισε περισσότερο; Αναφερθείτε στα στοιχεία εκείνα που σας έκαναν την πιο ζωντανή εντύπωση είτε στη μία κατεύθυνση είτε στην άλλη.
3. Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες δυσκολίες στην έλλειψη υποδομών ή έλλειψη επιμόρφωσης και σε ποιο σε περιορισμούς που έχει η ίδια η τηλεκπαίδευση ή σε έλλειψη διάθεσης εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή;
4. Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες επιτυχίες σε χαρακτηριστικά της ίδιας της τηλεκπαίδευσης ή στην ιδιαίτερη προσπάθεια των εκπαιδευτικών και σε ποιο βαθμό στη δική σας συνεισφορά σε τεχνολογία ή σε εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών;
5. Πιθανώς, στο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης, να είδατε τον εαυτό σας να παίζει νέο ρόλο σε σχέση με την εκπαίδευση των παιδιών σας. Το βιώσατε αυτό ως αποκάλυψη νέων ευκαιριών στη σχέση σας (εκπαιδευτική ή γενικότερη) με τα παιδιά σας; Ως μία δυσάρεστη και αγχωτική εμπειρία που στο μέλλον καλύτερα να αποφευχθεί με κατάλληλη

προετοιμασία των μαθητών στο σχολείο; Κάπως αλλιώς; Σας άρεσε ο εκπαιδευτικός ρόλος που ίσως χρειάστηκε να αναλάβετε; Πόσο κρίσιμος πιστεύετε ότι στάθηκε στην παρούσα φάση;

6. Θα θέλατε να δείτε κάποια στοιχεία της τηλεκπαίδευσης να παραμένουν στην πρωτοβάθμια και μετά την επιστροφή των παιδιών σας στο διά ζώσης μάθημα; Αν ναι ποια είναι αυτά και γιατί;
7. Πάρτε τη θέση ενός ή μίας εκπαιδευτικού. Και αυτοί είναι άνθρωποι όπως και εσείς με οικογένειες και ποικίλες υποχρεώσεις. Πιστεύετε ότι η επιβάρυνσή τους μέσα από την προσθήκη στοιχείων τηλεκπαίδευσης στο μάθημά τους θα μπορούσε να είναι ένας εργασιακός κυκεώνας γι' αυτούς;
8. Πιστεύετε ότι οι συνθήκες της τηλεκπαίδευσης μπορεί να παρασύρουν κάποιους γονείς στο να φερθούν με μη αποδεκτό τρόπο προς τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους ή το/τη διευθυντή του σχολείου;
9. Έχοντας τώρα και την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης ποια είναι η εικόνα που θα μας «ζωγραφίζατε» για το σχολείο των παιδιών σας, όπως «θα μπορούσε να είναι», μία εικόνα που να συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό;
10. Επιστρέφοντας στην πραγματικότητα, πώς περιμένετε ρεαλιστικά να επηρεάσει η εμπειρία της τηλεκπαίδευσης το σχολείο; Τι κρίσεις και συναισθήματα σας δημιουργεί αυτή η προοπτική;
11. Θα ήσασταν θετικοί σε ένα σύστημα μεικτής διδασκαλίας που να περιλαμβάνει εξ' αποστάσεως και διά ζώσης διδασκαλία; Θεωρείτε ότι θα ήσασταν σε θέση ως γονείς να ανταποκριθείτε; Για παράδειγμα, θα ήταν εφικτή η προσαρμογή της καθημερινότητάς σας σε ένα πιο μόνιμο σύστημα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης;

2.4.1. Αντιστοίχιση ερευνητικών ερωτημάτων με ερωτήσεις συνέντευξης

1^ο Ερευνητικό ερώτημα: Η εικόνα που έχουν οι γονείς για την ελληνική εκπαίδευση μετά την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης

Το 1^ο ερευνητικό ερώτημα απαντάται μέσα από τις ερωτήσεις ειδικού περιεχομένου
1, 2, 3

2^ο Ερευνητικό ερώτημα: Η στάση των γονέων απέναντι στην προοπτική μίας μελλοντικής ένταξης της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας στην καθημερινότητα του σχολείου

Το 2^ο ερευνητικό ερώτημα απαντάται μέσα από τις ερωτήσεις ειδικού περιεχομένου
6, 9, 10, 11

3^ο Ερευνητικό ερώτημα: Η εμπειρία της τηλεκπαίδευσης και πώς αυτή επηρέασε τις απόψεις των γονέων σχετικά με την υποστήριξη των παιδιών κατά τη διαδικασία της μάθησης.

Το 3^ο ερευνητικό ερώτημα απαντάται μέσα από τις ερωτήσεις ειδικού περιεχομένου
4, 5, 7, 8

2.5. Η ανάλυση του περιεχομένου

Ως ανάλυση του περιεχομένου ορίζεται το ερευνητικό εργαλείο, με τη βοήθεια του οποίου προσδιορίζεται η ύπαρξη συγκεκριμένων νοημάτων σε ένα κείμενο (Κυρίδης, 2003). Επιπροσθέτως, η ανάλυση του περιεχομένου συμβάλλει στη μελέτη των απόψεων και των αντιλήψεων ενός συγκεκριμένου συνόλου (Berelson, 1971).

Κείμενο στην περίπτωση μας ήταν οι απαντήσεις 10 γονέων παιδιών που φοιτούν σε δημοτικό σχολείο. Σίγουρα είναι ένα μικρό δείγμα συγκριτικά με το σύνολο των γονέων στην χώρα μας. Ωστόσο, αφού λάβουμε τις απαντήσεις τους, θα προσδιορίσουμε τα νοήματα που προκύπτουν από τα λεγόμενά τους και θα τα αντιπαραθέσουμε με αντίστοιχες έρευνες, για να διαπιστώσουμε τα σημεία που υπάρχει συμφωνία και τα σημεία που προκύπτει κάτι διαφορετικό, προκειμένου να καταλήξουμε στα συμπεράσματά μας.

2.6. Το δείγμα της συνέντευξης

Πίνακας 1

Κατανομή των υποκειμένων της έρευνας αναφορικά με το φύλο τους

Φύλο	Συχνότητα (N)
Άντρες	3
Γυναίκες	7

Παρατηρήσεις

Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή των φύλων των γονέων, όπου από το σύνολο του δείγματος οι γυναίκες καταλαμβάνουν το 70% και οι άντρες το 30% αντίστοιχα, μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι η οικογένεια παίζει πρωταρχικό ρόλο στην καλλιέργεια των στερεοτύπων, αναμένοντας ότι οι γονείς θηλυκού φύλου θα συμμετέχουν πιο ένθερμα σε τέτοιου είδους έρευνες, όντας πιο κοντά στα παιδιά τους διότι είναι εκείνες που αναλαμβάνουν πιο συχνά τη μελέτη τους. (Αγγέλου & Ζορμπά, 2006).

Πίνακας 2

Κατανομή των υποκειμένων της έρευνας αναφορικά με την ηλικία τους

Ηλικία	Συχνότητα (N)
25-35	2
36-46	6
47-57	2

Παρατηρήσεις

Αναφορικά με την ηλικία των γονέων που συμμετείχαν στη συνέντευξη, παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι ήταν μεταξύ 36 και 46 ετών. Θεωρώντας έτσι τους γονείς ως γέφυρα μεταξύ της τεχνολογίας και του παιδιού, αναμένουμε ότι αυτή η ηλικιακή κλίμακα θα είναι αρκετά εξοικειωμένη με την τεχνολογία και τυχόν τεχνικά προβλήματα που θα παρουσιάζονται κατά τη διαδικασία της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας, θα επιλύονται με τη βοήθεια αυτών στο σπίτι (Κρεμαντάλα, 2018). Από την άλλη τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας αντιμετωπίζουν τις νέες

τεχνολογίες με φόβο ή ακόμα και αρνητική διάθεση. Αυτό δεν οφείλεται κατά βάση στο γήρας αλλά στο γεγονός ότι δεν είχαν καμία εμπειρία με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Κεφαλά, 2018).

Πίνακας 3

Κατανομή των υποκειμένων αναφορικά με το μορφωτικό τους επίπεδο

Μορφωτικό επίπεδο	Συχνότητα (N)
Απόφοιτος/η ΑΕΙ/ΤΕΙ	5
Απόφοιτος/η επαγγελματικής σχολής	3
Απόφοιτος/η λυκείου	2

Παρατηρήσεις

Όπως διακρίνεται από τον τρίτο πίνακα, 5 από τους ερωτηθέντες γονείς είναι απόφοιτοι Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων αλλά και Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής και αλλοδαπής, 3 εξ' αυτών είναι απόφοιτοι επαγγελματικής σχολής ΟΑΕΔ ή ΙΕΚ και 2 εξ' αυτών απόφοιτοι λυκείου. Από το γράφημα εύκολα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η πλειοψηφία των συνεντευξιαζομένων αναμένεται να είναι πολύ εξοικειωμένη με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, δεδομένου του ότι κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είχαν άμεση επαφή με αυτούς.

Πίνακας 4

Κατανομή των υποκειμένων αναφορικά με το αν διαθέτουν στην οικία τους ηλεκτρονικό υπολογιστή

Κατοχή Η/Υ	Συχνότητα (N)
Ναι	10
Όχι	0

Παρατηρήσεις

Η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την ταχύτατη διάδοση της χρήσης του διαδικτύου και των πλεονεκτημάτων της σε διάφορους τομείς της καθημερινότητας, καθώς επίσης και η σταδιακή μείωση του κόστους αγοράς του απαραίτητου εξοπλισμού, κατέστησε

εφικτή την ύπαρξη τουλάχιστον ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή στις οικίες όλων των κοινωνικών στρωμάτων (Κόμης, 2004).

Πίνακας 5

Κατανομή των υποκειμένων αναφορικά με το αν το παιδί/τα παιδιά τους είναι εξοικειωμένο/α με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές

Είναι εξοικειωμένο/α το παιδί/τα παιδιά σας με τους Η/Υ;	Συχνότητα (N)
Ναι, αρκετά	5
Πολύ λίγο	5

Παρατηρήσεις

Βάσει των δεδομένων του πέμπτου πίνακα, 5 από τους γονείς απάντησαν ότι τα παιδιά τους είναι αρκετά εξοικειωμένα με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Συγκεκριμένα, τα περισσότερα από αυτά είναι ήδη κάτοχοι πιστοποίησης ecdl, γνώστες των προγραμμάτων Ms Word, Ms Excel και Ms Powerpoint, καθώς και της πλοήγησης στο διαδίκτυο. 5 γονείς απάντησαν πως τα παιδιά τους είναι πολύ λίγο εξοικειωμένα με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς τους χρησιμοποιούν συνήθως για περιορισμένο χρόνο κάτω από την επιτήρηση των γονέων, ενώ κανείς δεν απάντησε πως το παιδί του δεν είναι καθόλου εξοικειωμένο με τη χρήση Η/Υ .

Πίνακας 6

Κατανομή των υποκειμένων αναφορικά με το αν τους ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση»

Σας ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση»;	Συχνότητα (N)
Μου ήταν γνώριμος	5
Δεν μου ήταν γνώριμος	5

Παρατηρήσεις

Δεδομένου του ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, θεωρείται επίσης αναμενόμενο το ότι σε αυτούς θα ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση».

2.7. Η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων

Βάσει των δεδομένων που προέκυψαν από τις ερωτήσεις της συνέντευξης, επιλέχθηκαν κάποια αποσπάσματά τους προς ανάλυση από γονείς παιδιών ηλικίας 6 έως 12 ετών, οι οποίες έχουν τοποθετηθεί αυτούσιες στο παράρτημα. Οι απαντήσεις των συνεντευξιζομένων, οι οποίες θα σχολιασθούν και θα αναλυθούν βάσει βιβλιογραφικών αναφορών, έλαβαν χώρα από την 20^η Δεκεμβρίου 2020 έως και την 28^η Ιανουαρίου 2021 και τα κείμενα που θα δημοσιοποιηθούν είναι προϊόν απομαγνητοφώνησης με την ομόφωνη άδεια των ερωτηθέντων.

Κεφάλαιο 3^ο: ΑΝΑΛΥΣΗ

3.1. Ανάλυση των αποτελεσμάτων της συνέντευξης

1^η ερώτηση

«Πιθανότατα η τηλεκπαίδευση σας έδωσε τη δυνατότητα να δείτε από κοντά το πώς γίνεται το μάθημα στο σχολείο. Ίσως ένα μέρος των όσων παρατηρήσατε θεωρείτε ότι χαρακτήριζε πάντα το σχολείο ενώ ένα άλλο μέρος είναι αποτέλεσμα (θετικό ή αρνητικό) της νέας έκτακτης κατάστασης. Ποια είναι καταρχάς η εικόνα που έχετε τώρα για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο έτσι όπως σας «αποκαλύφθηκε» και μέσα από την τηλεκπαίδευση;»

Μέσα από τις απαντήσεις των γονιών αναδεικνύονται οι παρακάτω θεματικές:

A. Προβλήματα πλαισίου:

1. Έλλειψη υποδομών

(«...Θεωρώ ότι όσον αφορά την εκπαίδευση στη χώρα μας, υπήρχαν και εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές ελλείψεις σε επίπεδο κυρίως υποδομών και κατάρτισης. Μέσα από την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης έγιναν κατά τη γνώμη μου πιο έντονα αυτά τα προβλήματα...») (Πληρ. VI)

1. Οργάνωση της εκπαίδευσης

(«...Η τηλεκπαίδευση χρήζει βελτιώσεων στον τρόπο οργάνωσής της...») (Πληρ. IV)

3. Έλλειψη παρουσίας δομών υποστήριξης

(«...Αν και η εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο είναι ελλιπής, πασχίζει να βελτιωθεί ώστε να προσαρμοστεί στο φάσμα της σύγχρονης εκπαίδευσης...») (Πληρ. V)

B. Η άποψη ότι η Ελληνική εκπαίδευση υστερεί. («είναι πίσω», «αναχρονιστική»). Σε ορισμένες περιπτώσεις δε, τα παράπονα είναι συγκεκριμένα:

1. Ακατάλληλη αξιολόγηση

(«...Το εκπαιδευτικό σύστημα πάσχει από πολλές απόψεις μεταξύ των οποίων είναι, κατά τη γνώμη μου, η έλλειψη ουσιώδους αξιολόγησης των μαθητών ιδιαίτερα στα Δημοτικά και Γυμνάσια, οι δομές υποστήριξης της διδασκαλίας...»). (Πληρ. II)

2. Ενίσχυση της παπαγαλίας (συνεπάγεται με την ελάττωση της κριτικής σκέψης)

(«...Το εκπαιδευτικό σύστημα πάσχει από πολλές απόψεις μεταξύ των οποίων είναι, κατά τη γνώμη μου, η έλλειψη ουσιώδους αξιολόγησης των μαθητών ιδιαίτερα στα Δημοτικά και Γυμνάσια, οι δομές υποστήριξης της διδασκαλίας, η ελλιπής υποστήριξη εκπαιδευτικών και μαθητών στα πλαίσια της τηλεεκπαίδευσης καθώς επίσης και το αναχρονιστικό σύστημα που ενισχύει την παπαγαλία ενώ παράλληλα αποτυγχάνει να εφοδιάσει τους μαθητές με βασικές δεξιότητες για τη ζωή (πχ. Επαρκής γνώση υπολογιστών και δεύτερης γλώσσας-χωρίς την ανάγκη φροντιστηρίων...»)

(Πληρ. II)

Παράδειγμα αποτελεί ο τρόπος διδασκαλίας ορισμένων εκπαιδευτικών, κυρίως μεγαλύτερων σε ηλικία, όπου ωθούν τους μαθητές στην αποστήθιση ολόκληρων σελίδων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο μαθητής να ξέρει μεν να αποδώσει το κείμενο, να μη γνωρίζει δε το νόημα των όσων εκφράζει.

3. Παρωχημένη θεματολογία

(«...Αυτό που πίστευα και συνεχίζω να πιστεύω είναι ότι η εκπαίδευση αναφορικά με το ελληνικό σχολείο είναι ανεπαρκής και με παρωχημένη θεματολογία...») (Πληρ. VII)

4. Ξεπερασμένος τρόπος διδασκαλίας κάποιων μαθημάτων

(«...Τη δέχτηκα ως κάτι καταναγκαστικό. Το ελληνικό σχολείο δεν μπορεί να συγκριθεί με της Γερμανίας για παράδειγμα. Όταν βρέθηκα για κάποιο μικρό χρονικό διάστημα στη Φρανκφούρτη ως οικονομικός μετανάστης, παρατήρησα από αυτά που έλεγαν οι φίλοι μου το πόσο «πίσω» είναι το σχολείο στην Ελλάδα...»). (Πληρ. I)

(«...Θεωρώ πως η εκπαίδευση στη χώρα μας αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα...») (Πληρ. IX)

(«...Ξεπερασμένο θεωρώ τον τρόπο διδασκαλίας κάποιων μαθημάτων σήμερα...») (Πληρ. X)

Εμφανίζονται σε κάποιες περιπτώσεις και προτάσεις για συγκεκριμένες αλλαγές

(«έμφαση στα ουσιαστικά μαθήματα και ολιγομελή τμήματα») (Πληρ. X)

Γ. Θετικές απόψεις για τους εκπαιδευτικούς

(«...Η άποψή μου για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο ήταν πάντοτε καλή. Ακόμα και τώρα που παρακολούθησα από κοντά τον τρόπο διδασκαλίας μέσω της τηλεκπαίδευσης ενισχύθηκε η θετική μου άποψη...») (Πληρ. III)

(«Εν κατακλείδι κατέληξα στο συμπέρασμα ότι και οι εκπαιδευτικοί στην προσπάθεια τους να κάνουν το μάθημα όσο πιο οικείο γίνεται για τους μαθητές με αυτή τη νέα συνθήκη δημιούργησαν μία σύγχρονη εκπαίδευση που σίγουρα μόνο θετικά προσέφερε στους μαθητές.») (Πληρ V)

(«Εξεπλάγην ευχάριστα γιατί δεν το περίμενα. Θεωρώ πως γίνεται αρκετά καλή δουλειά στα ελληνικά σχολεία παρά τα όσα αρνητικά ακούγονται γι' αυτό») (Πληρ. VIII)

Οι θετικές απόψεις που εξέφρασαν οι πληροφορητές εντοπίζονται κυρίως στη διάθεση που έδειξαν ορισμένοι εκπαιδευτικοί ώστε να φέρουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο εις πέρας το εν λόγω εγχείρημα παρά τις ελλείψεις που υπήρχαν αναφορικά με τις υποδομές, οι οποίες κρίθηκαν ανεπαρκείς στα πλαίσια της τηλεκπαίδευσης.

2^η ερώτηση

«Τι εκτιμήσατε περισσότερο από την εισαγωγή της τηλεκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης και τι σας προβλημάτισε περισσότερο; Αναφερθείτε στα στοιχεία εκείνα που σας έκαναν την πιο ζωντανή εντύπωση είτε στη μία κατεύθυνση είτε στην άλλη.»

Όλοι οι πληροφορητές μας εκτίμησαν την άμεση λύση που δόθηκε από το Υπουργείου Παιδείας για τη συνέχιση της διδασκαλίας μέσω της τηλεκπαίδευσης εν όψει πανδημίας.

Σύμφωνα με τα λεγόμενά τους παρατηρείται λοιπόν η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των γονέων προς την κεντρική διοίκηση της εκπαίδευσης. Κάτι το οποίο έρχεται σε αντιπαράθεση με τις απαντήσεις που έδωσαν στην πρώτη ερώτηση, όπου σημείωναν ελλείψεις και προβλήματα σε θέματα οργάνωσης . Κάτι το οποίο, δείχνει ότι η τηλεεκπαίδευση βοήθησε να ενισχυθεί η εικόνα του σχολείου στα μάτια των γονέων.

(«...το υπουργείο δεν έχασε καθόλου χρόνο και αμέσως έδωσε εντολή στο να συνεχιστούν τα μαθήματα μέσω τηλεεκπαίδευσης...»). (Πληρ. I)

(«...Υπήρξε από μεριάς της πολιτείας έντονο ενδιαφέρον για την ανεμπόδιση και επιτακτική ανάγκη μόρφωσης των παιδιών, δίνοντάς τους έτσι την ευκαιρία να διδάσκονται τουλάχιστον σε μία ψηφιακή τάξη...») (Πληρ. VI)

(«Με εξέπληξε η αμεσότητα και το πόσο γρήγορα έγινε αυτή η διαδικασία...») (Πληρ. VIII)

Οι παράγοντες προβληματισμού που παρουσιάστηκαν ήταν:

α) η αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος δεδομένου ότι αυτού του είδους η εκπαίδευση ήταν πρωτόγνωρη στην Πρωτοβάθμια.

Οι γονείς με τα λεγόμενα τους έδειξαν να εκτιμούν ιδιαίτερα τους εκπαιδευτικούς και την προσπάθειά τους στο συγκεκριμένο εγχείρημα. Κάτι το οποίο είναι πολύ θετικό, καθώς δημιουργήθηκε μέσα από την τηλεεκπαίδευση ένα κλίμα εκτίμησης και εμπιστοσύνης.

(«.....Εκτίμησα τον επαγγελματισμό των διδασκόντων σε μια πρωτόγνωρη μορφή εκπαίδευσης σε παιδιά δημοτικού, για την οποία ουδέποτε είχαν εκπαιδευτεί ή προετοιμαστεί...»).
(Πληροφορητής III)

(«...Εκτίμησα ειλικρινά την καλή διάθεση κάποιων εκπαιδευτικών που κατάφεραν παρά τις πραγματικές και πρακτικές δυσκολίες να κρατήσουν ζωντανό το ενδιαφέρον των παιδιών...»)
(Πληρ. VII)

β) η πολύωρη έκθεση μπροστά από μία οθόνη αλλά και οι πρακτικές δυσκολίες που παρουσιάστηκαν λόγω του νεαρού της ηλικίας, των μικρότερων δεξιοτήτων που μπορεί να έχουν κάποια παιδιά και των διαφορετικών ευκαιριών που τους δίνονται.

(«...Με προβληματίσε το γεγονός ότι τα παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στην εξ' αποστάσεως διδασκαλία, λόγω κυρίως της νεαρής τους ηλικίας που σημαίνει ότι δεν είναι καλά εξοικειωμένα ακόμα με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές») (Πληρ. I)

(«Αυτό ωστόσο που με προβληματίσε έντονα σαν γονέα παιδιού 8 ετών ήταν ο βαθμός στον οποίο θα μπορούσε να ανταποκριθεί το παιδί μου, ώστε η εκπαίδευσή του να είναι ουσιαστική και κυρίως το παιδί να μη δυσανασχετήσει...») (Πληρ. VI)

(«Το τεχνολογικό επίπεδό μας είναι χαμηλό δυστυχώς και πολλά από τα παιδιά δεν είχαν πρόσβαση ούτε σε ηλεκτρονικό υπολογιστή αλλά ούτε καν στο ίντερνετ») (Πληρ. VIII)

γ) η έλλειψη εποπτείας του παιδιού από κάποιον ενήλικα. Συγχρόνως, εντείνεται έτσι και ο κίνδυνος εθισμού στο διαδίκτυο, διότι όπως αναφέρθηκε και από ένα συνεντευξιαζόμενο, κάποιοι γονείς εργάζονται πολλές ώρες με αποτέλεσμα να μην μπορούν να επιβλέψουν τα παιδιά τους:

(«...εγώ και ο σύζυγός μου εργαζόμαστε και γι' αυτό η επιτήρηση και υποστήριξη του παιδιού κατά τη διάρκεια του μαθήματος ήταν δύσκολη. Όταν το παιδί είναι μικρό χρειάζεται συνεχή παρακολούθηση από κάποιον κηδεμόνα για να μην αποσπάται η προσοχή του καθώς επίσης και συνεχή τεχνική υποστήριξη για τη χρήση του υπολογιστή και την πλατφόρμα»). (Πληροφορητής III)

3η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες δυσκολίες στην έλλειψη υποδομών ή έλλειψη επιμόρφωσης και σε ποιο σε περιορισμούς που έχει η ίδια η τηλεεκπαίδευση ή σε έλλειψη διάθεσης εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή;

Αναλύοντας τις απαντήσεις των πληροφορητών μας, βλέπουμε ότι οι **η έλλειψη απαραίτητων υποδομών** κυριαρχεί στις απαντήσεις τους:

(«...το ελληνικό σχολείο δεν έχει τις κατάλληλες υποδομές για να υποστηρίξει έναν τέτοιο τρόπο μάθησης, ούτε και οι εκπαιδευτικοί πιστεύω έχουν τις κατάλληλες γνώσεις... (Πληρ. I)

(«Η έλλειψη υποδομών είναι εμφανής και στη περίπτωση της τηλεκπαίδευσης. Η ελλιπής χρηματοδότηση είναι θεωρώ, από τα πιο σημαντικά εμπόδια...») (Πληρ. II)

(«Η έλλειψη υποδομών οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό για την εύρυθμη λειτουργία...») (Πληρ. X)

(«...Οι πόροι δεν επαρκούν ούτε για την απόκτηση ενός πιο αναβαθμισμένου συστήματος παροχής εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης...»). (Πληρ. III)

(«Κατά τη γνώμη μου οι υποδομές είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα, καθώς το ίδιο το σύστημα είχε και έχει πολλά προβλήματα...») (Πληρ. VII)

Η έλλειψη υποδομών έρχεται σε αντιπαράθεση με την διάθεση των εκπαιδευτικών, να υλοποιήσουν την διαδικασία της τηλεκπαίδευσης σε αυτή την έκτακτη συνθήκη.

Θετική διάθεση από την πλευρά των εκπαιδευτικών:

(«Θεωρώ ότι η δυσκολία στη έλλειψη υποδομών είναι πολύ μεγάλη σε αντίθεση με τη διάθεση εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή...») (Πληρ. VIII)

(«...Θαυμάζω τους εκπαιδευτικούς για τη διάθεση που επέδειξαν σ' αυτό το εγχείρημα...») (Πληρ. III)

(«...Η έλλειψη υποδομών είναι πολύ μεγάλη σε αντίθεση με τη διάθεση εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή...») (Πληρ. VIII)

Αρνητική διάθεση από την πλευρά των εκπαιδευτικών:

(«Η άρνηση των εκπαιδευτικών και η έλλειψη διάθεσης να συνεργαστούν για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα είχε αρνητικό αντίκρυσμα στην εκπαιδευτική διαδικασία») (Πληρ. IX)

Ένα ακόμη ζήτημα αναδεικνύεται μέσα από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων, αυτό **της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.**

(«Θεωρώ λοιπόν πως η έλλειψη των τεχνολογικών υποδομών αλλά και η έλλειψη επιμόρφωσης των διδασκόντων επηρέασε αρνητικά το βαθμό επιτυχίας αυτού του εγχειρήματος....») (Πληρ. IX)

(«Η έλλειψη επιμόρφωσης επηρεάζει, αλλά κατά τη γνώμη μου σε μικρότερο βαθμό τη διεκπεραίωση του μαθήματος, καθώς οι περισσότεροι είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τη χρήση της τεχνολογίας...») (Πληρ. II)

(«Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τη δυνατότητα παρακολούθησης σεμιναρίων και μεταπτυχιακών ώστε να εξειδικευθούν σε αυτό λόγω κυρίως έλλειψης χρόνου...») (Πληρ. I)

Δυσκολίες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης:

(«...Ίσως και οι εκπαιδευτικοί να δυσκόλεψαν αυτή τη διαφορετική προσπάθεια της εκπαίδευσης με την αμάθειά τους και το γεγονός πως δεν υπήρχε χρόνος για να εκπαιδευτούν πάνω στην τηλεεκπαίδευση») (Πληρ. V)

(«...Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να δουν την εξ' αποστάσεως διδασκαλία σαν ένα επιπλέον βοήθημα και όχι σαν πρόβλημα. Κυρίως η δυσκολίες εντοπίζονται στους μεγαλύτερους σε ηλικία») (Πληρ. X)

4^η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες επιτυχίες; Σε χαρακτηριστικά της ίδιας της τηλεεκπαίδευσης ή στην ιδιαίτερη προσπάθεια των εκπαιδευτικών και σε ποιο βαθμό στη δική σας συνεισφορά σε τεχνολογία ή σε εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών;

Σχετικά με τις απαντήσεις που συλλέξαμε αναφορικά με την τέταρτη ερώτηση, παρατηρούμε ότι οι απόψεις δίστανται ανάμεσα στους πληροφορητές, ιδιαίτερα θετικό στοιχείο σε μια ποιοτική έρευνα, καθώς αναζητείται η ποικιλία απόψεων για την διεξαγωγή συμπερασμάτων και για μελλοντική διερεύνηση. Σε κάποιες μάλιστα συνεντεύξεις αναφέρεται χαρακτηριστικά η αναγκαιότητα της εμπλοκής του γονέα στην εκπαιδευτική διαδικασία λόγω της αδυναμίας αφομοίωσης της ύλης και κατανόησης των επεξηγήσεων του διδάσκοντα από πλευράς μαθητή.

Δύο είναι οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους κινήθηκαν οι απαντήσεις που συλλέξαμε:

A) Η αναγκαιότητα εμπλοκής του γονέα για την αντιμετώπιση τεχνικών προβλημάτων και τη χορήγηση περαιτέρω επεξηγήσεων στο παιδί.

(«Λόγω του αριθμού των παιδιών σε κάθε τηλεδιάσκεψη και των τεχνικών προβλημάτων της σχολικής πλατφόρμας, οι εξηγήσεις που έδινε στα παιδιά ο εκπαιδευτικός ήταν ελλιπείς...Επομένως πήρα εγώ τη θέση του δασκάλου αρκετές φορές στο σπίτι...») (Πληρ. I)

(«...Πολύ σημαντική ήταν μάλιστα και η συνεισφορά η δική μας όπου βοηθήσαμε με την τεχνολογική υποστήριξή μας και μελετούσαμε πολύ με τα παιδιά στο σπίτι») (Πληρ. IX)

Επομένως η συνεισφορά των γονέων αφορούσε και το παιδαγωγικό και το τεχνολογικό κομμάτι.

B) Η ψυχολογική υποστήριξη που προσέφερε ο γονέας στο παιδί:

(«Η δική μας συνεισφορά είναι περισσότερο υποστηρικτική...») (Πληρ. II)

(«Ως γονιός ήμουν πάντα δίπλα στο παιδί σε αυτή τη νέα συνθήκη...») (Πληρ. VI)

(«Εμείς οι γονείς συνεισφέραμε στον ίδιο βαθμό σε υποστηρικτικό επίπεδο») (Πληρ. VII)

Ωστόσο, η πλειοψηφία των πληροφορητών φάνηκε από τα λεγόμενα να είναι θετική, παραβλέποντας τις όποιες δυσκολίες και εστιάζοντας περισσότερο στην προσπάθεια για τη βέλτιστη εξέλιξη της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης:

(«Η επιτυχία της τηλεκπαίδευσης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην προσωπική γνώση και εξοικείωση των παιδιών με την τεχνολογία...») (Πληρ. IV)

(«Τα σημερινά παιδιά ξέρουν πολύ καλά πώς να χειρίζονται έναν υπολογιστή και έτσι δε δυσκολεύτηκαν να μάθουν τη λειτουργία του webex...») (Πληρ. V)

Οι δυο απαντήσεις παραπάνω, παρουσιάζουν ένα ακόμη στοιχείο σχετικά με την επιτυχή υλοποίηση της τηλεκπαίδευσης, το οποίο δεν δόθηκε από εμάς ως επιλογή. Οι γονείς πολύ σωστά όμως την επισημαίνουν και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. **Τα ίδια τα παιδιά με τις γνώσεις και την εξοικείωσή τους με την τεχνολογία** επηρέασε θετικά την διαδικασία της τηλεκπαίδευσης. **Οι γονείς φαίνεται να δείχνουν εμπιστοσύνη στα παιδιά τους**, κάτι το οποίο θα μπορούσε να κάνει και το σχολείο, να δείχνει εμπιστοσύνη στα παιδιά.

(«Θεωρώ ότι η δουλειά που έγινε στα σχολεία ήταν αρκετά καλή...») (Πληρ. VIII)

Διαφαίνεται μέσα από αυτή την απάντηση **εμπιστοσύνη απέναντι στους εκπαιδευτικούς και το σχολείο**. Στοιχεία με ιδιαίτερη σημασία, που μπορεί μετά την τηλεκπαίδευση να λειτουργήσουν θετικά και να συμβάλουν σε μια περισσότερη ομαλή και επιτυχή συνεργασία. Η οποία είναι απαραίτητη στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως αναφέρεται και στη βιβλιογραφία.

5^η ερώτηση

Πιθανώς, στο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης, να είδατε τον εαυτό σας να παίζει νέο ρόλο σε σχέση με την εκπαίδευση των παιδιών σας. Το βιώσατε αυτό ως αποκάλυψη νέων ευκαιριών στη σχέση σας (εκπαιδευτική ή γενικότερη) με τα παιδιά σας; Ως μία δυσάρεστη και αγχωτική εμπειρία που στο μέλλον καλύτερα να αποφευχθεί με κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών στο σχολείο; Κάπως αλλιώς; Σας άρεσε ο εκπαιδευτικός ρόλος που ίσως χρειάστηκε να αναλάβετε; Πόσο κρίσιμος πιστεύετε ότι στάθηκε στην παρούσα φάση;

Στην ερώτηση αυτή, οι περισσότεροι πληροφορητές απάντησαν ότι η τηλεκπαίδευση ήταν μία ευκαιρία για να έρθουν ως γονείς πιο κοντά με τα παιδιά τους. Μέσα από τις απαντήσεις τους, φαίνεται η ευχαρίστηση που ένιωσαν οι γονείς περνώντας περισσότερο χρόνο με τα παιδιά τους

και ίσως από δω και πέρα να τον αναζητούν περισσότερο. Ο χρόνος που περνούν οι γονείς με τα παιδιά τους έχει ιδιαίτερη σημασία και για τις δυο πλευρές και μπορεί να τους προσφέρει πολλαπλά οφέλη.

(«Πιστεύω πως κατά κάποιο τρόπο οι σχέσεις γονέων και παιδιών άλλαξαν προς το καλύτερο...»)
(Πληρ. III)

(«...όλο αυτό το διάστημα ήρθα πιο κοντά με το παιδί μου και βοηθούσα όσο μπορούσα απαντώντας σε κάποιες απορίες του...»). (Πληρ. I)

(«Η τηλεκαίδηση ήταν όντως μία αφορμή να ξαναγνωριστούμε με το παιδί μας. Να δούμε από κοντά τη συμπεριφορά του, την πειθαρχία του, τα προτερήματα και τα προβλήματά του, καθώς και αν αγαπά το σχολείο εν γένει...») (Πληρ. II)

Υπήρξε δε και μία μειοψηφία όπου εξέφρασε αρνητική άποψη λόγω κυρίως:

A) εργασιακού φόρτου

(«Ήταν κουραστικό και αγχωτικό λόγω της πολύωρης εργασίας μου...») (Πληρ. I)

Είναι γεγονός ότι όσο αυξάνονται οι ανάγκες μίας οικογένειας τόσο αυξάνονται και τα έξοδα και αυτό συνεπάγεται το πολύωρο εργασιακό ωράριο και των δύο γονέων. Αυτή η κατάσταση όμως οδηγεί στη σταδιακή «αποξένωση» γονέα και παιδιού. Η τηλεκαίδηση ήταν ένα μέσο για να έρθουν πιο κοντά γονέας και παιδί.

B) το ρόλο του δασκάλου που χρειαζόταν κάποιες φορές να αναλάβουν

(«Ήταν δύσκολο λόγω του σχετικά χαμηλού μορφωτικού μου επιπέδου...») (Πληρ. I)

(«Σίγουρα στην αρχή αγχώθηκα για το πώς πρέπει να αντιμετωπίσω τη νέα αυτή πραγματικότητα...») (Πληρ. V)

(«Η εμπειρία μου ήταν περισσότερο αγχωτική παρά απολαυστική...») (Πληρ. VII)

Υπήρξαν όμως και γονείς που ένιωσαν άγχος από την όλη διαδικασία, για διάφορους λόγους όπως φάνηκε από τις απαντήσεις τους, όπως λόγο του μορφωτικού επιπέδου ή της πρωτόγνωρης κατάστασης που βίωσαν. Ίσως σε αυτό βέβαια να φέρει ευθύνη και το σχολείο, καθώς μέχρι πρότινος δεν συμπεριελάμβανε τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία και δεν ήταν εξοικειωμένη με τους ρόλους που κλήθηκαν να φέρουν εις πέρας.

6^η ερώτηση

Θα θέλατε να δείτε κάποια στοιχεία της τηλεκπαίδευσης να παραμένουν στην πρωτοβάθμια και μετά την επιστροφή των παιδιών σας στο διά ζώσης μάθημα; Αν ναι ποια είναι αυτά και γιατί;

Σε αυτή την ερώτηση η πλειονότητα των πληροφορητών απάντησε θετικά. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε ότι θα ήταν ιδανικό να υπάρχει μία μικτή εκπαίδευση που να περιλαμβάνει την παραδοσιακή δια ζώσης διδασκαλία και την τηλεκπαίδευση, η οποία θα υπάρχει στη θέση της ενισχυτικής διδασκαλίας.

(«Σαφώς και θα ήθελα κάποια στοιχεία της τηλεκπαίδευσης να παραμείνουν και στη δια ζώσης...») (Πληρ. V)

Η συγκεκριμένη απάντηση παρουσιάζει θετική στάση απέναντι στην τηλεκπαίδευση και στην πιθανή ύπαρξή της και στη δια ζώσης εκπαίδευση.

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν, παρουσιάστηκαν διαφορετικές θέσεις σχετικά με την τηλεκπαίδευση και την εφαρμογή της.

Θέσεις που εστιάζουν σε **συνθήκες που θα μπορούσε να βοηθήσει η τηλεκπαίδευση**. Όπως σε περιπτώσεις που οι μαθητές βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση σε κάποια σχολική μονάδα. Επίσης, σε περιπτώσεις που ακραία καιρικά φαινόμενα δεν επιτρέπουν την ασφαλή πρόσβαση στις σχολικές μονάδες. Ακόμη, σε περιπτώσεις που οι μαθητές/μαθήτριες αδυνατούν να συμμετέχουν με φυσική παρουσία στην εκπαιδευτική διαδικασία λόγω ασθένειας.

(«Είναι μία καινοτομία την οποία θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί ο κρατικός μηχανισμός ώστε να κάνει την εκπαίδευση προσβάσιμη σε όλους. Για παράδειγμα θα μπορούσε να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που ο μαθητής είτε λόγω ασθένειας, είτε λόγω καιρικών φαινομένων (κυρίως σε δύσβατες περιοχές όπως νησιά και ορεινά χωριά) δεν μπορεί να παρακολουθήσει τα μαθήματα στο σχολείο...») (Πληρ. II)

Μία τέτοια περίπτωση θα μπορούσε να είναι για παράδειγμα και ένα λειτουργικό κενό σε μία δυσπρόσιτη σχολική μονάδα, όπου θα καλυπτόταν μέσω τηλεκπαίδευσης μέχρι την επόμενη φάση των προσλήψεων και τον ερχομό κάποιου εκπαιδευτικού.

(«Το μοναδικό στοιχείο της τηλεκπαίδευσης που θα ήθελα να παραμείνει, είναι σε παρόμοιες περιόδους κρίσης, το παιδί μου να μπορεί να συνεχίζει την εκπαίδευσή του...») (Πληρ. IV)

Θέσεις που εστιάζουν σε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να βοηθήσει η τηλεκπαίδευση. Θα μπορούσε να βοηθήσει ως ενισχυτικό εργαλείο για την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος και για την περαιτέρω εξάσκηση τους στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

(« δεν θα ήμουν αρνητικός στο να γίνει μία μικτή διδασκαλία που να περιλαμβάνει μαθήματα διά ζώσης και βοηθητικά μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας μέσω τηλεκπαίδευσης. Ειδικά για τις οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, οι οποίες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους σε κάποιο ιδιωτικό κέντρο μελέτης») (Πληρ. I)

(«Ναι, να ενταχθεί η τεχνολογία στο ελληνικό σχολείο και να λειτουργεί ως επιπλέον εργαλείο προκειμένου να παρέχονται πληροφορίες στα παιδιά μέσω αυτής εφόσον στα σχολεία δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα. Πχ. Εκπαιδευτικά βίντεο, διαλέξεις. ») (Πληρ. X)

(«...Πρέπει να μείνουν κάποια στοιχεία της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας τα οποία θα εξελίσσουν και θα εκσυγχρονίσουν την εκπαίδευση») (Πληρ. III)

Οι απαντήσεις εστιάζουν και στον **άρτιο προγραμματισμό**, που είναι σημαντικός για την επιτυχή διεξαγωγή του μαθήματος και **στον ζήλο που επέδειξαν οι εκπαιδευτικοί**.

(«Εκείνο το στοιχείο της τηλεκπαίδευσης που θα ήθελα να παραμείνει είναι ο άρτιος προγραμματισμός του μαθήματος και της διδασκτέας ύλης από την πλευρά των καθηγητών...») (Πληρ. VII)

(«Θα ήθελα να δω κάποια στοιχεία να παραμένουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση όπως για παράδειγμα ο ζήλος που επέδειξαν οι καθηγητές στην προσπάθειά τους να διδάξουν κάτω από αντίξοες συνθήκες») (Πληρ. VIII)

Ωστόσο εντοπίζεται και μία καθόλα αρνητική απάντηση:

(«Θεωρώ γενικότερα πως η τεχνολογία δεν θα έπρεπε να εισαχθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς θα αποπροσανατόλιζε τους μαθητές και θα τους αποσπούσε από τη στενή σχέση τους με τους διδάσκοντες...») (Πληρ. IX)

7^η ερώτηση

Πάρτε τη θέση ενός ή μίας εκπαιδευτικού. Και αυτοί είναι άνθρωποι όπως και εσείς με οικογένειες και ποικίλες υποχρεώσεις. Πιστεύετε ότι η επιβάρυνσή τους μέσα από την προσθήκη στοιχείων τηλεκπαίδευσης στο μάθημά τους θα μπορούσε να είναι ένας εργασιακός κυκεώνας γι' αυτούς;

Όσον αφορά τις απαντήσεις που συλλέξαμε σχετικά με την έβδομη ερώτηση, παρατηρούμε ότι και εδώ, οι απόψεις δίστανται.

Σε κάποια συνέντευξη τονίσθηκε η δυσχέρεια ως προς τη χρήση και την εξοικείωση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς τρίτης ηλικίας:

(«...οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί στο σχολείο που φοιτά ο γιος μου είναι σχετικά μεγάλοι σε ηλικία και με διάφορες οικογενειακές υποχρεώσεις. Οπότε αυτό και μόνο κάνει αρκετά κουραστική την όλη διαδικασία») (Πληρ. I)

Υπήρξαν συνεντευξιαζόμενοι που δήλωσαν ότι πολλοί εκπαιδευτικοί **διευκολύνθηκαν** από αυτή την κατάσταση:

(«...στον κύκλο μας έχουμε εκπαιδευτικούς που είχαν διοριστεί στην παραμεθόριο και λόγω τηλεκπαίδευσης απέφυγαν τη μετακίνηση μακριά από τι σπίτι τους. Μπόρεσαν και εργάζονταν κανονικά για τα σχολεία στην παραμεθόριο, πχ. από την Αθήνα! Επίσης άλλοι χρειάζεται να διανύουν πολλά χιλιόμετρα καθημερινά για να πάνε στο σχολείο που εργάζονται, οπότε όλος αυτός ο χρόνος που άλλοτε επενδύονταν στη μετακίνηση μπορεί πια να επενδυθεί στην προετοιμασία για το μάθημα»).(Πληροφορητής II)

(«... ίσως αυτή η προσθήκη να διευκολύνει το μάθημά τους αλλά και τη σχέση τους με τους μαθητές. Το κλίμα θα γίνει πιο ευχάριστο ζωντανό και οι μαθητές ίσως δείξουν περισσότερο ενδιαφέρον. Έτσι κι αλλιώς πλέον, ο δάσκαλος επιβάλλεται θα έλεγα να στραφεί σε σύγχρονους τρόπους διδασκαλίας και να μην προσκολλάται μόνο στην παραδοσιακή εκπαίδευση. Αυτό ωστόσο δεν είναι απαραίτητο να γίνεται σε όλα τα μαθήματα αλλά σταδιακά ώστε να μπορέσει και ο δάσκαλος που παράλληλα είναι και γονιός και άνθρωπος με υποχρεώσεις να προσαρμόσει τις νέες τεχνικές τηλεκπαίδευσης στο πρόγραμμα και στην καθημερινότητά του.») (Πληρ V)

(«...Όχι, δεν θεωρώ ότι η τεχνολογία δυσκολεύει. Αντιθέτως διευκολύνει...»)(Πληρ. X)

Στον αντίποδα όμως, υπήρξαν και συνεντευξιαζόμενοι οι οποίοι υποστήριξαν ότι η τηλεκπαίδευση **επιβάρυνε** τους εκπαιδευτικούς.

A)σε πρακτικό επίπεδο

(«Σίγουρα η τηλεκπαίδευση επιβάρυνε σε μεγάλο βαθμό τους εκπαιδευτικούς. Πολλοί από αυτούς μάλιστα έπρεπε να εξοικειωθούν με τα γνωστά για εκείνους τεχνολογικά μέσα και σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα»)(Πληροφορητής VIII)

(«...Η τηλεκπαίδευση δυσκόλεψε τους εκπαιδευτικούς και περιέπλεξε τον τρόπο εργασίας τους...»)(Πληρ. IV)

(«Σαφώς και ήταν ένας εργασιακός κυκεώνας γι' αυτούς. Ειδικότερα λόγω της εναλλαγής των ωραρίων πολλοί αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα...»)(Πληρ. VII)

B) ψυχολογικό επίπεδο

(«Σίγουρα επιβαρύνθηκαν αρκετά σωματικά αλλά και ψυχολογικά από την όλη αυτή κατάσταση με την τηλεκαίτευση...») (Πληρ. VI)

(«...όλη η διαδικασία ήτα αρκετά κουραστική και ψυχοφθόρα...») (Πληρ. IX)

Κάποιοι συνεντευξιζόμενοι δε, δήλωσαν ότι η τηλεκαίτευση είναι μία καλή ευκαιρία για να εξελιχθούν οι εκπαιδευτικοί σε αυτό τον τομέα:

(«Όμως όπως όλα τα επαγγέλματα εξελίσσονται, έτσι και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εντάζουν κάποια στοιχεία προκειμένου να εξελίσσουν τη διδασκαλία, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του μαθητή και κάνοντας πιο ευχάριστο το μάθημα») (Πληρ. III)

(«...Ο εκπαιδευτικός επιβάλλεται να στραφεί σε σύγχρονους τρόπους διδασκαλίας και να μην προσκολλάται μόνο στην παραδοσιακή εκπαίδευση...») (Πληρ. V)

8^η ερώτηση

Πιστεύετε ότι οι συνθήκες της τηλεκαίτευσης μπορεί να παρασύρουν κάποιους γονείς στο να φερθούν με μη αποδεκτό τρόπο προς τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους ή το/τη διευθυντή του σχολείου;

Στην όγδοη ερώτηση, η πλειοψηφία των συνεντευξιζόμενων απάντησε ότι κάποιοι γονείς άσκησαν κάποιου είδους κριτική σχετικά με την εφαρμογή της τηλεκαίτευσης στο ελληνικό σχολείο.

Από τις απαντήσεις των γονέων μπορούμε να διακρίνουμε διάφορες αιτίες που μπορεί να οδήγησαν σε μη αποδεκτές συμπεριφορές από την πλευρά των γονέων.

-Συνθήκες.

(«Λαμβάνοντας υπόψιν ότι πια και ο γονέας βλέπει τι γίνεται μέσα στην τάξη και κατά συνέπεια αποκτά άποψη, ναι το θεωρώ πιθανό...») (Πληρ. II)

(«...Δε συμφωνούν όλοι με την τηλεκπαίδευση. Και εγώ προσωπικά δε συμφωνούσα από την αρχή. Αποτέλεσμα αυτού ήταν και η δυσαρέσκεια που έδειξαν κάποιοι γονείς προς τα πρόσωπα εκπαιδευτικών και διευθυντών») (Πληρ. III)

-Διαφορετική οπτική ως προς την παιδαγωγική και διδακτική μέθοδο που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί.

(«Πιστεύω πως πολλοί γονείς μπορεί να ξεπεράσουν τα λεπτά όρια αυτής της πρωτόγνωρης συνθήκης. Μπορεί να γίνουν παρεμβατικοί στη διάρκεια του μαθήματος και να μην αφήνουν το παιδί να εκφραστεί όπως θέλει, να έρθουν σε διαφωνία με το δάσκαλο την ώρα του μαθήματος για τον τρόπο που διδάσκει, με αποτέλεσμα να κατακρίνουν τον τρόπο που αυτός διαχειρίζεται την ψηφιακή τάξη. Εκτός αυτού ο γονιός μπορεί να κάνει παράπονα και στο διευθυντή αν κάτι δεν του αρέσει την ώρα της διδασκαλίας. Καλό θα ήταν γονείς και παιδαγωγοί να είναι μαζί σε όλο αυτό και όχι αντιμέτωποι. ») (Πληρ.V)

(«Σίγουρα οι γονείς με την τηλεκπαίδευση είχαν τη δυνατότητα να δουν από κοντά τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές και πολλοί από αυτούς είναι πιθανό να αντέδρασαν με μη αποδεκτό τρόπο.») (Πληρ. VI)

-Ήδη υπάρχουσες τεταμένες σχέσεις μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών

(«Θεωρώ ότι λόγω της αμεσότητας που είχαν οι γονείς αναφορικά με την παρακολούθηση του μαθήματος και των επεμβάσεών τους κατά τη διάρκειά του, ίσως απαξίωσαν αρκετές φορές το ρόλο του εκπαιδευτικού») (Πληρ. VII)

(«Σίγουρα. Η παρεμβατική συμπεριφορά υπήρχε και πριν που δεν είχαν άμεση πρόσβαση στην καθημερινότητα του σχολείου, πόσο μάλλον τώρα») (Πληρ. X)

-Έλλειψη κατάλληλης προετοιμασίας για την οποία δεν οφείλονται οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί.

Σε κάποια συνέντευξη, μάλιστα, τονίσθηκε η έλλειψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Παρ' όλα αυτά κύριος υπαίτιος για κάποιο συνεντευξιαζόμενο υπήρξε η πολιτεία η οποία δεν παρείχε στους εκπαιδευτικούς ευκαιρίες για επιμορφωτικά προγράμματα και σεμινάρια.

(«...Περισσότερο νομίζω φταίει η πολιτεία και τα πανεπιστήμια της χώρας, τα οποία θα έπρεπε στα μαθήματα εξαμήνων να έχουν και μαθήματα τηλεκπαίδευσης») (Πληρ. Ι)

9^η ερώτηση

Έχοντας τώρα και την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης ποια είναι η εικόνα που θα μας «ζωγραφίζατε» για το σχολείο των παιδιών σας, όπως «θα μπορούσε να είναι», μία εικόνα που να συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό;

Από τα λεγόμενα των συμμετεχόντων προκύπτει ότι οι γονείς θεωρούν ότι το σχολείο δεν χρειάζεται αλλαγές ως προς τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί. Αλλά ως προς τα μέσα που χρησιμοποιεί.

(«...να ορίσουν πρωινά και απογευματινά τμήματα με μικρότερο αριθμό παιδιών ώστε και η πλατφόρμα να μην «πέφτει» και ο εκπαιδευτικός να ασχολείται περισσότερο με το κάθε παιδί ξεχωριστά») (Πληρ. Ι)

Αυτή αντικειμενικά θα λέγαμε ότι θα ήταν μία πολύ καλή σκέψη που δυστυχώς όμως δεν συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό. Σε ένα βαθμό αξιοποιήθηκε έμπρακτα αυτός ο τρόπος, ανάμεσα όμως σε διαφορετικές βαθμίδες. Άλλωστε, εκ των πραγμάτων δεν θα μπορούσε να εφαρμοσθεί κάτι τέτοιο διότι η Ελλάδα αυτό το διάστημα βρίσκεται σε τεράστια οικονομική ύφεση, καθότι μετά το ξέσπασμα της πανδημίας δόθηκε προτεραιότητα στην οικονομική ενίσχυση άλλων κλάδων όπως ο τουρισμός, η εστίαση αλλά και το ελεύθερο επάγγελμα που υπέστησαν ανεπανόρθωτη ζημία. Ένας άλλος συνεντευξιαζόμενος από την άλλη, εξακολουθεί να παραμένει σε μία ουδέτερη στάση τονίζοντας απ' τη μία τις ελλείψεις του εκπαιδευτικού συστήματος και παράλληλα επαινώντας τα «προϊόντα» του

(«Σε ένα ιδανικό σχολείο η εκπαίδευση θα μπορούσε να έχει και στοιχεία δια ζώσης αλλά και ψηφιακής. Ο δάσκαλος θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί τα πλεονεκτήματα της τηλεκπαίδευσης και

να τα προσαρμόσει στη δια ζώσης εκπαίδευση. Κάνω λόγο για τη μικτή εκπαίδευση...») (Πληρ. V)

(«Μία εικόνα που πιστεύω θα συνδύαζε το ιδανικό με το εφικτό θα ήταν η κατασκευή και η ενσωμάτωση κατάλληλων υποδομών όπου θα διευκόλυναν το διδακτικό έργο στις περιπτώσεις που εκτυλίσσονταν μέσω της τηλεκπαίδευσης») (Πληρ. VI)

(«Ιδανικό και παράλληλα εφικτό θεωρώ ότι θα ήταν ένας συνδυασμός παρουσίας των μαθητών δια ζώσης στα σχολεία αλλά και παράλληλης τηλεκπαίδευσης όποτε αυτό κρινόταν απαραίτητο.»). (Πληροφορητής VIII)

(«Ένα σχολείο δύο σε ένα») (Πληρ. X)

Υπήρχε όμως και κάποιος συνεντευξιαζόμενος, για τον οποίο το ιδανικό με το εφικτό φάνταζε ανέφικτο:

(«Η εικόνα που έχω γενικά για την τηλεκπαίδευση αυτή τη στιγμή είναι ουδέτερη προς θετική. Δεν πιστεύω όμως πως συνδύαζει το ιδανικό με το εφικτό») (Πληρ. III)

10^η ερώτηση

Επιστρέφοντας στην πραγματικότητα, πώς περιμένετε ρεαλιστικά να επηρεάσει η εμπειρία της τηλεκπαίδευσης το σχολείο; Τι κρίσεις και συναισθήματα σας δημιουργεί αυτή η προοπτική;

Σχετικά με τις απαντήσεις που δόθηκαν, διακρίνουμε μία ιδιαίτερος αγχώδη συμπεριφορά. Παρατηρούμε λοιπόν μία έντονα στρεσογόνα κατάσταση σχετικά με την αποδοτικότητα της τηλεκπαίδευσης αλλά και την εξέλιξη της ίδιας της πανδημίας.

(«...θα υπάρξει πιστεύω έντονο άγχος από όλες τις πλευρές (γονέων, εκπαιδευτικών και πολιτείας) διότι από όσα έχω ακούσει η κατάσταση με τον covid-19 θα υπάρχει μέχρι και το 2024. Ας ελπίσουμε όμως πως όχι. Αυτό προκαλεί άγχος και σε μένα τον ίδιο»). (Πληρ. I)

(«Προσωπικά έχω αρκετό άγχος ακόμη σχετικά με τον ιό...») (Πληρ. VII)

(«Είμαι πεπεισμένος πως θα υπάρξουν προβλήματα που θα σχετίζονται με τα κενά στις γνώσεις των παιδιών τα οποία όμως θα αντιμετωπίζονται ως ανύπαρκτα καθώς η εκπαίδευσή τους πραγματοποιείται κανονικά. Όλο αυτό με αγχώνει και μου δημιουργεί ανασφάλεια για τη μελλοντική πορεία των παιδιών μου καθώς αυτά τα κενά δεν θα υπάρχει η δυνατότητα να καλυφθούν και θα τους ακολουθούν καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής τους ζωής.») (Πληρ. IX)

Αντίθετα, υπήρξαν και κάποιοι συνεντευξιαζόμενοι που είδαν αισιόδοξα τα πράγματα, χωρίς να καταβληθούν από αγχωτικές συμπεριφορές:

(«...Αν της δώσουμε χρόνο, η τηλεεκπαίδευση θα μπορούσε να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το σχολείο. Μπορεί για παράδειγμα μετά από αυτό να δημιουργηθούν εξωσχολικά μαθήματα σεμιναριακού τύπου...») (Πληρ. II)

(«Θέλω να πιστεύω, και όντας αρκετά αισιόδοξη, πως τα νέα παιδιά που έχουν διοριστεί ως δάσκαλοι θα καταφέρουν έστω και με μικρά βήματα να εντάξουν την εκπαίδευση στη ζωή των μαθητών ως αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης, ώστε να επηρεαστούν και δάσκαλοι μεγαλύτερης ηλικίας που δεν είναι τόσο εξοικειωμένοι. »). (Πληρ. V)

11^η ερώτηση

Θα ήσασταν θετικοί σε ένα σύστημα μεικτής διδασκαλίας που να περιλαμβάνει εξ' αποστάσεως και διά ζώσης διδασκαλία; Θεωρείτε ότι θα ήσασταν σε θέση ως γονείς να ανταποκριθείτε; Για παράδειγμα, θα ήταν εφικτή η προσαρμογή της καθημερινότητάς σας σε ένα πιο μόνιμο σύστημα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης;

Σχολιασμός (ομοια)

Αναφορικά με την απάντηση των συνεντευξιαζόμενων, παρατηρούμε θετική διάθεση ως προς την προοπτική της παραμονής της τηλεεκπαίδευσης για τη διεκπεραίωση της ενισχυτικής διδασκαλίας. Όπως συμπεραίνουμε από τα λεγόμενα των περισσοτέρων, η τηλεεκπαίδευση ως

μοναδικός τρόπος διδασκαλίας δεν κρίνεται ως ιδανική, παρά μόνο συνδυαστικά με την παραδοσιακή δια ζώσης διδασκαλία.

-Ενισχυτική διδασκαλία

(«Θα ήμουν θετικός σε μία μικτή διδασκαλία αν η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση καθιερωνόταν τα απογεύματα ως ενισχυτική διδασκαλία του βασικού μαθήματος...»). (Πληρ. I)

-Για να στηριχθούν τα παιδιά όταν απουσιάζουν

(«...Θα μπορούσε να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου τα παιδιά δεν δύνανται να παρακολουθήσουν μία δια ζώσης διδασκαλία...») (Πληρ. II)

-Για τα θετικά στοιχεία της μεικτής διδασκαλίας.

(«Σίγουρα, θα ήμουν θετική αν έβλεπα πως οι εκπαιδευτικοί και το εκπαιδευτικό σύστημα έχει προσαρμοστεί και εκπαιδευτεί σε αυτή τη νέα συνθήκη. Ως εργαζόμενος γονέας με υποχρεώσεις, σίγουρα θα αντιμετώπιζα κάποια προβλήματα αλλά θα προσπαθούσα να σταθώ στα θετικά της μεικτής διδασκαλίας για να βρεθεί η ισορροπία. ») (Πληρ. V)

(«Ναι, θα ήμουν θετική σε ένα σύστημα μεικτής διδασκαλίας όπου θα περιλάμβανε ένα συνδυασμό της εξ' αποστάσεως και της δια ζώσης διδασκαλίας...») (Πληρ. VI)

-Για να προετοιμαστούν τα παιδιά για την κοινωνία του μέλλοντος

(«Προσωπικά θεωρώ πως η τεχνολογία είναι αυτή που θα μας πάει μπροστά ως κοινωνία, οπότε όσο περισσότερο τη βάλουμε στη ζωή μας τόσο καλύτερα θα ήταν...») (Πληρ. VIII)

Ωστόσο, υπήρξε και μία καθόλα αρνητική απάντηση αναφορικά με την εισαγωγή της τηλεεκπαίδευσης έστω και με χαρακτήρα βοηθητικό:

(«Είμαι κάθετα εναντίον της διατήρησης έστω και σε μικρό βαθμό της τηλεεκπαίδευσης. Θεωρώ πως δεν είναι σε καμία περίπτωση το ίδιο με τη δια ζώσης διδασκαλία...») (Πληρ. IX)

Βλέπουμε την άρνηση στην εισαγωγή της τηλεεκπαίδευσης να κινείται σε δύο πόλους:

A) της κοινωνικοποίησης (ο σχολικός χώρος είναι από τις βασικότερες μορφές)

B) του φόβου για το άγνωστο

Κεφάλαιο 4^ο: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1. Σύνοψη των αποτελεσμάτων

Η εξ' αποστάσεως διδασκαλία χρησιμοποιείται ευρέως στις τεχνολογικά αναπτυγμένες χώρες όπου οι περισσότεροι πτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές μελετούν διαδικτυακά, χρησιμοποιώντας τη συνδυαστική ηλεκτρονική μάθηση (ΣΗΜ) και όχι τόσο στις αναπτυσσόμενες, όπου προτιμάται κυρίως ο παραδοσιακός τρόπος μάθησης (Γκελαμέρης, 2015).

Η έκτακτη όμως περίπτωση της πανδημίας, έφερε την χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Με την έρευνα που πραγματοποιήσαμε στην εν λόγω διπλωματική εργασία θέλαμε να διερευνήσουμε **πως βίωσαν οι γονείς την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μέσα από το «παράθυρο» που τους προσέφερε η έκτακτη από απόσταση διδασκαλία. Καθώς και το πως διαφοροποιήθηκε ο τρόπος με τον οποίο βλέπουν το μελλοντικό σχολείο (όσο αφορά στην παρουσία εξ αποστάσεως τμήματος και το δικό τους ρόλο).**

4.1.1. Απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα

Μέχρι στιγμής παρουσιάστηκαν τα στοιχεία που προέκυψαν από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων στις έντεκα ερωτήσεις που περιλαμβάνονταν στην κάθε συνέντευξη, ακολουθούμενα από αποσπάσματα των συνεντεύξεων. Παρακάτω παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα που προκύπτουν για κάθε ένα από τα ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε στην αρχή του ερευνητικού μέρους, με βάση τις απαντήσεις που έδωσαν οι συμμετέχοντες στην έρευνά μας:

1. Πρώτο ερευνητικό ερώτημα:

Ποιά είναι η εικόνα που έχουν οι γονείς για την ποιότητα της ελληνικής εκπαίδευσης μετά από την εμπειρία της επείγουσας διαδικτυακής διδασκαλίας εν μέσω πανδημίας (τηλεκπαίδευση);

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα στην έρευνα που διεξήχθη αφορούσε τις απόψεις των γονέων σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Ο ορισμός της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι δύσκολο εγχείρημα, διότι η έννοια της επηρεάζεται από τις εκάστοτε κοινωνικές, ιστορικές και πολιτικές συνθήκες. Η πλέον

διαδεδομένη άποψη προσδιορίζει την ποιότητα της εκπαίδευσης με βάση τη συμβολή της τελευταίας στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών και την πρακτική της αποτελεσματικότητα. Η αποτίμηση της ποιότητας της εκπαίδευσης, εξάλλου, είναι μια πολύπλοκη διαδικασία η οποία απαιτεί σαφή προσδιορισμό αρχών, διαδικασιών και κριτηρίων καθώς και ευρεία γνώση του περιεχομένου της εκπαίδευσης, ώστε τα αποτελέσματα της αξιολογικής διαδικασίας να λειτουργήσουν ανατροφοδοτικά (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,2008).

Ωστόσο, στην παρούσα έρευνα στοχεύσαμε στο να φέρουμε στο προσκήνιο το πώς αξιολόγησαν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση οι γονείς. Μέσα από μια κατάσταση «κρίσης» που τους έδινε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν από κοντά τις προσαρμογές της.

Οι γονείς κατά την διάρκεια της τηλεκπαίδευσης είχαν την ευκαιρία, όπως μας είπαν και οι ίδιοι να παρατηρήσουν πιο ουσιαστικά την εκπαιδευτική διαδικασία, που σαφώς και έχει αποκλείσει από τη δια ζώσης εκπαιδευτική δράση, εντούτοις αντικατοπτρίζει μια εικόνα της. Από τις απαντήσεις που λάβαμε αναδεικνύονται:

A) το πλαίσιο

B) η διοίκηση της εκπαίδευσης

Γ) οι εκπαιδευτικοί

Όσο αφορά στο **πλαίσιο** (υλικοτεχνική υποδομή, προηγούμενες νόρμες διδασκαλίας, αναλυτικό πρόγραμμα κλπ) οι συμμετέχοντες της έρευνας ανέφεραν ως έναν από τους παράγοντες που επηρεάζει την ποιότητα της εκπαίδευσης στην χώρα μας, αυτόν σχετικά με τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τις υποδομές. Πιο συγκεκριμένα σύνολο εντόπισαν αρκετές ελλείψεις και ανεπάρκειες στον υλικό-τεχνικό εξοπλισμό και τις υποδομές. Σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, οι ελλείψεις αυτές καθιστούσαν δύσκολη την όλη εκπαιδευτική διαδικασία τόσο κατά τη διάρκεια της τηλεκπαίδευσης όσο και κατά την διάρκεια της δια ζώσης διδασκαλίας. Η παραπάνω άποψη σχετικά με τις ελλείψεις σε εξοπλισμό και υποδομές συμφωνεί και με βιβλιογραφικές αναφορές και με αποτελέσματα άλλων ερευνών. Στη συνέχεια παραθέτονται κάποιες βιβλιογραφικές αναφορές και τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών που πραγματοποιήθηκαν αναφορικά με τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τις υποδομές.

Η ποιότητα της εκπαίδευσης σύμφωνα με τον Ζωγόπουλο (2013) εξαρτάται τόσο από τις άυλες, όσο και από τις υλικές εισροές, όπως είναι οι υλικοτεχνικές υποδομές και οι παράγοντες που τις καθορίζουν.

Στην ελληνική σχολική πραγματικότητα λανθάνει της προσοχής το κορυφαίο ζήτημα των σχολικών κτιρίων, των υλικοτεχνικών υποδομών και των εξοπλιστικών μέσων, που αναμφίβολα συμβάλλουν υποστηρικτικά στη μετουσίωση της παιδαγωγικής θεωρίας σε πράξη, καθώς επηρεάζουν ταυτόχρονα μαθητές και εκπαιδευτικούς και προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου (Κοινωνικό Πολύκεντρο, 2011).

Την πρώτη περίοδο εισαγωγής των ΤΠΕ στα Δημοτικά Σχολεία καταγράφεται ένα ιδιαίτερος, υψηλό ποσοστό σε επάρκεια εργαστηρίων και εξοπλισμού (μέση τιμή της περιόδου 2003-2012: 76,9%) και ανάλογα υψηλή χρηματοδότηση για προμήθεια και ανανέωση εξοπλισμού ΤΠΕ (ΚΑΝΕΠ, 2016). Παρά ταύτα, οι ρυθμοί ένταξης των ΤΠΕ στην Ελλάδα παραμένουν εξαιρετικά βραδείς. Σε Έκθεση του ΟΟΣΑ για το 2016, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 26η θέση στο σύνολο των 28 κρατών-μελών της ΕΕ στο δείκτη της «Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας», ενώ επισημαίνεται η ανάγκη για αναβάθμιση του υπάρχοντος εξοπλισμού και παράλληλα, διαπιστώνεται έλλειμμα πρακτικής εμπειρίας και επιμόρφωσης του διδακτικού προσωπικού στην αξιοποίηση των ΤΠΕ (OECD, 2016).

Δεδομένης της τεχνολογικής έκρηξης των ημερών μας, η υλικοτεχνική υποδομή και ο εξοπλισμός (επίπλωση, υλικά, όργανα, εποπτικά μέσα, μηχανήματα κ.λπ.) θα πρέπει να επαρκούν και να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες διδακτικές και μαθησιακές διαδικασίες (Ζωγόπουλος, 2013). Η έλλειψη εξοπλισμού στα σχολεία και στις οικογένειες όπως και έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων σε εκπαιδευτικούς και γονείς δυσχεραίνει την ηλεκτρονική μάθηση (Akbulut, Şahin, & Esen, 2020).

Η αξιοποίηση εξΑΕ συστημάτων προϋποθέτει την πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σύνολο των μελών των εκπαιδευτικών διαδικασιών. Η ελλιπής όμως κατοχή κατάλληλων τεχνολογικών εργαλείων και η αδυναμία πρόσβασης στο διαδίκτυο - λόγω και της οικονομικής ύφεσης της προηγούμενης δεκαετίας που βίωσε το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού πληθυσμού, αναδεικνύουν και ενισχύουν παράλληλα φαινόμενα κοινωνικής και ψηφιακής ανισότητας. Στη χώρα μας, άλλωστε, πρόσβαση στο διαδίκτυο έχουν μόλις οκτώ στα δέκα νοικοκυριά, ενώ λιγότεροι από τους μισούς πολίτες κατέχουν βασικές γνώσεις ΤΠΕ (Αναστασιάδης, 2020). Μειωμένη προσβασιμότητα παρατηρείται και εντός των σχολικών μονάδων της χώρας, καθώς η διαθεσιμότητα ηλεκτρονικών υπολογιστών ανά μαθητή είναι μόλις ένας προς τέσσερις, σε ποσοστό δηλαδή 25% (Reimers & Schleicher, 2020).

Σύμφωνα με τον Παπαδόπουλο (2021) πέρα από τις τυχόν ελλείψεις τεχνολογικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, γεγονός που φέρει ως αποτέλεσμα την συνύπαρξη δύο ή και τριών

διαφορετικών ταχυτήτων εκπαιδευτικών, σύμφωνα πάντα με το επίπεδο του ψηφιακού γραμματισμού τους, παρουσιάζονται ελλείψεις και στον τομέα του υλικοτεχνικού εξοπλισμού τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από ένα σημαντικό ποσοστό οικογενειών της εκάστοτε σχολικής κοινότητας, δυσχεραίνοντας τη διεκπεραίωση της σύγχρονης αυτής μορφής της διδασκαλίας, ενώ παράλληλα στερεί το δικαίωμα της πρόσβασης στην εκπαιδευτική διαδικασία για εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Οι Garbe, Ogurlu, Logan και Cook (2020) ερευνήσαν τις εμπειρίες 122 γονέων κατά τη διάρκεια της εξΑΕ στις ΗΠΑ και τα ευρήματά τους έδειξαν ότι η έλλειψη συσκευών, ο μη κατάλληλος εξοπλισμός, η έλλειψη πρόσβασης στο διαδίκτυο, η χαμηλή ποιότητας σύνδεσης στο διαδίκτυο δημιουργούν εμπόδια στη συμμετοχή των μαθητών.

Από ανάλογη έρευνα του ερευνητή Θάνου (2020) που αφορά 893 γονείς (έρευνα σε εξέλιξη), τα πρώτα στοιχεία έδειξαν ότι οι γονείς προβληματίζονται για τη σχολική πρόοδο των παιδιών τους καθώς προβλήματα όπως, αργή σύνδεση στο διαδίκτυο, έλλειψη εξοπλισμού, έλλειψη τεχνολογικών δεξιοτήτων δυσχεραίνουν τη συμμετοχή στην εξΑΕ και επιδρούν στην πρόοδό τους.

Ένα ακόμη στοιχείο που αναδύθηκε από τα λεγόμενα των γονέων που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι αυτό της εκπαιδευτικής θεματολογίας ή αλλιώς τις διδασκόμενης ύλης. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας οι μαθητές καλούνται να συνδιαλλαχθούν με μια υπέρογκη ύλη που η θεματολογία τους δεν ταιριάζει στα σύγχρονα δεδομένα και τις απαιτήσεις του σήμερα. Στη συνέχεια παρουσιάζονται βιβλιογραφικές αναφορές και ερευνητικά δεδομένα τα οποία στηρίζουν την άποψη που εξέφρασαν οι γονείς του δείγματός μας.

Σύμφωνα με τον Ανδρεαδάκη (Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2007-2013), πολλοί ερευνητές έχουν ασχοληθεί με το θέμα της αποτελεσματικότητας της διδακτικής πράξης, όπου ο καθένας προσέδιδε και κάποιο επιπλέον χαρακτηριστικό σε αυτό που θεωρείται αποτελεσματικό σχολείο. Η αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας και της διδακτικής πράξης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από την αποτελεσματικότητα των εκάστοτε αναλυτικών προγραμμάτων.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΑΠ) περιλαμβάνει τους στόχους, τις διαδικασίες και τη γνώση που επιλέχθηκε ως αξιόλογη για τη διδασκαλία και μάθηση. Αποτελεί έναν από τους βασικότερους τομείς της εκπαιδευτικής πολιτικής του κράτους και την επίσημη έκφραση της εκπαιδευτικής φιλοσοφίας μιας κοινωνίας. Ως πολιτικό κείμενο αντανακλά τις φιλοσοφικές, πολιτικές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές αντιλήψεις σε ένα κράτος (Γερογιάννης & Μπούρας, 2007). Η τεχνοκρατική ανάπτυξη του ΑΠ και η υποβάθμισή του σε οδηγό ύλης, εγκλωβίζει το σχολείο

στο διδακτισμό ύλης, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και των μαθητών ώστε να είναι ικανοί για παρεμβάσεις στην τοπική, ευρωπαϊκή και διεθνή κοινωνία (Κουτσελίνη, 2010).

Κατά την 1^η περίοδο (Άνοιξη 2020) του απαγορευτικού/Lockdown και μετά από ένα πρώτο μικρό χρονικό διάστημα αναζήτησης των βέλτιστων λύσεων που ακολούθησε την απόφαση για το κλείσιμο των σχολείων, ο κεντρικός σχεδιασμός σε επίπεδο Υπουργείου Παιδείας για την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση έθεσε σαν πρωταρχικό στόχο την ενίσχυση των τεχνολογικών υποδομών σε εθνικό επίπεδο (περιβάλλον διαχείρισης εγγραφών, περιβάλλοντα σύγχρονης και ασύγχρονης μάθησης) ενώ παράλληλα μερίμνησε για την ελεύθερη πρόσβαση από κινητά τηλέφωνα στις υπηρεσίες και εφαρμογές του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου. Η ανταπόκριση εκπαιδευτικών και μαθητών ξεπέρασε κάθε προσδοκία (Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, 2020), καθώς μέχρι την 30η Νοεμβρίου 2020:-σε σύνολο 180.000 εκπαιδευτικών (μόνιμων και αναπληρωτών) έχουν εγγραφεί 151.639 εκπαιδευτικοί (το 85% επί του συνόλου) και 1.022.864 περίπου μαθητές σε σύνολο 1.448.916 (το 70,5% επί του συνόλου) (Αναστασιάδης, 2020).

Αν και διακρίνεται μια καλοπροαίρετη διάθεση από πλευράς Υ.ΠΑΙ.Θ. να παραμείνουν ενεργά τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, οι επιλογές του σχετίζονται περισσότερο με αποφάσεις επιβεβλημένης ανάγκης παρά με μια συνειδητή εκπαιδευτική πολιτική, έχοντας μάλιστα ως αποτέλεσμα την εδραίωση ενός κλασικού μαθησιακού μοντέλου και μιας δασκαλοκεντρικής προσέγγισης, η οποία ενισχύεται από την έλλειψη της ουσιαστικής επικοινωνίας και την απουσία της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Σοφός, 2021). Γίνεται κατανοητό πως μέσα σε αυτό το πλαίσιο υστερεί η εφαρμογή της εξΑΣΕ ως προς την αποτελεσματικότητά της, καθώς οι οδηγίες του Υ.ΠΑΙ.Θ. προς τους εκπαιδευτικούς σχετίζονται περισσότερο με προτάσεις διαδικασιών και τρόπων λειτουργίας σύγχρονων και ασύγχρονων μεθόδων επικοινωνίας, παρά με τη διαμόρφωση ενός κατάλληλα παιδαγωγικού πλαισίου αναδεικνύοντας ένα μαθητοκεντρικό σύστημα μάθησης (Σοφός, 2021).

Στη χώρα μας ξεκίνησε το 2005 τη λειτουργία του, το Τμήμα Ποιότητας της Εκπαίδευσης με στόχο τη «Διερεύνηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», υπό την εποπτεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.). Ως παράμετροι ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος ορίστηκαν το διοικητικό πλαίσιο, το παιδαγωγικό πλαίσιο, η υλικοτεχνική υποδομή και ο μηχανισμός υποστήριξης και ανατροφοδότησης. Για πολλές χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. ο αριθμός μαθητών ανά τμήμα αποτελεί

αντικείμενο συζήτησης. Οι ολιγάριθμες τάξεις θεωρούνται ότι προσφέρουν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να εστιάζουν στις ανάγκες του κάθε μαθητή και συνάμα αποτελούν για τους γονείς βασικό κίνητρο επιλογής σχολείου. Υπό αυτή τη θεώρηση, το μέγεθος ενός τμήματος αποτελεί δείκτη ποιότητας του σχολικού συστήματος (Ο.Ε.Κ.Δ., 2011).

Όσο αφορά στους **εκπαιδευτικούς** από το δείγμα της έρευνας προέκυψε ότι οι γονείς αναγνωρίζουν την προσπάθεια των εκπαιδευτικών να υλοποιήσουν την διαδικασία της τηλεεκπαίδευσης. Ωστόσο ανέφεραν πως οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να επιμορφωθούν. Ο εκπαιδευτικός είναι ένα από τα στοιχεία που συνθέτουν την εκπαιδευτική πράξη και διαδραματίζει έναν ιδιαίτερα κρίσιμο και σημαντικό ρόλο. Οι ΤΠΕ είναι ένα εν δυνάμει χρηστικό εκπαιδευτικό εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών και της εκπαιδευτικής κοινότητας γενικότερα προκειμένου να αναβαθμιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία και να θεωρηθεί πιο ελκυστική και ενδιαφέρουσα για τους εκπαιδευόμενους.

Η άποψη των γονέων σχετικά με την ανάγκη για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ταυτίζεται και με τα βιβλιογραφικά στοιχεία που είχαν παρουσιαστεί στο θεωρητικό μέρος και αφορούσαν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών μεταξύ άλλων σε θέματα συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένεια και σε δεξιότητες που σχετίζονται με τις ΤΠΕ. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν εκτενέστερα στοιχεία σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών βασισμένα σε βιβλιογραφικές πηγές και σε αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών που συμφωνούν με την άποψη που εξέφρασαν οι γονείς του δείγματός μας.

Ο διαρκής κριτικός σχολιασμός από πλευράς των συνδικαλιστικών ομοσπονδιών τόσο για τις επιλογές του Υ.ΠΑΙ.Θ., όσο και τις ελλειπείς επιμορφώσεις των εκπαιδευτών (Σοφός, 2021), σε συνδυασμό με την απουσία ενός νομοθετικού πλαισίου, είχε ως αποτέλεσμα την άρνηση μερίδας εκπαιδευτικών για συμμετοχή και υλοποίηση της σύγχρονης εξΑΕ (Παπαδόπουλος, 2021). Από την άλλη μεριά, παρατηρείται μια φιλότιμη προσπάθεια εκ μέρους του μεγαλύτερου μέρους των εκπαιδευτικών για συνεισφορά (Σοφός, 2021), ενώ παράλληλα με την άμεση και επιτυχή ανταπόκρισή τους κατάφεραν να υπερνικήσουν ελλείψεις πολλών ετών (Παπαδόπουλος, 2021).

Οι εκπαιδευτικοί ασκούν πλέον τα καθήκοντά τους μέσω της αξιοποίησης ενός νέου - για εκείνους- ψηφιακού μαθησιακού περιβάλλοντος, χωρίς όμως να έχει προηγηθεί επί της ουσίας κατάλληλη προετοιμασία, τόσο σε επίπεδο επιμόρφωσης ή επαγγελματικής κατάρτισης όσο και σε επίπεδο υποδομών με αποτέλεσμα να προσφέρεται μερική ή ελλιπής ενημέρωση σχετικά με τα χαρακτηριστικά της μαθησιακής διαδικασίας από απόσταση και πώς εν τέλει ένα τέτοιο

σύστημα μάθησης δύναται να αξιοποιηθεί και να εφαρμοστεί στην εκπαιδευτική διαδικασία (Σοφός, 2021)

Δεδομένου του πρωταρχικού ρόλου του ανθρωπίνου κεφαλαίου στη βελτίωση των εκπαιδευτικών συστημάτων, η αναβάθμιση της ποιότητας στη εκπαίδευση συνωνυμείται με την ποιοτική ανάπτυξη και τη βελτίωση του ανθρωπίνου κεφαλαίου· η επιμόρφωση συνιστά αναγκαία συνθήκη της επαγγελματικής βελτίωσης και ανάπτυξης του διδακτικού προσωπικού, διότι παρέχει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να εμβαθύνει σε γνωστικά αντικείμενα της παιδαγωγικής και της διοικητικής επιστήμης, να εμπλουτίζει και να ανανεώνει τις γνώσεις του συνάμα, συνδέει την επιστημονική έρευνα με την επιστημονική πράξη, προκειμένου ο διδάσκων να ανταπεξέρχεται επιτυχώς στις απαιτήσεις του επαγγέλματός του (Βλυσίδου,2021)

Η βελτίωση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης. Η διαπίστωση αυτή επανέρχεται συνεχώς σε μελέτες, έρευνες, σχέδια και πρακτικές βελτίωσης της σχολικής μάθησης (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008).

Οι Σακκούλης, Ασημάκη και Βεργίδης (2017) σε σχετική εργασία επιχειρούν την εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «επιμόρφωση» και την κατασκευή τυπολογίας επιμορφωτικών πρακτικών. Επίσης, με μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση αναδεικνύουν τα διαχρονικά και συγχρονικά στοιχεία του πλαισίου εφαρμογής της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στον ελλαδικό χώρο και της διαμόρφωσης της συγκεκριμένης τυπολογίας. Επιπλέον, αναφέρεται ο ρόλος που διαδραματίζει το ευρωπαϊκό και διεθνές οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον στη διαμόρφωση της υλοποιούμενης επιμορφωτικής πολιτικής. Τέλος, υπό όρους του σχετικού διαλόγου, προβάλλεται ο δραστικός ρόλος της επιμόρφωσης στη βελτίωση της εκπαιδευτικής πράξης.

Η επιμόρφωση εστιάζει στο να διαμορφώνει ο εκπαιδευτικός επαγγελματική νοοτροπία, να επιδιώκει, μέσω της διά βίου εκπαίδευσης, την ανάπτυξη και τη βελτίωσή του. Ειδικότερα, η συνεχής ποιοτική αναβάθμιση και η εκμάθηση νέων δεξιοτήτων- που συνεπάγονται η διαρκής εκπαίδευση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών - καθιστούν το ανθρώπινο κεφάλαιο των σχολικών οργανισμών ικανό να παρακολουθεί τις αλλαγές της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης, προκειμένου οι σχολικές μονάδες να παρέχουν ποιοτική εκπαίδευση. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί αποτελούν τον καθοριστικό παράγοντα μετασχηματισμού της σχολικής μονάδας σε έναν αποτελεσματικό και αποδοτικό οργανισμό που προσφέρει ποιοτικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες (Βλυσίδου,2021).

Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα επιμόρφωσης εστιάζει στην ανάγκη της αλλαγής του ρόλου του εκπαιδευτικού, ο οποίος πρέπει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας της πληροφορίας και της γνώσης, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής των πολιτών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008).

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών θεσμοθετείται ουσιαστικά στην Ελλάδα μετά τη Μεταπολίτευση, στο πλαίσιο του αστικού εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης, το 1977 (Π.Δ. 127/1977 και 459/1978) με την ίδρυση των πρώτων δύο Σχολών Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΣΕΛΜΕ) και των πρώτων δύο Σχολών Επιμόρφωσης Λειτουργών Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΔΕ) το 1979 (Π.Δ. 255/1979), στις οποίες η φοίτηση ήταν ετήσιας διάρκειας. Μέχρι το 1983, με νέα προεδρικά διατάγματα, δημιουργήθηκε ένα δίκτυο από οκτώ ΣΕΛΜΕ και δέκα ΣΕΛΔΕ με έδρα τα κυριότερα αστικά κέντρα της χώρας. (Μπουζάκης, Τζήκας & Ανθόπουλος, 2000)

Τις τελευταίες δεκαετίες η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα απασχολεί τόσο την Πολιτεία όσο και τους εκπαιδευτικούς φορείς, γεγονός το οποίο φαίνεται και από τον μεγάλο αριθμό νομοθετικών ρυθμίσεων, αλλά και από τα αιτήματα των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση και επαγγελματική ανέλιξη. Η εξέλιξη του θεσμού της επιμόρφωσης στο σύγχρονο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με κριτήριο τους στόχους και την οργάνωση του, μπορεί να διακριθεί σε τρεις χρονικές περιόδους:

A) Η επιμόρφωση κατά την περίοδο 1977 -1992:

Κατά την περίοδο αυτή η επιμόρφωση υπόκειται σε άμεσο έλεγχο από την πολιτική εξουσία, η οποία ελέγχει το διδακτικό προσωπικό και τα Προγράμματα Σπουδών, τα οποία αγνοούν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Τα επιμορφωτικά προγράμματα έχουν μακρά διάρκεια (μονοετή προγράμματα) και επιτρέπουν συμμετοχή μικρού αριθμού εκπαιδευτικών

B) Η επιμόρφωση κατά την περίοδο 1992 – 1995:

Η περίοδος αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεταβατική από τα ελεγχόμενα από την πολιτική εξουσία μακρόχρονα επιμορφωτικά σεμινάρια με μικρή συμμετοχή εκπαιδευτικών, σε βραχυπρόθεσμα ελεύθερης επιλογής επιμορφωτικά σεμινάρια με μαζική συμμετοχή εκπαιδευτικών.

Γ) Η επιμόρφωση κατά την περίοδο 1995-έως σήμερα:

Το 1995 αναστέλλεται η ισχύς του Π.Δ. 250/92 και με τις Υπουργικές Αποφάσεις Γ2/3222/29-3-95 και Γ2/7578/12-10-95 εισάγεται ο θεσμός των ευέλικτων προγραμμάτων επιμόρφωσης σε πιλοτική μορφή, ενώ αναγνωρίζεται για πρώτη φορά η ανάγκη χαρτογράφησης των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών.

Τα επόμενα χρόνια, από τις προσπάθειες ανάπτυξης επιμορφωτικών σεμιναρίων απουσιάζουν η δια βίου και η εξ αποστάσεως επιμόρφωση, η αυτό-επιμόρφωση καθώς και η ενδοσχολική. Επιπλέον απουσιάζει παντελώς η ετήσια επιμόρφωση. Φαίνεται να υπάρχει διάσταση ανάμεσα στα ζητούμενα της επιμόρφωσης και στα προσφερόμενα επιμορφωτικά προγράμματα, ενώ οι επιμορφωμένοι προέρχονται κυρίως από τους νεοδιοριζόμενους εκπαιδευτικούς.

- Η επιμόρφωση σήμερα:

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σήμερα διακρίνεται, ανάλογα με τον χαρακτήρα της, σε υποχρεωτική και προαιρετική.

Υλοποιούνται επίσης ειδικά σεμινάρια, προαιρετικού κυρίως χαρακτήρα (π.χ. για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ΥΑ. 57905 / 04.06.02), που ικανοποιούν διαπιστωμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών και αφορούν σε θέματα όπως: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αγωγή Υγείας, Αγωγή του Καταναλωτή, Κυκλοφοριακή Αγωγή, Ειδική Αγωγή, Ισότητα των Φύλων, Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός κ.ά.

Η αποτίμηση των μέχρι σήμερα επιμορφωτικών δραστηριοτήτων επισημαίνει ελλείψεις, αδυναμίες και προβλήματα. Οι σχετικές μελέτες διαπιστώνουν θετική στάση των εκπαιδευτικών στην ανάγκη επιμόρφωσης, αλλά συγχρόνως αμφισβητούν την ποιότητα της παρεχόμενης επιμόρφωσης, εντοπίζουν προβληματικές περιοχές, όπως ο σχολιοκεντρικός χαρακτήρας, η συγκεντρωτική λειτουργία, η διάσταση ανάμεσα στις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών και στα εφαρμοζόμενα προγράμματα, προβλήματα επιμορφωτικού υλικού, επιμορφωτών κ.ά. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008).

Γενικότερα, στην Ελλάδα, η επιμορφωτική πολιτική των εκπαιδευτικών παρουσιάζει αδυναμίες και προβλήματα, καθώς είναι αποσπασματική, σχολιοκεντρική, δε σχεδιάζεται βάσει των αναγκών των επιμορφουμένων και δε συνδέεται οργανικά με τη φιλοσοφία της ποιοτικής σχολικής διοίκησης, στο πλαίσιο μιας θεσμοθετημένης πολιτικής. Επίσης, απουσιάζει ένα δομημένο και συνεχές πρόγραμμα επιμόρφωσης στελεχών (Βλυσίδου, 2021)

Αναφορικά με τα προσόντα των εκπαιδευτικών, στην έρευνα τους οι Rivkin, Hanushek, και Kain (2005) αναφέρουν ότι ρόλος των εκπαιδευτικών είναι κεντρικός και ιδιαίτερα σημαντικός καθώς η ποιότητα τους και οι δεξιότητες τους καθορίζουν τη σχολική και μαθησιακή εμπειρία των μαθητών.

Σύμφωνα με τον Καρρά (2007), η ικανότητα των σχολείων να προσαρμοστούν στις ραγδαία μεταβαλλόμενες σημερινές κοινωνικές ανάγκες θα εξαρτηθεί κατά μεγάλο μέρος από την ύπαρξη διαθέσιμου και αποτελεσματικού εκπαιδευτικού δυναμικού. Ωστόσο, η ποιότητα της διδασκαλίας δεν καθορίζεται αποκλειστικά από τις ικανότητες των εκπαιδευτικών, αλλά και από το περιβάλλον μέσα στο οποίο εργάζονται. Ικανοί εκπαιδευτικοί συχνά δεν μπορούν να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους σε περιβάλλοντα που δεν τους παρέχουν στήριξη ή αρκετά κίνητρα και επιβράβευση, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών πολιτικών που εφαρμόζονται. Οι πολιτικές που στοχεύουν στην προσέλκυση και συγκράτηση αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρέπει να μεριμνούν για την πρόσληψη ικανών επαγγελματιών, αλλά και να παρέχουν στήριξη και κίνητρα για συνεχώς υψηλή απόδοση στο έργο τους, καθώς και δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης.

Η Παπαδοπούλου (2019) στη διδακτορική διατριβή που εκπόνησε εστιάζει στην αναδυόμενη επιμορφωτική πολιτική και πρακτική που εφαρμόζονται στην Ελλάδα. Διαπιστώνεται ότι, παράλληλα με τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που προωθούνται τις τελευταίες δεκαετίες, ανασχεδιάζονται και ο ρόλος και οι πρακτικές των Ελλήνων εκπαιδευτικών, προκειμένου να τις εφαρμόζουν. Ωστόσο, ο ανασχεδιασμός της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών επηρεάζεται, τόσο από τους νόμους της δια βίου μάθησης (Ν. 3369/2005, Ν. 3879/2010), όσο και από το ευρύτερο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση ποιότητας και στην πιστοποίηση. Από την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας συνάγεται ότι τα χαρακτηριστικά του αναδυόμενου επιμορφωτικού περιβάλλοντος, δηλαδή η εξατομίκευση και η συνεργασία, συνάδουν με τις κυρίαρχες θέσεις των εκπαιδευτικών, διότι: (α) οι εκπαιδευτικοί έχουν ως βασικό κριτήριο επιλογής των επιμορφωτικών δράσεων τα προσωπικά ενδιαφέροντα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην τάξη και (β) οι περισσότεροι έχουν αναπτυχθεί επαγγελματικά με την ατομική δράση, την προσωπική αναζήτηση και τη συνεργασία με συναδέλφους. Τέλος, διαπιστώνεται ότι τα εμπόδια που προτάσσουν οι εκπαιδευτικοί για την επαγγελματική εξέλιξή τους, δηλαδή η απουσία ελεύθερου χρόνου, η οικονομική επιβάρυνση και η έλλειψη ενημέρωσης, φαίνεται να αίρονται με τον ανασχεδιασμό του επιμορφωτικού περιβάλλοντος, καθώς προωθούνται η ενδοσχολική και η διαδικτυακή ενημέρωση και επιμόρφωση.

Εν κατακλείδι η ποιότητα εκπαίδευσης έτσι όπως παρουσιάστηκε μέσα από τις απόψεις των γονέων έφερε στην επιφάνεια κάποια σημαντικά στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετικά την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση χρήζει σημαντικής βελτίωσης σε θέμα τεχνικής κυρίως έτσι ώστε το μάθημα να γίνεται κατανοητό σε παιδιά κάτω των 12 ετών. Επίσης τόσο από την εν λόγω έρευνα όσο και από άλλες έρευνες και βιβλιογραφικές πηγές εντοπίστηκαν ελλείψεις στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τις υποδομές, γεγονός για το οποίο δεν ευθύνονται σίγουρα οι εκπαιδευτικοί αλλά το εκπαιδευτικό σύστημα εν γένει. Η τηλεεκπαίδευση φαίνεται να επηρέασε τόσο τους γονείς, οι οποίοι έδιναν κατευθυντήριες γραμμές στα παιδιά τους από το σπίτι, όσο και τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μία πρωτόγνωρη κατάσταση. Επιπρόσθετα, από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνά μας που βρίσκουν σύμφωνες τις βιβλιογραφικές αναφορές προκύπτουν αδυναμίες και προβλήματα στο αναλυτικό πρόγραμμα της χώρας μας, που όμως μέσα από μία μελλοντική ενασχόληση, τριβή με το αντικείμενο αλλά και ταυτόχρονη στήριξη από την πολιτεία θα μπορούσε να φτάσει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο. Τέλος, από το ερευνητικό μας δείγμα εκφράστηκε η θετική άποψη για τον κρατικό μηχανισμό σχετικά με την άμεση ανταπόκρισή του στην κρίση που παρουσιάστηκε. Αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι η αξιολόγηση και το εκπαιδευτικό έργο δεν αφορά μόνο τμηματικά μέρη της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά όλα αυτά τα οποία συμπεριλαμβάνονται στην εκπαιδευτική πραγματικότητα μέσα από μεθόδους, προγράμματα, διοικήσεις, θετικό κλίμα, κ.ά. (Βαβουράκη κ.ά., 2008).

2. Δεύτερο ερευνητικό ερώτημα:

Ποια είναι η στάση των γονέων απέναντι στην προοπτική μίας μελλοντικής ένταξης της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στην καθημερινότητα του σχολείου (μεικτή μάθηση), (αναφέροντας συγχρόνως και τους παράγοντες που την επηρεάζουν);

Οι ΤΠΕ έχουν εισχωρήσει σε πολλές καθημερινές διαδικασίες και δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν από την εκπαίδευση (Foti, 2020). Παράλληλα, οι ΤΠΕ διαμορφώνουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για μια πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, πολυδιάστατη, ευέλικτη, δημοκρατική, ποιοτική, συμπληρωματική σε όλες τις βαθμίδες, η οποία ενεργοποιεί το μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μία ευρετική πορεία αυτομάθησης (Αναστασιάδης, 2014). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση για πολλούς μέχρι πρότινος ήταν κάτι άγνωστο και «ξένο», κυρίως για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Εντούτοις,

εν μέσω της πανδημίας αποτέλεσε τον μοναδικό τρόπο μη διακοπής της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι λοιπόν δόθηκε η ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς να έρθουν σε επαφή με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (με την σύγχρονη κατά κύριο λόγο εξ αποστάσεως εκπαίδευση) και να γνωρίσουν κάποια από στοιχεία της.

Από τις απαντήσεις των γονέων που συμμετείχαν στην έρευνά μας προέκυψε θετική στάση απέναντι σε ένα είδος μεικτής εκπαίδευσης στο μέλλον αλλά και κάποιοι προβληματισμοί. Οι γονείς εξήγησαν τους λόγους για τους οποίους θεωρούν ότι το συγκεκριμένο εγχείρημα θα λειτουργούσε ευεργετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Απαρίθμησαν θετικά στοιχεία των ΤΠΕ και την ανάγκη παρουσίας τους στην εκπαιδευτική πράξη. Οι γονείς του δείγματός μας που τάσσονται υπέρ της μεικτής μάθησης θεωρούν ότι οι ΤΠΕ κάνουν περισσότερο ελκυστικό το αντικείμενο διδασκαλίας στους μαθητές. Παραδείγματος χάρη η δυνατότητα να επικοινωνήσουν σύγχρονα ή ασύγχρονα με ένα άλλο σχολείο που βρίσκεται σε μεγάλη χιλιομετρική απόσταση και να ανταλλάξουν πληροφορίες, σκέψεις και απόψεις σχετικά με το διδασκόμενο αντικείμενο θα ενίσχυε και θα εμπλούτιζε τις υπάρχουσες γνώσεις τους.

Επίσης, ανέφεραν πως οι ΤΠΕ θα μπορούσαν να συνδράμουν στην κατανόηση της διδασκόμενης ύλης. Η δυνατότητα σύγχρονης ή ασύγχρονης εκπαίδευσης για το εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο, κατά την οποία ο εκπαιδευόμενος θα λειτουργούσε με τους δικούς του ρυθμούς και θα είχε την δυνατότητα για περαιτέρω εξάσκηση πιστεύουν οι συνεντευξιαζόμενοι ότι θα ήταν ιδιαίτερα εποικοδομητική για το μαθητικό δυναμικό της χώρας μας. Ωστόσο, εξέφρασαν και τον προβληματισμό τους σχετικά με την πολύωρη έκθεση των παιδιών μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή αλλά και με την κάπως ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όσον αφορά την εξ' αποστάσεως διδασκαλία .

Οι ΤΠΕ σύμφωνα με το ερευνητικό μας δείγμα θα μπορούσαν να είναι ένα δυναμικό και καινοτόμο εκπαιδευτικό εργαλείο που θα βοηθούσε με ποικίλους τρόπους την εκπαιδευτική διαδικασία, θα αναβάθμιζε την παραδοσιακή διδασκαλία και θα είχε θετικές επιδράσεις στους άμεσα εμπλεκόμενους (μαθητές-εκπαιδευτικούς-γονείς). Ένα είδος μεικτής διδασκαλίας θα ήταν προσοδοφόρο για την εκπαιδευτική κοινότητα καθώς θα συνδύαζε τα θετικά στοιχεία της παραδοσιακής διδασκαλίας με αυτά της σύγχρονης/ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την δική μας έρευνα συμφωνούν και με τα ευρήματα αντίστοιχων ερευνών, κάποια από τα οποία παρουσιάζονται στην συνέχεια.

Τα αποτελέσματα άλλων ερευνών (Álvarezetal., 2013) που το ερευνητικό δείγμα απαρτιζόταν από γονείς, προέκυψε η εκτίμηση για τα οφέλη των ΤΠΕ καθώς συνδέουν τα παιδιά τους με πολλές πηγές πληροφοριών, ενισχύουν την ενεργή συμμετοχή στην μαθησιακή διαδικασία και παρέχουν περισσότερο χρόνο για εις βάθος μάθηση.

Επιπρόσθετα σύμφωνα με άλλη έρευνα (Talebianetal., 2014), οι ΤΠΕ παρέχουν στους μαθητές άμεση πρόσβαση σε πολλούς άλλους πόρους εκπαίδευσης, καθώς οι ψηφιακές βιβλιοθήκες προσφέρουν ηλεκτρονικά αντίγραφα βιβλίων τα οποία οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν παντού. Ακόμη, διευρύνουν τον χαρακτήρα της μάθησης και των εκπαιδευτικών υπηρεσιών που λαμβάνουν οι μαθητές σε ένα διεθνές και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, διευκολύνοντας έτσι τον εντοπισμό των απαιτούμενων πληροφοριών στον τομέα τους.

Στην έρευνα του Kong (2017), οι απόψεις των γονιών διερευνήθηκαν μέσα από συνεντεύξεις ώστε να γίνουν κατανοητές οι αντιλήψεις τους για τον ρόλο των ΤΠΕ στη σχολική εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι οι γονείς αντιλήφθηκαν θετικά τις επιπτώσεις των ΤΠΕ στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Οι περισσότεροι γονείς συμφώνησαν επίσης ότι τα πολυμέσα και η διαδραστική φύση των ΤΠΕ βοήθησαν στην ενίσχυση των κινήτρων των παιδιών τους για μάθηση. Ανέφεραν ότι τα παιδιά τους έγιναν πιο ενεργά στην αναζήτηση πληροφοριών και στην ανταλλαγή ιδεών τους χρησιμοποιώντας τις τεχνολογίες που προάγουν την ηλεκτρονική μάθηση Όπως υποστήριζαν μερικοί γονείς, το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων μπορεί να μην είναι πάντα αρκετά λεπτομερές. Επομένως, διάφοροι διαδικτυακοί πόροι μπορούν να επεκτείνουν τη μάθηση πέρα από τα βιβλία και τη διδασκαλία στην τάξη.

Εντούτοις στα αποτελέσματα κάποιων ερευνών (Courtois,etal., 2014) προέκυψε ότι, κατά την εισαγωγή καινοτόμων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, η εφαρμογή πρέπει να είναι σταδιακή και οι προσδοκίες θα πρέπει να μειωθούν για να αποφευχθεί η απώλεια ενθουσιασμού για τις ΤΠΕ στους γονείς. Κάτι το οποίο δεν προέκυψε ως αποτέλεσμα από το ερευνητικό μας δείγμα. Οι γονείς στην δική μας έρευνα δεν έθιξαν το ζήτημα της σταδιακής εφαρμογής των ΤΠΕ προκειμένου να μην υπάρξει απώλεια ενθουσιασμού. Όσο αφορά στις ΤΠΕ και τις νέες μορφές εκπαίδευσης επέμειναν στην ανάγκη παρουσίας του κατάλληλου υλικοτεχνικού εξοπλισμού και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Τα στοιχεία αυτά αναφέρθηκαν, σχολιάστηκαν και αξιολογήθηκαν βιβλιογραφικά και ερευνητικά στο πρώτο μας ερευνητικό ερώτημα.

Επίσης, οι γονείς του ερευνητικού μας δείγματος δεν αναφέρθηκαν με συγκεκριμένο τρόπο σε νέες διδακτικές τεχνικές, σε νέους τρόπους ή στόχους μάθησης. Στοιχεία που παρουσιάζονται

στις έρευνες που παραθέσαμε. Φαίνεται σαν οι γονείς του δείγματός μας, να επιθυμούν οι ΤΠΕ με τις δυνατότητές τους να βοηθήσουν απλά η εκπαίδευση να γίνει αποτελεσματικότερη με την μορφή που την γνωρίζουν ως τώρα.

3. Τρίτο ερευνητικό ερώτημα:

Πώς επηρέασε η εμπειρία της επείγουσας διαδικτυακής διδασκαλίας (τηλεκπαίδευση) τις απόψεις των γονέων αναφορικά με το ρόλο των ιδίων σχετικά με την υποστήριξη των παιδιών κατά τη διαδικασία της μάθησης;

Από την έρευνα μας προέκυψε ότι οι γονείς ήταν ιδιαίτερα υποστηρικτικοί απέναντι στα παιδιά τους και προσπάθησαν να τα βοηθήσουν στο εγχείρημα της εκπαίδευσης αναλαμβάνοντας πολλαπλούς ρόλους τόσο με τα τεχνικά ζητήματα όσο και με τα διδακτικά. Οι γονείς ακόμη ανέφεραν ότι βίωσαν έντονο άγχος από την όλη διαδικασία καθώς δυσκολεύτηκαν να διαχειριστούν και το ψυχολογικό κομμάτι και το πρακτικό σε αυτή την έκτακτη συνθήκη. Κάτι το οποίο αναδύθηκε και από άλλες έρευνες. Οι γονείς αντιμετωπίζουν φόβους και αβεβαιότητες σχετικά με το μέλλον και πώς να διατηρήσουν τις οικογένειές τους ασφαλείς, ενώ διαχειρίζονται μια σύγκρουση ρόλων, ευθυνών και προσδοκιών (Brown, et al., 2020).

Επίσης, ανέφεραν ότι και πριν την τηλεκπαίδευση παρείχαν την βοήθειά τους στα παιδιά τους όσο αναφορά την μελέτη των σχολικών τους μαθημάτων. Αξίζει να σημειώσουμε ότι **από τους συμμετέχοντες στην έρευνά μας κανείς δεν αναφέρθηκε σε κάποιου άλλου είδους συμμετοχής ή εμπλοκής του στην εκπαιδευτική διαδικασία πέρα από την παροχή βοήθειας στην μελέτη των παιδιών τους**. Στοιχείο που συναντάμε και σε άλλες έρευνες που έχουν διεξαχθεί.

Η βιβλιογραφία φωτίζει την έλλειψη ερευνών για τους τρόπους που αλληλεπιδρούν οι γονείς με το ελληνικό σχολείο, το οποίο χαρακτηρίζεται ως συγκεντρωτικό στη διοίκησή του, δίνοντας λιγοστές ευκαιρίες στους γονείς να εμπλακούν αποφασιστικά και δημιουργικά και χωρίς να τους επιμορφώνει σε άλλους τρόπους αποτελεσματικότερης εμπλοκής. Ακόμα, οι ίδιοι οι γονείς δηλώνουν ότι η συνεργασία με το σχολείο ολοκληρώνεται απλώς στο χώρο του σπιτιού όταν μετατρέπονται σε κατ' οίκον δάσκαλοι προκειμένου να ετοιμάσουν τις εργασίες των παιδιών τους (Κλαδάκης, 2012).

Στην έρευνα που διεξήγαμε οι γονείς θεωρούν ότι η ενεργός συμμετοχή τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, έδωσε μια νέα διάσταση στο ρόλο τους, έγινε περισσότερο συμμετοχικός. Μέσα από την εμπειρία της τηλεεκπαίδευσης είδαν τον εαυτό τους να συνδιαλέγεται με διαφορετικούς ρόλους, αυτόν του βοηθού τεχνικής υποστήριξης, τον ρόλο του υποστηρικτή, τόσο σε ψυχολογικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, του εκπαιδευτικού κ.α. Αυτή η νέα διάσταση στον γνώριμο μέχρι τώρα ρόλο τους οδήγησε σε μια νέα προοπτική στην σχέση των γονέων με το παιδί. Όπως προέκυψε βιώνοντας αυτή την έκτακτη συνθήκη με τα άγνωστα στοιχεία προκλήθηκε μια πιο έντονη σύνδεση μεταξύ παιδιού και γονέα. Γεγονός που χαροποιείσαι ιδιαίτερα τόσο τους ίδιους τους γονείς αλλά και τα παιδιά.

Να σημειώσουμε ότι οι γονείς του δείγματός μας δεν πραγματοποίησαν κάποια σύνδεση ανάμεσα στην συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις επιδράσεις που έχει αυτή στους μαθητές όσο αναφορά το εκπαιδευτικό τους επίπεδο και την στάση τους απέναντι στη γνώση, είτε θετικές είτε αρνητικές. Παρόλα αυτά σε έρευνες που έχουν υλοποιηθεί σε γονείς αντίστοιχα σχετικά με την επίδραση που ασκεί η γονική εμπλοκή στην εξέλιξη των μαθητών, οι απόψεις δίστανται.

Σε έρευνα των Πνευματικού, Παπακανάκη & Γάκη (2008), η πλειοψηφία των γονέων διαπίστωσε ότι η εμπλοκή τους στην ευρύτερη σχολική ζωή, όπως στην εθελοντική εργασία,, στην παρουσία στις σχολικές εκδηλώσεις και στη συμμετοχή σε θέματα σχολικής διοίκησης, δε συντέλεσε ουσιαστικά στη βελτίωση των επιδόσεων των παιδιών, ενώ η εμπλοκή τους στη μάθηση στο σπίτι ήταν πιο καθοριστική για την επίδοσή τους .

Οι Fan και Williams (2010) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, όταν οι μαθητές έχουν ένα ευέλικτο σχολικό πρόγραμμα και οι γονείς συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά δρώμενα και είναι υποστηρικτικοί, τότε είναι μαθηματικά βέβαια ότι οι μαθητές επιτυγχάνουν καλύτερες επιδόσεις στο ακαδημαϊκό και στο κοινωνικό περιβάλλον.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα πορίσματα της έρευνας της Σαμαρά (2010). Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι θεμελιώθηκε γόνιμη συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και ότι η συνεργασία αυτή συντέλεσε στη βαθμιαία βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην ικανοποιητική πρόοδο των παιδιών.

Συνοψίζοντας, οι γονείς του δείγματός μας ανέφεραν πως η σχέση και η συνεργασία τους με το σχολείο, πριν την κατ' ανάγκη τηλεκατάρτιση περιοριζόταν στην ενημέρωση που λάμβαναν από το σχολείο σχετικά με την πρόοδο του παιδιού τους και την βοήθεια που παρείχαν για την μελέτη των σχολικών μαθημάτων. Ενώ, κατά την διάρκεια της τηλεκατάρτισης επαναπροσδιόρισαν το ρόλο τους καθώς ανέλαβαν να παρέχουν ψυχολογική και πρακτική βοήθεια στα παιδιά τους προκειμένου να ανταπεξέλθουν με την μεγαλύτερη δυνατή επιτυχία στο συγκεκριμένο εγχείρημα.

4.2. Γενικότερες κρίσεις με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτήματα, όσο αφορά στις απόψεις των γονέων για την επείγουσα διαδικτυακή διδασκαλία

Οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους συνεντευξιζόμενους σχετικά με την εμπειρία που έζησαν με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οδήγησε στην απάντηση των τριών βασικών ερωτημάτων που τέθηκαν στην αρχή. Αφού λοιπόν, παρουσιάσαμε και αναλύσαμε τα αποτελέσματα που προέκυψαν, είμαστε σε θέση να κάνουμε το επόμενο βήμα και να διατυπώσουμε κάποιες γενικότερες κρίσεις σχετικά με τις απαντήσεις στα βασικά μας ερωτήματα.

Αρχικά διαφαίνεται από τις απόψεις των γονέων ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό σύστημα στην χώρα. Οι γονείς ανέφεραν πως θεωρούν το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας αρκετά πίσω, συγκριτικά με άλλες χώρες. Κατά την διάρκεια των ψηφιακών μαθημάτων παρατήρησαν πιο συστηματικά κάποια στοιχεία της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας οδηγώντας τους στο συμπέρασμα ότι το επίπεδο εκπαίδευσης της χώρας μας δεν είναι το αναμενόμενο για τις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις. Το ερευνητικό δείγμα θεωρεί ότι θα είναι χρήσιμο να υπάρξουν τροποποιήσεις που θα βελτιώσουν και θα αναβαθμίσουν το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα.

Όσο αναφορά το εκπαιδευτικό σύστημα, από τις απαντήσεις που λάβαμε θεωρούμε ότι για τους γονείς το κυριότερο πρόβλημα του εκπαιδευτικού συστήματος το εντοπίζουν στο Αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρούν ότι οι μαθητές σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, έρχονται αντιμέτωποι με μια υπέρογκη ύλη που τους εξουθενώνει και τους απορροφά την ενέργεια, χωρίς να τους αφήνει να ανακαλύψουν με δημιουργικούς και εναλλακτικούς τρόπους την γνώση. Ωστόσο, δεν υπήρξε κάποια συγκεκριμένη πρόταση από την πλευρά τους σχετικά με το πως θα μπορούσε αυτό να αλλάξει.

Η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης κάθε χώρας αναδεικνύεται ως ένας από τους κυριότερους στρατηγικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσα από την οποία οι νέοι θα θεμελιώσουν ήθος, πνεύμα, γνώσεις, δεξιότητες και προσόντα προκειμένου να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα των συνθηκών και να ανταποκριθούν στις συνεχόμενες αλλαγές και εξελίξεις που συντελούνται στην σημερινή εποχή (OECD, 2016).

Επίσης υπάρχει μια σύμπνοια απόψεων στο ερευνητικό δείγμα σχετικά με το «πρόσωπο» του εκπαιδευτικού. Διαφαίνεται η αναγνώριση της προσπάθειας που κατέβαλλε ο εκπαιδευτικός σε αυτή την απρόσμενη συνθήκη τηλεεκπαίδευσης, παρά τις τεχνικές δυσκολίες και τις ελλείψεις σε υποδομές και γνώσεις. Η πανδημία βρήκε τους εκπαιδευτικούς και το εκπαιδευτικό σύστημα απροετοίμαστους. Όπως, αναδύθηκε από τα λεγόμενα των γονέων αρκετοί εκπαιδευτικοί δεν ήταν εξοικειωμένοι με την χρήση των ΤΠΕ και αντιμετώπισαν αρκετές δυσκολίες στην επιτυχή διεξαγωγή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Κάτι το οποίο καθιστά επιτακτική την επιμόρφωσή τους στον συγκριμένο τομέα, προκειμένου να προετοιμαστούν καλύτερα για το ενδεχόμενο υλοποίησης ξανά εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς και για να εμπλουτίσουν και να αναβαθμίσουν την υπάρχουσα παραδοσιακή εκπαίδευση.

Σύμφωνα με την UNESCO, οι εκπαιδευτικοί είναι το κλειδί για την επίτευξη ολόκληρης της ατζέντας Education 2030, διότι αποτελούν θεμελιώδη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ποιότητας στην Εκπαίδευση. Κατά συνέπεια, οι διδάσκοντες πρέπει να προσλαμβάνονται, να ενισχύονται, να αμείβονται ικανοποιητικά, να παρακινούνται, να διαθέτουν τις αναγκαίες επαγγελματικές δεξιότητες και να υποστηρίζονται στο πλαίσιο της λειτουργίας αποτελεσματικών και αποδοτικών σχολικών οργανισμών που διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους (UNESCO et al., 2015).

Η εκπαίδευση χρειάζεται να αναδιαμορφώνεται συνεχώς προκειμένου να συμβαδίζει με τα νέα δεδομένα της σύγχρονης κοινωνίας. Αυτό όμως θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να επιτευχθεί χωρίς την παρουσία και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ. Οι ΤΠΕ εισήλθαν δυναμικά μέσω της τηλεεκπαίδευσης στην εκπαιδευτική πράξη. Όλοι οι άμεσα εμπλεκόμενοι (εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές) διαπίστωσαν κάποια από τα οφέλη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία κατά την διάρκεια των ψηφιακών μαθημάτων. Αυτά τα οφέλη που διαπίστωσαν οι γονείς, τους έκαναν να επιθυμούν οι ΤΠΕ και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση να διατηρήσουν την παρουσία τους στην παραδοσιακή μάθηση και μετά το πέρας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω κορονοϊού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την διάρκεια της πανδημίας όλοι αναγκαστήκαμε να επαναπροσδιορίσουμε τους ρόλους μας, τις αξίες μας, τις προτεραιότητες μας και τις σχέσεις με τους ανθρώπους γύρω μας. Αυτό συνέβη και μεταξύ των μελών της οικογένειας. Η διαδικασία της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (τηλεκπαίδευση) έδωσε ένα ακόμη λόγο γονείς και παιδιά να «οικοδομήσουν» πιο σταθερά και ουσιαστικά την μεταξύ τους σχέση. Η πολύτιμη βοήθεια πρακτικά και ψυχολογικά που προσέφεραν οι γονείς στα παιδιά τους, τους έφεραν πιο κοντά όπως προκύπτει από την έρευνά μας. Παρόλα αυτά, υπήρξαν και γονείς που βιώνοντας την διαδικασία της τηλεκπαίδευσης βίωσαν αρνητικά συναισθήματα, όπως άγχος, ενοχές, δυσαρέσκεια σχετικά με τις ελλείψεις γνώσεις και ικανότητές τους, όσο αναφορά την βοήθεια που προσπάθησαν να προσφέρουν στα παιδιά τους.

4.3. Προτάσεις

Τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν ως τώρα ανέδειξαν κάποιες προτάσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναβάθμιση της ποιότητας εκπαίδευσης, στον εκσυγχρονισμό των διδακτικών πρακτικών και στην βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Φυσικά θα μπορούσαν να προταθούν πολλοί τρόποι και πρακτικές για να στηρίξουν και να πλαισιώσουν τις προσπάθειες για βελτίωση και αναβάθμιση, αλλά επιλέξαμε να εστιάσουμε σε κάποιες συγκεκριμένες.

Αρχικά, θα θέλαμε να επικεντρωθούμε σε έναν σημαντικό παράγοντα της εκπαιδευτικής πράξης και αυτός δεν είναι άλλος από τον εκπαιδευτικό. Ο εκπαιδευτικός αποτελεί καίριο στοιχείο της εκπαιδευτικής πράξης. Είναι αυτός που οργανώνει, που υλοποιεί και δίνει ζωή στο εκάστοτε μάθημα. Η επιτυχία ενός μαθήματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον εκπαιδευτικό που το διεκπεραιώνει. Πολλές έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί για τον ρόλο του εκπαιδευτικού καθώς επίσης και πολλές έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί για την ανάγκη επιμόρφωσής του, ενδεικτικά παρουσιάστηκαν κάποιες από αυτές και στην εν λόγω διπλωματική εργασία. Επομένως, μια από τις προτάσεις μας καθώς οδεύουμε προς την ολοκλήρωσή της είναι αυτή που σχετίζεται με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο να δινόταν η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να παρακολουθούν σεμινάρια και προγράμματα επιμόρφωσης χωρίς να επιβαρύνονται με κάποιο χρηματικό κόστος. Θα μπορούσε παραδείγματος χάρι το ελληνικό κράτος να παρέχει ανά τακτά χρονικά κύκλους επιμορφωτικών προγραμμάτων, όπου οι εκπαιδευτικοί να είχαν την δυνατότητα να διευρύνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές του, προκειμένου να αναβαθμίσουν την ποιότητα του μαθήματος τους και όσων περιβάλλονται σε αυτό.

Η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού είναι μια συνεχής διαδικασία η οποία περιλαμβάνει τυπικές διαδικασίες (συμμετοχή σε οργανωμένα σεμινάρια, εργαστήρια κ.λπ.), αλλά και άτυπες (ανάγνωση επαγγελματικών άρθρων σε περιοδικά ή βιβλία, συμμετοχή σε επαγγελματικά δίκτυα συνεργασιών κ.ά.). Η επαγγελματική μάθηση θεωρείται πιο αποτελεσματική, όταν στηρίζεται σε μια σειρά σχετικών δραστηριοτήτων (παρά αποσπασματικών παρουσιάσεων) οι οποίες συνδέουν την προηγούμενη γνώση με νέες εμπειρίες, ενώ η υποστήριξη των εκπαιδευτικών θεωρείται σημαντικός παράγοντας αλλαγής της καθημερινής πρακτικής (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008).

Επίσης, προτείνεται ενίσχυση του ρόλου, της συμμετοχής και της εμπλοκής των γονέων στην εκπαιδευτική καθημερινότητα. Μετά την εμπειρία της τηλεεκπαίδευσης οι γονείς κλήθηκαν να αναλάβουν περισσότερους ρόλους σε σχέση με το παρελθόν και ανταποκρίθηκαν με αρκετά μεγάλη επιτυχία. Επομένως θα βοηθούσε ιδιαίτερα αν τους δινόταν αυτή η δυνατότητα και στα πλαίσια της παραδοσιακής διδασκαλίας. Θα μπορούσε στο σχολείο με προτροπή του διευθυντή και των εκπαιδευτικών να οργανώνονται δράσεις, οι οποίες θα ενίσχυαν την συμμετοχή και τον ρόλο των γονέων και θα τους μετέτρεπαν από παθητικούς παρατηρητές σε ενεργούς συμμετέχοντες. Θα μπορούσαν έτσι να αναγνωρίζουν τη σημασία νέων στόχων και εκπαιδευτικών μεθόδων και να έχουν κάποια κριτήρια για την ποιότητα της εφαρμογής τους. Γεγονός, που θα κρινόταν ιδιαίτερα ωφέλιμο για τους μαθητές.

Καταληκτικά στις προτάσεις μας θα θέλαμε να συμπεριλάβουμε και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τις ΤΠΕ. Μέχρι στιγμής έγινε αναφορά στα ωφέλιμα των ΤΠΕ όπως επίσης και στις δυνατότητες και τα θετικά σημεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Όπως προέκυψε και από την έρευνα που διεξήγαμε και από τα αποτελέσματα άλλων ερευνών οι γονείς αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα των ΤΠΕ και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και θα επιθυμούσαν να «δουν» στοιχεία αυτών και στην παραδοσιακή διδασκαλία. Οι ίδιοι οι γονείς του δείγματός της εν λόγω έρευνας εξέφρασαν ενδιαφέρουσες προτάσεις. Μια από αυτές αφορούσε την δυνατότητα να παρέχεται κάποιου είδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με το οποίο οι μαθητές θα μπορούσαν να έρθουν σε περαιτέρω επαφή με το διδακτικό αντικείμενο και να εξασκηθούν προκειμένου να το κατανοήσουν και να το κατακτήσουν.

Αξιοποιώντας την παραπάνω σκέψη ερχόμαστε να παραθέσουμε τη δική μας πρόταση. Θα θέλαμε να αναφερθούμε στον Εθνικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ». Οι συσσωρευτές (aggregators) είναι συστήματα που αντλούν, συγκεντρώνουν και φιλοξενούν περιγραφές (μεταδεδομένα) για ψηφιακό περιεχόμενο που βρίσκεται αποθηκευμένο σε διάφορα ψηφιακά αποθετήρια, πύλες (portals), ψηφιακές

βιβλιοθήκες κ.λπ. Παρέχουν έτσι τη δυνατότητα για ενιαία αναζήτηση του ψηφιακού περιεχομένου από ένα κεντρικό σημείο. Με στόχο την ενιαία αναζήτηση Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πόρων για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση από ένα κεντρικό σημείο και ανεξάρτητα πού βρίσκονται αποθηκευμένοι, δημιουργήθηκε η υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας: «ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ» για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Photodentro Hellenic National Educational Content Aggregator). Η κεντρική πύλη αναζήτησης είναι στη διεύθυνση <http://photodentro.edu.gr> (Ψηφιακό σχολείο, 2019).

Ο Εθνικός Συσσωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ» αποτελεί τη βασική ψηφιακή υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας για την αναζήτηση και διάθεση ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ο Εθνικός Συσσωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ»:

- αφενός αντλεί, συγκεντρώνει (συσσωρεύει) στοιχεία (μεταδεδομένα) από χιλιάδες Ανοιχτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οι οποίοι βρίσκονται είτε στα ψηφιακά αποθετήρια «Φωτόδεντρο» του Υπουργείου Παιδείας, είτε σε ψηφιακά αποθετήρια ή πύλες μουσείων ή άλλων φορέων και τα παρουσιάζει με ενοποιημένο τρόπο,
- αφετέρου παρέχει μια κεντρική πύλη στη διεύθυνση photodentro.edu.gr απ' όπου εκπαιδευτικοί, μαθητές και άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναζητήσουν με ενιαίο τρόπο Ανοιχτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να μεταβούν άμεσα στις αντίστοιχες σελίδες τους εκεί όπου βρίσκονται αποθηκευμένοι.

Ξεκίνησε να λειτουργεί τον 12/2014. Σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε από το ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου Ι (ΕΣΠΑ 2007-2013) και εξελίσσεται και αναβαθμίζεται στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου ΙΙ (ΕΣΠΑ 2014-2020) (Ψηφιακό σχολείο, 2019).

Μέσα από τον Εθνικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ μπορεί να βρει ο ενδιαφερόμενος Ανοιχτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους όπως:

- προσομοιώσεις, οπτικοποιήσεις, δυναμικές αναπαραστάσεις δεδομένων, στατικές αναπαραστάσεις δεδομένων, πειράματα, μικροπειράματα
- ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης, εκπαιδευτικά παιχνίδια, τεστ αξιολόγησης

- διερευνήσεις, εξερευνήσεις, ερευνητικές εργασίες-project, ανοιχτές δραστηριότητες •
εικόνες, κείμενα, ήχους, βίντεο
- μοντέλα, 3D/VR, έργα τέχνης, χάρτες, εννοιολογικούς χάρτες, παρτιτούρες, αναμεταδόσεις
- παρουσιάσεις, επιδείξεις, χρονογραμμές
- οδηγούς, γλωσσάρια, διδακτικά εγχειρίδια, πηγές-αναφορές, ιστοσελίδες
- εκπαιδευτικά σενάρια – σχέδια μαθήματος, μαθήματα
- εργαλεία, εφαρμογές, εκπαιδευτικά λογισμικά

Ο Εθνικός Συσσωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ» φιλοξενεί περιγραφές Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πόρων για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Δεν φιλοξενεί τους ίδιους τους Ανοιχτούς Εκπαιδευτικούς Πόρους (όπως γίνεται στα Αποθετήρια). Φιλοξενεί «περιγραφές» σημαίνει ότι τα φυσικά αρχεία των Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πόρων δεν βρίσκονται στον Εθνικό Συσσωρευτή «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ» αλλά στα Αποθετήρια ή στους ιστοτόπους των φορέων που τα διαθέτουν. Ο Εθνικός Συσσωρευτής αντλεί μόνο περιγραφικά στοιχεία για αυτά(αναφέρονται ως μεταδεδομένα), με στόχο να διευκολύνει την αναζήτησή τους από ένα κεντρικό σημείο και με ενιαίο τρόπο. ΟΙ «Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι - ΑΕΠ» (Open Education Resources - OER) είναι εκπαιδευτικό υλικό οποιουδήποτε τύπου, το οποίο διατίθεται ελεύθερα, χωρίς κανένα περιορισμό πνευματικής ιδιοκτησίας, ή με κάποια ανοιχτή άδεια που επιτρέπει την ελεύθερη χρήση, προσαρμογή και επαναδιανομή του υλικού αυτού (UNESCO 2012). Εάν οι Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι αφορούν σε μικρές, αυτόνομες και επαναχρησιμοποιήσιμες μονάδες ψηφιακού υλικού, που έχουν μαθησιακή αξία και εξυπηρετούν εκπαιδευτικούς στόχους, έχουν εννοιολογική και λειτουργική αυτοτέλεια και διατίθενται ελεύθερα, τότε συχνά αναφέρονται ως Ανοιχτά Μαθησιακά Αντικείμενα (Ψηφιακό σχολείο, 2019).

Το φωτόδεντρο είναι αρκετά εύκολο στην χρήση του ακόμη και από μαθητές στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου. Τους δίνει την δυνατότητα να επιλέξουν την βαθμίδα εκπαίδευσής τους και να επιλέξουν το γνωστικό αντικείμενο ή την θεματική ενότητα που τους ενδιαφέρει και εν συνεχεία να εξασκηθούν περισσότερο στο αντικείμενο που έχουν επιλέξει. Κάτι το οποίο τους επιτρέπει να δουλέψουν με τους δικούς τους ρυθμούς και με τρόπους και τεχνικές που τους ταιριάζουν, διότι για την κάθε θεματική ενότητα παρέχονται πολλές διαφορετικές δράσεις.

Το φωτόδεντρο επομένως αποτελεί μια ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση που έχει την δυνατότητα να εμπλουτίσει και να ενισχύσει την παραδοσιακή διδασκαλία και να παρέχει μια περαιτέρω βοήθεια στους μαθητές. Επίσης, η ποικιλία που παρουσιάζεται στο φωτόδεντρο προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον στους μαθητές και λειτουργεί επικουρικά στην ενίσχυση της μάθησης και την εξέλιξη της εκπαιδευτικής τους πορείας.

4.4. Συμπέρασμα

Η υγειονομική κρίση που συντάραξε την ανθρωπότητα τα τελευταία χρόνια, επηρέασε όλους τους τομείς της ζωής, οικονομικό, κοινωνικό, προσωπικό κ.α. Η εκπαίδευση ως «ζωντανό» στοιχείο δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη από την πανδημία. Προσπάθησε, να ανταποκριθεί στην έκτακτη αυτή περίπτωση. Εφάρμοσε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, προκειμένου οι μαθητές/μαθήτριες να μην χάσουν την επαφή με την εκπαιδευτική διαδικασία και να προχωρήσουν κανονικά στην εκπαιδευτική τους πορεία. Το ερώτημα όμως για τον βαθμό επιτυχίας της, απασχόλησε πολλούς.

Με την παρούσα έρευνα επιχειρήσαμε να απαντήσουμε στο συγκεκριμένο ερώτημα, διερευνώντας τις απόψεις γονέων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι γονείς είναι ένα βασικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που δυστυχώς κάποιες φορές δεν λαμβάνει την πρέπουσα σημασία. Κρίνεται αναγκαίο να αναγνωριστεί η σπουδαιότητα της παρουσίας τους στην εκπαίδευση, καθώς η συμμετοχή και η βοήθειά τους είναι πολύτιμη στην εκπαιδευτική πράξη, κυρίως για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό έγινε ιδιαίτερος αντιληπτό κατά την διάρκεια της πανδημίας και της επιβεβλημένης τηλεεκπαίδευσης. Η βοήθειά τους σε τεχνικά αλλά και σε παιδαγωγικά ζητήματα διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στην ομαλή και επιτυχή όσο το δυνατόν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Η συνεισφορά των γονέων στην επιτυχία του όλου εγχειρήματος της τηλεεκπαίδευσης ήταν καθοριστική ιδίως για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

1. ανέλαβαν την εγγραφή των παιδιών τους στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο
2. ολοκλήρωσαν την σύνδεση των παιδιών τους με τα περιβάλλοντα σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης
3. διασφάλισαν στο μέτρο του δυνατού την απαραίτητη τεχνολογική υποδομή προκειμένου τα παιδιά τους να συμμετέχουν στις δράσεις της ΕξΑΕ

4. διαδραμάτισαν ρόλο τεχνικής υποστήριξης τόσο στα περιβάλλοντα σύγχρονης όσο και ασύγχρονης ΕξΑΕ (Αναστασιάδης,2020).

Αναλύοντας λοιπόν τις απαντήσεις που λάβαμε από το ερευνητικό μας δείγμα, διαπιστώνεται αρχικά ότι οι γονείς έχουν άποψη σχετικά με τα εκπαιδευτικά ζητήματα και την εξέφρασαν. Με την «ευκαιρία» που τους δόθηκε μέσω της τηλεκπαίδευσης, παρατήρησαν την ελληνική εκπαίδευση πιο ουσιαστικά και αναγνώρισαν τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία της.

Ευχάριστο ξάφνιασμα αποτέλεσε για τους γονείς, η άμεση ανταπόκριση της πολιτείας σε αυτή την έκτακτη συνθήκη. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας στην πρώτη φάση της πανδημίας κατάφερε σε σύντομο χρονικό διάστημα (σαράντα μέρες) και υπό δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, να ανταποκριθεί σε ένα σημαντικό βαθμό στις τεχνολογικές απαιτήσεις (υποδομές, πρόσβαση, πλατφόρμες, υπηρεσίες, κλπ.) της νέας εκπαιδευτικής πραγματικότητας. (Αναστασιάδης,2020)

Αναγνώρισαν και εκτίμησαν την μεγάλη και ειλικρινή προσπάθεια των εκπαιδευτικών για την διεξαγωγή του συγκεκριμένου εγχειρήματος, παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι δεν είχαν λάβει κάποια σχετική επιμόρφωση προηγουμένως. Γεγονός, το οποίο αναβαθμίζει την μεταξύ τους σχέση, καθώς δημιουργείται αίσθημα εμπιστοσύνης πλέον προς το πρόσωπο του εκπαιδευτικού.

Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών όλων βαθμίδων ξεπέρασε κάθε προσδοκία καθώς παρά τις τεχνικές δυσκολίες, π.χ. αδυναμία υποδομών κατάφεραν να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συνεισφορά των γονέων ήταν εξόχως σημαντική καθώς αποτέλεσαν τον κρίσιμο κρίκο επικοινωνίας δασκάλου μαθητή την πρώτη δύσκολη περίοδο (Αναστασιάδης, 2020).

Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς έχοντας διακριτούς ρόλους που πρέπει να είναι σεβαστοί, θα πρέπει να συνλειτουργούν προκειμένου να αποδώσουν τα βέλτιστα αποτελέσματα για τους μαθητές/μαθήτριες. Γονείς και εκπαιδευτικοί επιτελούν διαφορετικούς ρόλους συνεισφέροντας με διαφορετικό τρόπο αλλά αλληλοσυμπληρούμενο, έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη, τη μάθηση και την εξέλιξη του παιδιού σε όλους τους τομείς. (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008)

Οι γονείς, είδαν με θετική ματιά την τηλεκπαίδευση και θα ήθελαν να δουν και στοιχεία αυτής στην παραδοσιακή εκπαίδευση. Ωστόσο, δεν εξέφρασαν κάποια ουσιαστική πρόταση για το πως θα μπορούσε να επιτευχθεί αυτό, κυρίως επικεντρώθηκαν στο πως θα μπορούσε η

παραδοσιακή μέθοδος να χρησιμοποιήσει στοιχεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για να εξελιχθεί.

Οι γονείς, όπως προέκυψε από την ανάλυση των στοιχείων μέσα από το «παράθυρό» της τηλεεκπαίδευσης, είχαν την δυνατότητα να δουν την εκπαίδευση, την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, πιο ουσιαστικά και σε κάποιες περιπτώσεις να τροποποιήσουν τις υπάρχουσες αντιλήψεις τους, όπως και έγινε με τους εκπαιδευτικούς και την πολιτεία. Οι γονείς διακρίνονται από μια αστείρευτη αγάπη για τα παιδιά τους, επιθυμούν το καλύτερο για αυτά και είναι έτοιμοι να βοηθήσουν με όποιον τρόπο και μέσα διαθέτουν. Αν η πολιτεία και το σχολείο δώσει το χώρο και το χρόνο στους γονείς να εμπλακούν στην εκπαιδευτική πράξη και ακούσει τις «φωνές» τους, σίγουρα θα δουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης να αναβαθμίζεται .

Η γονική εμπλοκή αποτελεί παράγοντα της σχολικής επιτυχίας των παιδιών (Öztürk, 2013). Πληθώρα ερευνών επιβεβαιώνουν τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει η γονεϊκή εμπλοκή στην σχολική επιτυχία. Όπως αποδείχτηκε τα υψηλά επίπεδα γονεϊκής εμπλοκής είναι συνυφασμένα με την σχολική επιτυχία (Χατζηκυριάκου, 2014).

Καταληκτικά, οι απόψεις που εξέφρασαν οι γονείς του δείγματος μας και μας οδήγησαν στην διεξαγωγή των συμπερασμάτων συμφωνούν κατά κύριο λόγο και με τα βιβλιογραφικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο θεωρητικό μέρος, αλλά και με τα αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών που τα παραθέσαμε στα ανάλογα σημεία.

Ας σταθούμε λοιπόν με σεβασμό μπροστά στους γονείς, που καθημερινά αφήνουν στα χέρια των σχολείων, των εκπαιδευτικών και της πολιτείας ότι πιο πολύτιμό έχουν, τα παιδιά τους. Ας ακούσουμε τις σκέψεις, τις απόψεις, τις γνώμες και τις ιδέες τους και όλοι μαζί ο καθένας υπηρετώντας τον ρόλο του, ας οδηγήσουμε τα παιδιά μας σε μια «καλύτερη» εκπαιδευτική πράξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Αγγέλου, Δ., Ζορμπά, Β. (2006). *"Επιμόρφωση - Πιστοποίηση Γυναικών Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης σε Δεξιότητες Πληροφορικής Επιχειρηματικού Συναρτίου"* του ΕΠΕΑΕΚ 2000-2006 που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) κατά 75% και Εθνικούς πόρους κατά 25%. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καβάλας.

Αναστασιάδης, Π. (2014). *Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση*. *Ανοικτή Εκπαίδευση / Open Education*, 10ος Τόμος, Τεύχος 1

Αναστασιάδης, Π. (2016). *Η έρευνα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση*. *Ανοικτή εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την εκπαιδευτική τεχνολογία*, 10(1)

Αναστασιάδης, Π. (2020). *Η Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην εποχή του Κορωνοϊού COVID-19: το παράδειγμα της Ελλάδας και η πρόκληση της μετάβασης στο «Ανοικτό Σχολείο της Διερευνητικής Μάθησης, της Συνεργατικής Δημιουργικότητας και της Κοινωνικής Αλληλεγγύης»*. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2)

Ασλανίδου, Μ. & Τοσπά, Χ. (2008). *Οι σχέσεις του εκπαιδευτικού με την οικογένεια του μαθητή. Απόψεις εκπαιδευτικών για τη συμβολή των σχέσεων αυτών στο ψυχολογικό κλίμα της τάξης*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη.

Βαβουράκη, Α., Ζουγανέλη, Α., Σοφού, Ε., & Κούτρα, Χ. (2008). *Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση*. Στο Δ. Βλάχος, Ι. Δαγκλής, Α. Ζουγανέλη (Επιμ.), *Η ποιότητα στην εκπαίδευση: έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Βαλιαντή, Σ., & Νεοφύτου, Λ. (2017). *Διαφοροποιημένη διδασκαλία: λειτουργική και αποτελεσματική εφαρμογή*. Αθήνα: Πεδίο.

Βασάλα, Π. (2005). *Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση*. Στο Α. Λιοναράκης, (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Παιδαγωγικές και τεχνολογικές εφαρμογές* (σσ. 53-80). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Βλυσίδου, Ε. (2021). *«Η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στη δημόσια Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα»*. Χίος

Γερογιάννης, Κ & Μπούρας Α. (2007). *Αναλύοντας Προγράμματα σχολικά εγχειρίδια. Σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών-νέες τάξεις*. Στο: Γ.Δ Καψάλης και Α.Ν. Κατσίκης (Επιμ.). Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις τις εποχής μας. Ιωάννινα

Γεωργίου, Ν.Σ., (2011). *Σχέση σχολείου- οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*. Αθήνα: Διάδραση.

Γιαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε., Νεοφώτιστος, Β., Βαλκάνος, Ε.(2010). *Απόψεις εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση*. Στο Πρακτικά έβδομου πανελληνίου συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή. Τόμος 2. Κόρινθος

Γολικίδου, Α. , Τζιμογιάννης Α. (2014). *Εκπαιδευτικές καινοτομίες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Σχεδιασμός και μελέτη ενός προγράμματος ηλεκτρονικής μάθησης στα πλαίσια του έργου Comenius. Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 7(1-2),99-118*

Διαμαντόπουλος, Π. (2002). *Σχολική παιδαγωγική. Θεωρία του σχολείου*. (Τόμος Α'). Αθήνα: Παπαζήση.

Δόικου, Μ. (2005). *Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην προαγωγή της ψυχικής υγείας των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο*. Στο Σύγχρονη Εκπαίδευση, 143

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). *Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Κριτική

Ζερβουδάκη, Κ. Ε. (2011). *Η εμπλοκή των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία και η επίδραση της στις επιδόσεις μαθητών δημοτικού σχολείου*. (Μη δημοσιευμένη διδακτορική διατριβή). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ανακτήθηκε από:

<http://hdl.handle.net/10442/hedi/28170>

Ζηλιασκοπούλου, Δ. (2014). *Συνεργασία σχολείου-οικογένειας: πρακτικές ενίσχυσης της επικοινωνίας και αντιμετώπισης των δυσκολιών*. Στο: Ε. Κατσαρού & Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.), Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Θεσσαλονίκη: Υ.ΠΑΙ.Θ.

Ζωγόπουλος Α. (2013). *Η σπουδαιότητα των παραγόντων «Υλικοτεχνική Υποδομή» και «Πόροι» στις εκπαιδευτικές διαδικασίες*. Τα Εκπαιδευτικά, 107-108

Creswell, W. J. (2016). *Η έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και αξιολόγηση Ποσοτικής και Ποιοτικής έρευνας*, (Επιμ.) Τσορμπατζούδης, Χ., (5^η έκδοση), Αθήνα : Ιων/Ελλην

Καραμεσούτη, (2021). *Σχεδιασμός συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και οι δυνατότητες εφαρμογής της πολυμορφικότητας στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 17(2)

- Καραμητόπουλος, Θ. (2020). *Απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη μετάβαση από τον Σχολικό Σύμβουλο στον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου: προς μία νέα κατεύθυνση στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών*; Εκπαιδευτική Αξιολόγηση
- Κεφαλά, Α. (2018). *Μάθηση και Τρίτη Ηλικία: Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών*, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Παιδαγωγικά μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων, Τεχνολογίες και Εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.
- Κιρκιγιάννη, Π. Φ. (2012). *Επικοινωνία Σχολείου- Οικογένειας*. Τα Εκπαιδευτικά. 103/104, 95-119
- Κλαδάκης, Ι. (2012). *Διερεύνηση των στάσεων των γονέων σχετικά με την εμπλοκή τους στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία σε επίπεδο Δημοτικού Σχολείου* (Μη δημοσιευμένη διδακτορική διατριβή). Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Ανακτήθηκε από <http://hdl.handle.net/10442/hedi/28578>
- Κοινωνικό Πολύκεντρο (τμήμα ερευνών) (2011). *Όροι και συνθήκες άσκησης του εκπαιδευτικού έργου στη δημόσια πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευσης*. Έκδοση του Κοινωνικού Πολύκεντρου.
- Κοπτσής Α. (2009). *Βασικές αρχές της σύγχρονης Διδακτικής και η εφαρμογή τους στη Μεθοδολογία, Project*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων. τ. 15, σ. 16.
- Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Νέες Τεχνολογίες.
- Κόνσολας, Μ., Σταμάτης, Π., Δαρσινός, Κ. (2013). *Η συμβολή της επικοινωνίας στην διαχείριση των εκπαιδευτικών κρίσεων: Απόψεις εκπαιδευτικών για την επικοινωνία τους με τους γονείς*. Στο Α. Κοντάκος, Φ. Καλαβάσης (επιμ.), *Θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού 5. Διαχείριση κρίσεων και διακυβέρνηση εκπαιδευτικών μονάδων*. Αθήνα: Διάδραση.
- Κούβελης, Δ. (2007). *Η αποκέντρωση στη διοίκηση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης- οι περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων*. (Τελική εργασία). Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα.
- Κουτσελίνη, Ι.Μ. (2010). *Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και το αναλυτικό πρόγραμμα: μια κριτική προσέγγιση. Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική επιθεώρηση*, (14)
- Κρεμαντάλα, Α. (2018). *Απόψεις γονέων για τη χρήση κινητών ψηφιακών συσκευών από τα παιδιά ηλικίας 2.5-4 ετών*, Επιστήμες της Αγωγής (ΕΚΠ), Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών.
- Κυριακώδη, Δ. ,Τζιμογιάννης Α. (2015). *Οι εκπαιδευτικές καινοτομίες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Μελέτη των βραβευμένων έργων της δράσης “Θεσμός Αριστείας και Ανάδειξη Καλών Πρακτικών”*. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 8(3), 123-151

- Κυρίδης, Α., Δρόσος, Β., Τσακίριδου, Ε. (2003). *Ποιος φοβάται τις νέες τεχνολογίες;*. Αθήνα: τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός
- Κωνσταντίνου, Χ. (2007). *Η πρακτική του εκπαιδευτικού στην παιδαγωγική επικοινωνία. Ο αυταρχισμός ως κυρίαρχο γνώρισμα της υπαρκτής σχολικής πραγματικότητας*. Αθήνα: Gutenberg
- Κωσταλίας, Κ. (2009). *Από απόσταση εκπαίδευση*, Υπ. ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Ν. Δωδεκανήσου, Ρόδος.
- Λαγού, Α.(2021). *Ανάπτυξη Εννοιολογικού Ολιστικού μοντέλου για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο*. Αθήνα. Σελ:9,29
- Λιακοπούλου, Α. (2020). *Πώς να παραμείνουν τα παιδιά συγκεντρωμένα κατά τη διάρκεια της τηλεεκπαίδευσης;* 23/11/2020
- Λιοναράκης, Α. (2005). *Ανοικτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο ανοικτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση-Παιδαγωγικές και τεχνολογικές εφαρμογές*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Λιοναράκης, Α. (2006). *Η θεωρία της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης*. Στο *Ανοικτή και εξ' Αποστάσεως εκπαίδευση, Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Μικρόπουλος, Τ., Κιουλάνης, Σ., Μουζάκης, Χ., Μπέλλου, Ι., Παπαχρήστος, Ν., Φραγκάκη, Μ., Χαλκίδης, Α., (2011). *Αξιολόγηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Εγκάρσια δράση. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Μιμίνου, Α. & Σπανακά, Α (2013). *Σχολική εξ' αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης*. Στο: Πρακτικά. 7^ο Συνεδρίου για την ανοικτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση «Μεθοδολογίες μάθησης». Τόμος 2, Α Μέρος
- Μουζάκης, Χ., Δανοχρήστου, Π., Κουτρούμανος Γ., (2021). *Η Ανεστραμμένη Τάξη στη Σχολική Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση: Μια Επισκόπηση της Διεθνούς Εμπειρίας*. Στο *Open Education-The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology* Volume 17, Number 1.
- Μπέση, Μ., & Γρίβα, Ε. (2013). *Συνεργασία σχολείου και γονέων από μεταναστευτικά πλαίσια: μια αναγκαία παράμετρος για τη σχολική ένταξη και επίδοση*. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 12, 39-49.
- Μπουζάκης, Σ., Χ. Τζήκας, & Κ. Ανθόπουλος, (2000). *Η επιμόρφωση και η μετεκπαίδευση των δασκάλων-διδασκαλισσών και των νηπιαγωγών στο νεοελληνικό κράτος*. Αθήνα: Gutenberg.
- Νόμος 1566, ΦΕΚ 167/Α/30-9-1985. *Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*
- Ξωχέλλης, Π. (2003). *Σχολική παιδαγωγική*. Αθήνα: Αφοί Κυριακίδη
- ΟΟΣΑ (2016). *Εκπαίδευση με μια ματιά*.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,(2008). *Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση. Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης, (2011). *Νέο Σχολείο. Σχολική και κοινωνική ζωή. Οδηγός Εκπαιδευτικού. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα

Παπαδοπούλου, Μ. (2019). *Ανασχεδιασμός της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών: Οι αναδυόμενες αλλαγές ως προς την ποιότητα, την πρόσβαση και τη χρηματοδότηση στην Ελλάδα*. Διδακτορική Διατριβή. Κόρινθος

Παπαδόπουλος, Σ. (2021). *Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Διοικητικά-Οργανωτικά-Θεσμικά Προβλήματα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. 1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες, (1)

Παπασαράντος, Β. (2005). *Από το παραδοσιακό σχολείο στο σύγχρονο*. Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε. 1^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Αρκαδίας.

Πασιαρδής, Π. (2004). *Εκπαιδευτική Ηγεσία. Από την περίοδο της ευμενούς αδιαφορίας στη σύγχρονη εποχή*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Πεντέρη, Ε., & Πετρογιάννης, Κ. (2013). *Σύνδεση σχολείου-οικογένειας και το ζήτημα της μεταξύ τους συνεργασίας: Κριτική παρουσίαση βασικών θεωρητικών μοντέλων*. Έρευνα στην Εκπαίδευση του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, 1, 2-26.

Πετροπούλου, Φ. & Στεφανίδου, Ε. (2005). *Διαπροσωπικές σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών*. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη

Πνευματικός, Δ., Παπακανάκης, Π., & Γάκη, Ε. (2008). *Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου (2014). Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων/ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Ράπτης, Α.-Ράπη Α. (2006). *«Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορικής, Ολική Προσέγγιση»*, τόμος Α, Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης.

Σαΐτης, Χ. (2002). *Ο Διευθυντής στο Σύγχρονο Σχολείο*, 4^η έκδοση, Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Σαΐτης, Χ., (2008). *Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Ατραπός

Σακκούλης, Δ., Ασημάκη, Α., Βεργίδης, Δ. (2017). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: ζητήματα ορισμού και τυπολογίας. Η ελληνική εμπειρία και οι διεθνείς τάσεις*. Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος», 5(1)

- Σαμαρά, Α. (2010). *Στάσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για το ρόλο του διευθυντή της σχολικής μονάδας στη δημιουργία αγωγικής συνεργασίας σχολείου-οικογένειας: Η περίπτωση των νομών Καρδίτσας και Τρικάλων*. Αθήνα :Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
- Σκουρής, Β., Τάχος, Α.,(2007). *Δίκαιο της Παιδείας*. Αθήνα-Θεσσαλονίκη
- Σολομωνίδου, Χ. (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία: Εποικοδομισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σοφός, Α. & Κρον, F. (2010). *Αποδοτική Διδασκαλία με τη Χρήση των Μέσων. Από τα πρωτογενή και προσωπικά στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σοφός, Α., Κώστας, Α., Παράσχου, Β. (2015). *Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και Τεχνολογία*. [Κεφάλαιο Συγγράματος]. Στο Σοφός Α., Κώστας Α., Παράσχου Β. 2015. Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αθήνα
- Σοφός, Α. Λ. (2021). *Εκπαίδευση υπό έκτακτες συνθήκες ή εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση; Προβληματισμοί και ζητήματα που προκύπτουν για τον εκπαιδευτικό και προοπτικές για το μέλλον*. 1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες
- Σταχτέας, Χ., & Σταχτέας, Φ. (2020). *Ιχνηλάτηση των απόψεων των καθηγητών για την τηλεεκπαίδευση στην αρχή της πανδημίας*. Επιστήμες της Αγωγής, 2.
- Συμεού, Λ. (2003). *Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: έννοιες, μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές*. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 36, 101-113.
- Τζιμογιάννης,Α. (2019). *Ψηφιακές τεχνολογίες και μάθηση 21^{ου} αιώνα*. (1^η έκδοση). Αθήνα. Εκδόσεις: Κριτική.
- Τσέτσος, Σ. (2015). *Σχέσεις σχολείου και γονέων: συνεργασία και σύγκρουση*. Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος», 3(2)
- Τσιώλης, Γ. (2014) *Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Εκδόσεις: Κριτική
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2020). Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμόν 120126/ΓΔ4 για την «*Παροχή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2020-2021*». ΦΕΚ 3882.
- Χατζηκυριάκου, Γ. (2014). *Συμπεριφορές αποφυγής κατά τη σχολική και εφηβική ηλικία. Η περίπτωση των στρατηγικών αυτο-υπονόμευσης και της αποφυγής αναζήτησης βοήθειας*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη
- Χατζηχρήστου, Χ. (2011). *Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο: Πρόγραμμα για την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης στη σχολική κοινότητα. Δεξιότητες επικοινωνίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χατζηχρήστου Σ., Βασιλειάδης Μ., (2011). *Ιδιωτική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές*. Αθήνα

Ψηφιακό σχολείο, (2019). Εθνικός Συνσφωρευτής Εκπαιδευτικού Περιεχομένου «ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ» Portal - 4.0.ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ – «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»
Διεύθυνση Στρατηγικής και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού

Σύνδεσμοι

https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/339777_tilekpaideysi-ekpaideytikoi-i-protobathmia-ekpemppei-sos

https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/ypovrgeio-paideias/340672_tilekpaideysi-tahyrrythmi-epimorfosi-gia-163104-ekpaideytikoys

Ξενόγλωσση

Adedoyin, O. B., & Soykan, E. (2020). Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities. *Interactive Learning Environments*, 1–13.
<https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1813180>

Akbulut, M., Şahin, U., & Esen, A. (2020). More than a virus: How covid 19 infected education in Turkey. *Journal of Social Science Education*, 19

Alvarez, M., Torres, A., Rodrviguez, E., Padilla, S., & Rodrigo, M. J. (2013). Attitudes and parenting dimensions in parents' regulation of Internet use by primary and secondary school children. *Computers & Education*, 67, 69–78

Anderson, J. K. & Minke, M. K. (2007). Parent involvement in education: Toward an understanding of parents' decision making. *The journal of educational research*, 100(5), 311-323.

Bates, A.W. (2019). Teaching in a digital age. Guidelines for designing teaching and learning. Ανακτήθηκε από:

<https://pressbooks.bccampus.ca/teachinginadigitalagev2/>

Bourouiba, L. (2020). Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19. *JAMA - Journal of the American Medical Association*, 323(18), 1837–1838.

<https://doi.org/10.1001/jama.2020.4756>

Brown, N., Riele, K., Shelley, B., Woodroffe, J., & Woodroffe, J. (2020). Learning at home during COVID-19: Effects on vulnerable young Australians. Independent Rapid Response Report. Hobart: University of Tasmania, *Peter Underwood Centre for Educational Attainment*.

- Courtois, C., Montrieux, H., De Grove, F., Raes, A., De Marez, L., & Schellens, T. (2014). Student acceptance of tablet devices in secondary education: A three-wave longitudinal cross-lagged case study. *Computers in Human Behavior*, 35, 278–286.
- Dereshiwsy, M., Papa, R. & Brown, R. (2017). *Online Faculty Teaching, Novice to Expert: Effective Practices for the Student Learner*. USA: NCPEA.
- Diamond, J.B., & Gomez, K. (2004). African American parents' educational orientations. The importance of social class and parents' perceptions of schools. *Education and Urban Society*, 36 (4), 383-427.
- Dziuban, C., Hartman, J. & Moskal, P. (2004). Blended Learning. *ECAR Research Bulletin*, 7 (1), 2-12.
- Ertmer, P., A. (2005). Teacher pedagogical beliefs: The final frontier in our quest for technology integration. *Educational technology research and development*, 53(4), 25-39
- European Commission, 2019. 2nd Survey in schools: ICT and Education.
- Eurydice Network. (2021). European Commission. (European Commission) Ανάκτηση Μάρτιος 21, 2021, από Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος και της Δομής του (Ελλάδα): https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-33_e
- Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family Involvement Questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367–376
- Fan, W., & Williams, C. (2010). The effects of parental involvement on students' academic self-efficacy, engagement, and intrinsic motivation. *Educational Psychology*, 30(1),
- Foti, P. (2020). Research distance learning in Greek kindergarten schools during the pandemic of covid-19 Possibilities, dilemmas, limitations. *European Journal of Open Education and E-learning Studies*, 5(1).
- Fullan, M. (2007). *The New Meaning of Educational Change*. Routledge.
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). Covid-19 and remote learning: Experiences of parents with children during the pandemic. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45-65.
- Goodall, J. & Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: a continuum, *Educational Review*, 66(4), 399-410. Ανακτήθηκε από <http://dx.doi.org/10.1080/00131911.2013.781576>
- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education*. New York: Springer.
- Jeynes, H. W. (2010). *Parental involvement and academic success*. New York: Routledge.

- Jeynes, H. W. (2011). Parental involvement research: Moving to the next level. *The School Community Journal*, 21(1)
- Keyes, C. L. M. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of health and social behavior*, 207-222.
- Kong, S.C. (2017), Parents' perceptions of e-learning in school education: Implications for the partnership between schools and parents, *Technology, Pedagogy and Education*, 27(1), 15-31.
- Letzel, V., Pozas, M., & Schneider, C. (2020). Energetic Students, Stressed Parents, and Nervous Teachers: A Comprehensive Exploration of Inclusive Homeschooling During the COVID-19 Crisis. *Open Education Studies*, 2(1), 159–170.
<https://doi.org/10.1515/edu-2020-0122>
- Martin, F., Sun, T., & Westine, C. (2020). A systematic review of research on online teaching and learning from 2009 to 2018. *Computers & Education*, 159,
- Razinkina, E., Pankova, L., Trostinskaya, I., Pozdeeva, E., Evseeva, L., & Tanova, A. (2018). Student satisfaction as an element of education quality monitoring in innovative higher education institution. *E3S Web of Conferences*, Volume 33, 03043. doi: 10.1051/e3sconf/20183303043
- Reimers, F.M. & Schleicher, A. (2020). *A Framework to Guide an Education Response to the COVID19 Pandemic of 2020*. OECD, Paris.
- Rivkin, S., Hanushek, E., & Kain, J. (2005). Teachers, Schools and Academic Achievement. *Econometrica*, 73
- Seage, S. J., & Türegün, M. (2020). The effects of blended learning on STEM achievement of elementary school students. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 6(1), 133-140.
- Salmon, G. (2014). Learning innovation: A framework for transformation. *European Journal of Open, Distance and E-learning*, 17(2), 220-236.
- Salmon, G., & Wright, P. (2014). Transforming future teaching through 'Carpe Diem' learning design. *Education sciences*, 4(1), 52-63.
- Singh, V., & Thurman, A. (2019). How many ways can we define online learning? A systematic literature review of definitions of online learning (1988-2018). *American Journal of Distance Education*, 289–306
- Talebian, S. Mohammadi, H.M. Rezvanfar, A. (2014), Information and communication technology (ICT) in higher education: advantages, disadvantages, conveniences and limitations of applying e-learning to agricultural students in Iran, *Social and Behavioral Sciences*, 152, 300-305

UNESCO, UNDP, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNWOMEN, World Bank Group (2015). *Education 2030: Incheon declaration and framework for action: Towards inclusive and equitable quality education and lifeline learning for all (Final Draft for Adoption)*. Paris: UNESCO.

UNESCO, (2018). ICT Competency Framework for teachers. Paris: United Nations Educational, Scientific and cultural organization.

UNESCO. (2020). Distance learning strategies in response to COVID-19 school closures. *UNESCO COVID-19 Education Response Education Sector Issue Notes*, 2, 1-8.

Zhao, Y. (2020). Tofu Is Not Cheese: Rethinking Education Amid the COVID-19 Pandemic. *ECNU Review of Education*, 3(2), 189–203.

<https://doi.org/10.1177/2096531120928082>

Παράρτημα συνεντεύξεων

1^η συνέντευξη

(Ερωτήσεις γενικού περιεχομένου)
<ul style="list-style-type: none">• Φύλο: Άρρεν• Ηλικία: 45 ετών• Μορφωτικό επίπεδο: Απόφοιτος Λυκείου• Είστε κάτοχοι Η/Υ; Ναι• Είναι εξοικειωμένο/α το παιδί/τα παιδιά σας με τη χρήση των Η/Υ; Πολύ λίγο• Σας ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση»; Όχι

(Ερωτήσεις ειδικού περιεχομένου)
<p>1^η ερώτηση</p> <p>Πιθανότατα η τηλεκπαίδευση σας έδωσε τη δυνατότητα να δείτε από κοντά το πώς γίνεται το μάθημα στο σχολείο. Ίσως ένα μέρος των όσων παρατηρήσατε θεωρείτε ότι χαρακτήριζε πάντα το σχολείο ενώ ένα άλλο μέρος είναι αποτέλεσμα (θετικό ή αρνητικό) της νέας έκτακτης κατάστασης. Ποια είναι καταρχάς η εικόνα που έχετε τώρα για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο έτσι όπως σας «αποκαλύφθηκε» και μέσα από την τηλεκπαίδευση;</p> <p>Απάντηση</p> <p>Πιστεύω ότι η τηλεκπαίδευση δεν αντικατέστησε την παραδοσιακή διδασκαλία. Τη δέχτηκα όμως ως κάτι καταναγκαστικό. Τα σχολεία στη χώρα μας παρουσιάζουν αρκετές ελλείψεις σε διάφορους τομείς συγκριτικά με άλλα σχολεία της Ευρώπης. Το ελληνικό σχολείο δεν μπορεί να συγκριθεί με το σχολείο της Γερμανίας για παράδειγμα. Όταν βρέθηκα για κάποιο μικρό χρονικό διάστημα στη Φρανκφούρτη ως οικονομικός μετανάστης, παρατήρησα από αυτά που έλεγαν οι φίλοι μου το πόσο «πίσω» είναι το σχολείο στην Ελλάδα. Η τηλεκπαίδευση στα ελληνικά σχολεία κατά τη διάρκεια της πανδημίας απλά μου το επιβεβαίωσε. Παρακολουθώντας τα διαδικτυακά μαθήματα, προσπαθώντας να βοηθήσω το παιδί μου όσο μπορούσα και από περιέργεια για το πως γίνεται το μάθημα στα σχολεία μας, παρατήρησα ότι το περιεχόμενο, οι πρακτικές οι υποδομές και ο εξοπλισμός υστερούν αρκετά. Καθημερινά</p>

σχεδόν παρουσιάζοταν ένας αρκετά μεγάλος όγκος πληροφορίας στα παιδιά, χωρίς να αφήνει τη δυνατότητα στο μαθητή να ανακαλύψει τη γνώση, προκειμένου να του αποτυπωθεί θεωρώ καλύτερα. Κατά τη γνώμη μου, τα ελληνικά σχολεία απλά προσπαθούν να ολοκληρώσουν την ύλη που τους έχει δοθεί από το Υπουργείο.

2^η ερώτηση

Τι εκτιμήσατε περισσότερο από την εισαγωγή της τηλεκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης και τι σας προβλημάτισε περισσότερο; Αναφερθείτε στα στοιχεία εκείνα που σας έκαναν την πιο ζωντανή εντύπωση είτε στη μία κατεύθυνση είτε στην άλλη.

Απάντηση

Με ξάφνιασε θετικά το ότι από την αρχή της πανδημίας το υπουργείο δεν έχασε καθόλου χρόνο και αμέσως έδωσε εντολή στο να συνεχιστούν τα μαθήματα μέσω τηλεκπαίδευσης. Κάτι το οποίο είναι σημαντικό για να «μην μείνουν πίσω» τα παιδιά. Από την άλλη, με προβλημάτισε το γεγονός ότι τα παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στην εξ' αποστάσεως διδασκαλία λόγω κυρίως της νεαρής τους ηλικίας που σημαίνει ότι δεν είναι καλά εξοικειωμένα ακόμα με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Εμείς στο σπίτι, αν και έχουμε Η/Υ ο γιος μου δεν τον είχε χρησιμοποιήσει πιο πριν για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Υποθέτω και τα περισσότερα παιδιά στην ηλικία του. Οπότε στην αρχή δεν ήξερα και κατά πόσο θα θέλει να συμμετέχει ενεργά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Πρώτη φορά θα έκανε μάθημα με αυτόν τον τρόπο, μέσα από μια οθόνη δηλαδή. Ακόμη και σε εμένα ακουγόταν περίεργο στην αρχή.

3η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες δυσκολίες στην έλλειψη υποδομών ή έλλειψη επιμόρφωσης και σε ποιο σε περιορισμούς που έχει η ίδια η τηλεκπαίδευση ή σε έλλειψη διάθεσης εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή;

Απάντηση

Όπως είπα και πριν, ούτε το ελληνικό σχολείο έχει τις κατάλληλες υποδομές για να υποστηρίξει έναν τέτοιο τρόπο μάθησης, ούτε και οι εκπαιδευτικοί πιστεύω έχουν τις κατάλληλες γνώσεις. Αυτό που συνέβη κατά την διάρκεια της πανδημίας ήταν κάτι πρωτόγνωρο για όλους. Η έννοια της τηλεκπαίδευσης δεν υπήρχε πιο πριν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Επομένως ούτε ο κατάλληλος εξοπλισμός υπήρχε ούτε οι απαραίτητες γνώσεις. Όταν ξεκίνησε η διαδικασία της

τηλεκπαίδευσης πολλά σχολεία δεν διέθεταν Η/Υ με κάμερα, μικρόφωνο, καλή σύνδεση στο Ίντερνετ κ.α. Επίσης αρκετοί εκπαιδευτικοί δυσκολεύονταν να χρησιμοποιήσουν τα τεχνολογικά μέσα, δεν γνώριζαν πως να χρησιμοποιήσουν κάποια προγράμματα. Στο δημοτικό σχολείο που φοιτά ο γιος μου για παράδειγμα, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί είναι άτομα ηλικίας άνω των 50 ετών με πολλές οικογενειακές υποχρεώσεις. Οπότε δεν έχουν τη δυνατότητα παρακολούθησης σεμιναρίων και μεταπτυχιακών ώστε να ειδικευθούν σε αυτό λόγω έλλειψης χρόνου. Με αποτέλεσμα όταν αναγκαστήκαμε μαθητές, εκπαιδευτικοί και γονείς να πραγματοποιήσουμε εξ αποστάσεως εκπαίδευση να έρθουμε αντιμέτωποι με πολλές δυσκολίες.

4^η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες επιτυχίες; Σε χαρακτηριστικά της ίδιας της τηλεκπαίδευσης ή στην ιδιαίτερη προσπάθεια των εκπαιδευτικών και σε ποιο βαθμό στη δική σας συνεισφορά σε τεχνολογία ή σε εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών;

Απάντηση

Επειδή έζησα αυτή την κατάσταση από κοντά και αρκετές φορές τύχαινε να παρακολουθώ το μάθημα, κυρίως από περιέργεια, για να δω κατά πόσο είναι ισόβαθμο με το διά ζώσης, μπορώ να πω ότι η δασκάλα του γιου μου έκανε μεγάλη προσπάθεια για να γίνει το μάθημα όσο το δυνατόν πιο ποιοτικό και ενδιαφέρον. Εκτός όμως από αυτό μπορώ να πω ότι λόγω του αριθμού των παιδιών σε κάθε τηλεδιάσκεψη και των τεχνικών προβλημάτων της σχολικής διαδικτυακής πλατφόρμας, οι εξηγήσεις που έδινε στα παιδιά σε σχέση με τις ασκήσεις τους για το σπίτι ήταν ελλιπείς λόγω αυτών των «εμποδίων». Επομένως πήρα εγώ τη θέση του δασκάλου αρκετές φορές στο σπίτι προκειμένου να εξηγήσω στο παιδί μου το ζητούμενο της άσκησης. Αυτό μου ήταν αρκετά δύσκολο λόγω της πολύωρης εργασίας μου κυρίως αλλά και των ελλιπών γνώσεών μου.

5^η ερώτηση

Πιθανώς, στο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης, να είδατε τον εαυτό σας να παίζει νέο ρόλο σε σχέση με την εκπαίδευση των παιδιών σας. Το βιώσατε αυτό ως αποκάλυψη νέων ευκαιριών στη σχέση σας (εκπαιδευτική ή γενικότερη) με τα παιδιά σας; Ως μία δυσάρεστη και αγχωτική εμπειρία που στο μέλλον καλύτερα να αποφευχθεί με κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών στο σχολείο; Κάπως αλλιώς; Σας άρεσε ο εκπαιδευτικός ρόλος που ίσως χρειάστηκε να αναλάβετε; Πόσο κρίσιμος πιστεύετε ότι στάθηκε στην παρούσα φάση;

Απάντηση

Όπως απάντησα και στην προηγούμενη ερώτηση, ο ρόλος που ανέλαβα ήταν αρκετά αγχωτικός και κουραστικός λόγω της πολύωρης εργασίας μου και του σχετικά χαμηλού μορφωτικού επιπέδου μου. Αρκετές φορές διάβαζα την θεωρία του βιβλίου προκειμένου να τον βοηθήσω να κατανοήσει το μάθημα και στη συνέχεια να κάνει τις εργασίες, κάνοντας και λάθος πολλές φορές στις εξηγήσεις που του έδινα. Πιστεύω πως οποιεσδήποτε εξηγήσεις που αφορούν τις εργασίες των παιδιών θα έπρεπε να δίνονται μόνο απ' τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης. Παρ' όλα αυτά όλο αυτό το διάστημα ήρθα πιο κοντά με το παιδί μου και βοηθούσα όσο μπορούσα απαντώντας σε κάποιες απορίες του.

6^η ερώτηση

Θα θέλατε να δείτε κάποια στοιχεία της τηλεκπαίδευσης να παραμένουν στην πρωτοβάθμια και μετά την επιστροφή των παιδιών σας στο διά ζώσης μάθημα; Αν ναι ποια είναι αυτά και γιατί;

Απάντηση

Αν και πιστεύω ότι το διαδικτυακό μάθημα δεν μπορεί να αντικαταστήσει το παραδοσιακό. Στο σχολείο τα πράγματα που μπορούν να μάθουν τα παιδιά είναι περισσότερα και πιο ουσιαστικά. Αλλά δεν θα ήμουν αρνητικός στο να γίνει μία μικτή διδασκαλία που να περιλαμβάνει μαθήματα διά ζώσης και βοηθητικά μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας μέσω τηλεκπαίδευσης. Θα βοηθούσε πολύ να γίνονταν κάποια μαθήματα με αυτόν τον τρόπο για να διευκρινίζονται καλύτερα κάποιες απορίες ή για περαιτέρω εξάσκηση σε κάποια γνωστικά αντικείμενα. Ειδικά για τις οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, οι οποίες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να στείλουν τα παιδιά τους σε κάποιο ιδιωτικό κέντρο μελέτης.

7^η ερώτηση

Πάρτε τη θέση ενός ή μίας εκπαιδευτικού. Και αυτοί είναι άνθρωποι όπως και εσείς με οικογένειες και ποικίλες υποχρεώσεις. Πιστεύετε ότι η επιβάρυνσή τους μέσα από την προσθήκη στοιχείων τηλεκπαίδευσης στο μάθημά τους θα μπορούσε να είναι ένας εργασιακός κυκεώνας γι' αυτούς;

Απάντηση

Όπως είπα και πριν, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί στο σχολείο που φοιτά ο γιος μου είναι σχετικά μεγάλοι σε ηλικία και με διάφορες οικογενειακές υποχρεώσεις. Οπότε αυτό και μόνο κάνει αρκετά κουραστική την όλη διαδικασία. Που να βρεθεί ο χρόνος για να μάθουν τόσα πράγματα ώστε να προσφέρουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οπότε θεωρώ ότι η ηλικία και οι

προσωπικές υποχρεώσεις δυσκολεύουν αρκετά κάποιους εκπαιδευτικούς να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της τηλεκπαίδευσης. Για παράδειγμα: Μία 30χρονη αναπληρώτρια δασκάλα, η οποία δίδασκε σε άλλο δημοτικό σχολείο της περιοχής που φοιτά ένας φίλος του γιου μου «ανέβαζε» περισσότερο υλικό για εξάσκηση με τη μορφή σταυρολέξων και κρυπτολέξων. Η συγκεκριμένη δασκάλα προφανώς είχε περισσότερο χρόνο να διαθέσει σε αυτό το κομμάτι και πιο πολλές γνώσεις όσο αναφορά τα τεχνολογικά μέσα.

8^η ερώτηση

Πιστεύετε ότι οι συνθήκες της τηλεκπαίδευσης μπορεί να παρασύρουν κάποιους γονείς στο να φερθούν με μη αποδεκτό τρόπο προς τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους ή το/τη διευθυντή του σχολείου;

Απάντηση

Από συζητήσεις που έτυχε να κάνω με άλλους γονείς, πολλοί είπαν ότι την ευθύνη έχουν οι εκπαιδευτικοί επειδή οι τηλεδιασκέψεις συχνά έχουν διάφορα προβλήματα. Τους δικαιολογώ σ' αυτήν την περίπτωση διότι δεν είχαν το χρόνο να επιμορφωθούν πάνω σε αυτό γιατί ήταν κάτι που κανείς δεν το περίμενε και αποφασίστηκε ξαφνικά. Περισσότερο νομίζω φταίει η πολιτεία και τα πανεπιστήμια της χώρας, τα οποία θα έπρεπε στα μαθήματα εξαμήνων να έχουν και μαθήματα τηλεκπαίδευσης. Όπως και να παρέχονται δωρεάν σεμινάρια επιμόρφωσης που να μπορούν να παρακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί για να μπορούν να ανταποκριθούν.

9^η ερώτηση

Έχοντας τώρα και την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης ποια είναι η εικόνα που θα μας «ζωγραφίζατε» για το σχολείο των παιδιών σας, όπως «θα μπορούσε να είναι», μία εικόνα που να συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό;

Απάντηση

Πιστεύω πως ο μεγάλος αριθμός των παιδιών που συμμετείχαν σε κάθε τηλεδιάσκεψη ευθύνεται στο ότι πολλές φορές η σχολική διαδικτυακή πλατφόρμα «έπεφτε». Μία λύση θα ήταν να ορίσουν πρωινά και απογευματινά τμήματα με μικρότερο αριθμό παιδιών ώστε και η πλατφόρμα να μην «πέφτει» και ο εκπαιδευτικός να ασχολείται περισσότερο με το κάθε παιδί ξεχωριστά. Βέβαια αυτό θα απαιτούσε και αύξηση στους μισθούς των εκπαιδευτικών λόγω των περισσότερων ωρών αλλά τουλάχιστον θα ήταν μία ζημία στα ταμεία του κράτους που θα «έπιανε τόπο» αν σκεφτούμε ότι ξοδεύτηκαν 6.000.000 ευρώ για μάσκες λάθος μεγέθους και 18.500.000 ευρώ για διαφημίσεις του εμβολίου. Αυτή είναι η άποψή μου πάνω στο πώς θα

μπορούσε να είναι το σχολείο υπό αυτές τις συνθήκες. Υπό κανονικές συνθήκες θα μπορούσαν να προστεθούν ώρες πληροφορικής ειδικά στην πρωτοβάθμια ώστε να εξοικειωθούν περισσότερο τα παιδιά με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

10^η ερώτηση

Επιστρέφοντας στην πραγματικότητα, πώς περιμένετε ρεαλιστικά να επηρεάσει η εμπειρία της τηλεκπαίδευσης το σχολείο; Τι κρίσεις και συναισθήματα σας δημιουργεί αυτή η προοπτική;

Απάντηση

Επιστρέφοντας στην πραγματικότητα σίγουρα το σχολείο δεν θα είναι ίδιο με πριν. Πολλοί εκπαιδευτικοί πιστεύω θα είναι «πελαγωμένοι» επειδή δεν θα έχουν καταφέρει να «βγάλουν» όπως θα ήθελαν τη διδακτέα ύλη. Οι μαθητές θα αντιμετωπίσουν ίσως κάποιες δυσκολίες στο να προσαρμοστούν ξανά καθώς και στο κοινωνικό τους κομμάτι, μετά από τόσο καιρό περιορισμένων επαφών. Οι γονείς θα νιώθουν άγχος μήπως το παιδί έχει «αφήσει κενά» στην κατανόηση της ύλης κατά τη διάρκεια της τηλεκπαίδευσης. Μήπως χρειαστεί να επαναληφθεί η ίδια διαδικασία. Γενικά θα υπάρξει πιστεύω έντονο άγχος από όλες τις πλευρές (γονέων, εκπαιδευτικών και πολιτείας) διότι από όσα έχω ακούσει η κατάσταση με τον κορονοϊό θα υπάρχει μέχρι και το 2024. Ας ελπίσουμε όμως πως όχι. Αυτό προκαλεί άγχος και σε μένα τον ίδιο.

11^η ερώτηση

Θα ήσασταν θετικοί σε ένα σύστημα μεικτής διδασκαλίας που να περιλαμβάνει εξ' αποστάσεως και διά ζώσης διδασκαλία; Θεωρείτε ότι θα ήσασταν σε θέση ως γονείς να ανταποκριθείτε; Για παράδειγμα, θα ήταν εφικτή η προσαρμογή της καθημερινότητάς σας σε ένα πιο μόνιμο σύστημα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης;

Απάντηση

Όπως είπα και πριν, θα ήμουν θετικός σε μία μικτή διδασκαλία αν η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση καθιερωνόταν τα απογεύματα ως ενισχυτική διδασκαλία του βασικού μαθήματος. Θα ήταν μία ανακούφιση για τους γονείς με χαμηλό εισόδημα και επίσης δεν θα χρειαζόταν να μεταφέρουν τα παιδιά τους σε κέντρα μελέτης γιατί εκτός του ότι κοστίζουν αρκετά, ορισμένοι γονείς δουλεύουν εκείνες τις ώρες. Πιστεύω ότι αν σταδιακά εδραιωνόταν μια μεικτή εκπαίδευση και οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί με το πέρασμα του χρόνου θα ήταν περισσότερο εξοικειωμένοι σε σχέση με τώρα. Θα μπορούσαν να διαχειριστούν καλύτερα την όλη διαδικασία και να έχει μια θετική επίδραση.

2^η συνέντευξη

(Ερωτήσεις γενικού περιεχομένου)

- Φύλο: Θήλυ
- Ηλικία: 37 ετών
- Μορφωτικό επίπεδο: Απόφοιτη ΑΕΙ
- Είστε κάτοχοι Η/Υ; Ναι
- Είναι εξοικειωμένο/α το παιδί/τα παιδιά σας με τη χρήση των Η/Υ; Ναι, αρκετά
- Σας ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση»; Ναι

(Ερωτήσεις ειδικού περιεχομένου)

1^η ερώτηση

Πιθανότατα η τηλεκπαίδευση σας έδωσε τη δυνατότητα να δείτε από κοντά το πώς γίνεται το μάθημα στο σχολείο. Ίσως ένα μέρος των όσων παρατηρήσατε θεωρείτε ότι χαρακτήριζε πάντα το σχολείο ενώ ένα άλλο μέρος είναι αποτέλεσμα (θετικό ή αρνητικό) της νέας έκτακτης κατάστασης. Ποια είναι καταρχάς η εικόνα που έχετε τώρα για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο έτσι όπως σας «αποκαλύφθηκε» και μέσα από την τηλεκπαίδευση;

Απάντηση

Η τηλεκπαίδευση δεν κατάφερε να αλλάξει την άποψή μου για το σχολείο και το εκπαιδευτικό σύστημα εν γένει. Απλά επιβεβαίωσε αυτό που ήδη γνωρίζαμε και αναμέναμε να αντιμετωπίσουμε. Το εκπαιδευτικό σύστημα πάσχει από πολλές απόψεις μεταξύ των οποίων είναι, κατά τη γνώμη μου, η έλλειψη ουσιώδους αξιολόγησης των μαθητών ιδιαίτερα στα Δημοτικά και Γυμνάσια, οι δομές υποστήριξης της διδασκαλίας, η ελλιπής υποστήριξη εκπαιδευτικών και μαθητών στα πλαίσια της τηλεκπαίδευσης καθώς επίσης και το αναχρονιστικό σύστημα που ενισχύει την παπαγαλία ενώ παράλληλα αποτυγχάνει να εφοδιάσει τους μαθητές με βασικές δεξιότητες για τη ζωή (πχ. Επαρκής γνώση υπολογιστών και δεύτερης γλώσσας-χωρίς την ανάγκη φροντιστηρίων).

2^η ερώτηση

Τι εκτιμήσατε περισσότερο από την εισαγωγή της τηλεκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης και τι σας προβλημάτισε περισσότερο; Αναφερθείτε στα στοιχεία εκείνα που σας έκαναν την πιο ζωντανή εντύπωση είτε στη μία κατεύθυνση είτε στην άλλη.

Απάντηση

Εκτίμησα το γεγονός ότι το παιδί μου δε χρειάστηκε να εκτεθεί στον ιό ενώ παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα συνέχισης της σχολικής χρονιάς. Θα ήμουν ιδιαίτερα ανήσυχη αν το παιδί χρειαζόταν να πηγαίνει στο σχολείο εν μέσω κορονοϊού ενώ από την άλλη πλευρά δεν θα ήθελα σε καμία περίπτωση να χάσει τη σχολική χρονιά. Από την άλλη πλευρά με προβλημάτισε το γεγονός ότι εγώ και ο σύζυγός μου εργαζόμαστε και γι' αυτό η επιτήρηση και υποστήριξη του παιδιού κατά τη διάρκεια του μαθήματος ήταν δύσκολη. Όταν το παιδί είναι μικρό χρειάζεται συνεχή παρακολούθηση από κάποιον κηδεμόνα για να μην αποσπάται η προσοχή του καθώς επίσης και συνεχή τεχνική υποστήριξη για τη χρήση του υπολογιστή και την πλατφόρμα διδασκαλίας. Μέχρι στιγμής τα παιδιά δεν είχαν συνηθίσει να χρησιμοποιούν τον Η/Υ για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Αρχικά αντιμετωπίσαμε δυσκολίες ακόμη και σχετικά με την ικανότητα του παιδιού να μπει μόνο του στη ψηφιακή τάξη και να συμμετέχει χωρίς την βοήθεια κάποιου ενήλικα. Στην πορεία αυτό βελτιώθηκε αρκετά.

3η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες δυσκολίες στην έλλειψη υποδομών ή έλλειψη επιμόρφωσης και σε ποιο σε περιορισμούς που έχει η ίδια η τηλεκπαίδευση ή σε έλλειψη διάθεσης εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή;

Απάντηση

Η έλλειψη υποδομών είναι εμφανής και στην περίπτωση της τηλεκπαίδευσης. Η ελλιπής χρηματοδότηση είναι, θεωρώ, από τα πιο σημαντικά εμπόδια. Πιστεύω ότι αυτό επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και τη διεκπεραίωση της τηλεκπαίδευσης καθώς οι πόροι δεν επαρκούν ούτε για την απόκτηση ενός πιο αναβαθμισμένου συστήματος παροχής εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, ούτε για την ενίσχυση όλων των οικονομικά αδύνατων οικογενειών που μπορεί να μην έχουν διαθέσιμο υπολογιστή στο σπίτι ή πρόσβαση σε ίντερνετ υψηλής ταχύτητας. Η έλλειψη επιμόρφωσης επηρεάζει, αλλά κατά τη γνώμη μου σε μικρότερο βαθμό τη διεκπεραίωση του μαθήματος καθώς οι περισσότεροι είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τη χρήση της τεχνολογίας. Στη δικιά μας περίπτωση πάντως η δασκάλα, αν και είναι πιο μεγάλης ηλικίας, φαίνεται να είναι αρκετά εξοικειωμένη με την πλατφόρμα και σε γενικές γραμμές το μάθημα κυλά ομαλά.

4^η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες επιτυχίες; Σε χαρακτηριστικά της ίδιας της τηλεκπαίδευσης ή στην ιδιαίτερη προσπάθεια των εκπαιδευτικών και σε ποιο βαθμό στη δική σας συνεισφορά σε τεχνολογία ή σε εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών;

Απάντηση

Θεωρώ ότι η συνεισφορά των εκπαιδευτικών είναι καθοριστική. Οι εκπαιδευτικοί για ακόμη μια φορά έδειξαν την αγάπη που έχουν μέσα τους για τα παιδιά μας. Αυτοί οι άνθρωποι αν και συνάντησαν δυσκολίες τεχνικές, γνωστικές και ψυχολογικές προσπάθησαν με αγάπη και μεράκι να διδάξουν τα παιδιά μας, έστω και με αυτόν το ασυνήθιστο για τα δικά μας δεδομένα τρόπο. Προσπάθησαν σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, με τα μέσα που διέθετε το σχολείο ή και οι ίδιοι πολλές φορές να μάθουν νέες τεχνικές και τρόπους για να κάνουν πιο ελκυστικό και κατανοητό το μάθημα. Η δική μας συνεισφορά είναι περισσότερο υποστηρικτική, αλλά σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσα να πω ότι αντικαθιστούμε τη δουλειά του εκπαιδευτικού.

5^η ερώτηση

Πιθανώς, στο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης, να είδατε τον εαυτό σας να παίζει νέο ρόλο σε σχέση με την εκπαίδευση των παιδιών σας. Το βιώσατε αυτό ως αποκάλυψη νέων ευκαιριών στη σχέση σας (εκπαιδευτική ή γενικότερη) με τα παιδιά σας; Ως μία δυσάρεστη και αγχωτική εμπειρία που στο μέλλον καλύτερα να αποφευχθεί με κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών στο σχολείο; Κάπως αλλιώς; Σας άρεσε ο εκπαιδευτικός ρόλος που ίσως χρειάστηκε να αναλάβετε; Πόσο κρίσιμος πιστεύετε ότι στάθηκε στην παρούσα φάση;

Απάντηση

Η τηλεκπαίδευση ήταν όντως μια αφορμή να ξαναγνωριστούμε με το παιδί μας. Να δούμε από κοντά τη συμπεριφορά του, την πειθαρχία του, τα προτερήματα και προβλήματα καθώς και αν αγαπά το σχολείο εν γένει. Ήταν μια ευκαιρία να μπούμε στη θέση του και να καταλάβουμε τις κλίσεις και τα ταλέντα του. Για παράδειγμα καταλάβαμε πόσο καλός είναι στα καλλιτεχνικά και πόσο του έχει λείψει η γυμναστική – μαθήματα που ποτέ δεν έδωσα ιδιαίτερο βάρος. Παρ' όλα αυτά η τηλεκπαίδευση δεν είναι για όλους. Εμάς μας ήταν πιο εύκολο γιατί και οι δύο είχαμε τη δυνατότητα της τηλεργασίας. Αν και δύσκολο, ωστόσο ήταν εφικτό να εργαζόμαστε παράλληλα με την επιτήρηση του παιδιού εν ώρα μαθήματος. Ωστόσο καταλαβαίνω πως αυτό δεν είναι δυνατό για όλους. Σε ότι αφορά το ρόλο μας, όπως προείπα, ήταν κυρίως υποστηρικτικής φύσεως και δεν αντικατέστησε αυτόν του εκπαιδευτικού. Σίγουρα υπήρχαν φορές που κληθήκαμε να

βοηθήσουμε το παιδί ώστε να κατανοήσει καλύτερα κάποιο κομμάτι της ύλης αλλά αυτό ήταν κάτι το οποίο έτσι κι αλλιώς θα συνέβαινε το απόγευμα που το παιδί θα έκανε επανάληψη την ύλη που διδάχθηκε στο σχολείο.

6^η ερώτηση

Θα θέλατε να δείτε κάποια στοιχεία της τηλεκπαίδευσης να παραμένουν στην πρωτοβάθμια και μετά την επιστροφή των παιδιών σας στο διά ζώσης μάθημα; Αν ναι ποια είναι αυτά και γιατί;

Απάντηση

Φυσικά. Θεωρώ ότι η τηλεκπαίδευση είναι μία καινοτομία, την οποία θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί ο κρατικός μηχανισμός ώστε να κάνει την εκπαίδευση προσβάσιμη σε όλους. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που ο μαθητής είτε λόγω ασθένειας, είτε λόγω καιρικών φαινομένων (κυρίως σε δύσβατες περιοχές όπως νησιά και ορεινά χωριά) δεν μπορεί να παρακολουθήσει μαθήματα στο σχολείο. Επιπλέον θα μπορούσε να δημιουργηθεί μία βιβλιοθήκη με μαγνητοφωνημένα μαθήματα τα οποία θα μπορούσαν να παρέχονται στους μαθητές ως υποστηρικτικό υλικό ακόμα και μετά την επιστροφή των παιδιών στα σχολεία.

7^η ερώτηση

Πάρτε τη θέση ενός ή μίας εκπαιδευτικού. Και αυτοί είναι άνθρωποι όπως και εσείς με οικογένειες και ποικίλες υποχρεώσεις. Πιστεύετε ότι η επιβάρυνσή τους μέσα από την προσθήκη στοιχείων τηλεκπαίδευσης στο μάθημά τους θα μπορούσε να είναι ένας εργασιακός κυκεώνας γι' αυτούς;

Απάντηση

Δεν θεωρώ ότι επιβαρύνθηκαν. Ίσως στην αρχή και μέχρι να μάθουν να χειρίζονται την πλατφόρμα. Πολλοί άλλωστε επωφελήθηκαν από αυτή την κατάσταση. Για παράδειγμα, στον κύκλο μας έχουμε εκπαιδευτικούς που είχαν διοριστεί στην παραμεθόριο και λόγω τηλεκπαίδευσης απέφυγαν τη μετακίνηση μακριά από το σπίτι τους. Μπόρεσαν και εργάζονταν κανονικά για τα σχολεία στην παραμεθόριο, πχ. από την Αθήνα! Επίσης άλλοι χρειάζεται να διανύουν πολλά χιλιόμετρα καθημερινά για να πάνε στο σχολείο που εργάζονται, οπότε όλος αυτός ο χρόνος που άλλοτε επενδύονταν στη μετακίνηση μπορεί πια να επενδυθεί στην προετοιμασία για το μάθημα. Η μόνη δυσκολία που μπορεί να αντιμετωπίζουν είναι πως μπορεί και αυτοί, όντας εργαζόμενοι γονείς, να έχουν δικό τους παιδί που να χρειάζεται βοήθεια κατά

τη διάρκεια της δικής του τηλεκπαίδευσης. Παρ' όλα αυτά, αυτό είναι ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε όλοι.

8^η ερώτηση

Πιστεύετε ότι οι συνθήκες της τηλεκπαίδευσης μπορεί να παρασύρουν κάποιους γονείς στο να φερθούν με μη αποδεκτό τρόπο προς τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους ή το/τη διευθυντή του σχολείου;

Απάντηση

Λαμβάνοντας υπόψιν ότι πια και ο γονέας βλέπει τι γίνεται μέσα στην τάξη και κατά συνέπεια αποκτά άποψη, ναι το θεωρώ πιθανό. Ένας ακόμη παράγοντας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε τέτοιου είδους φαινόμενα είναι και η ψυχολογική πίεση και φόρτιση που βιώνουν ορισμένοι εξαιτίας της πανδημίας. Ίσως κάποιοι από αυτούς εν καιρώ πανδημίας να μην έχουν την διάθεση και την υπομονή να διαχειριστούν τις δυσκολίες της τηλεκπαίδευσης. Παρ' όλα αυτά δεν είμαι γνώστης κάποιου τέτοιου περιστατικού.

9^η ερώτηση

Έχοντας τώρα και την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης ποια είναι η εικόνα που θα μας «ζωγραφίζατε» για το σχολείο των παιδιών σας, όπως «θα μπορούσε να είναι», μία εικόνα που να συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό;

Απάντηση

Όπως προανέφερα η τηλεκπαίδευση δεν κατάφερε να μου αλλάξει την εικόνα που είχα για το σχολείο και το εκπαιδευτικό σύστημα. Εν τέλει βλέπω ότι λίγα έχουν αλλάξει από τότε που πήγαινα εγώ σχολείο. Ίσως η τηλεκπαίδευση με έκανε να δω πόσο δύσκολο είναι το έργο του δασκάλου, κάτι το οποίο υποτιμούσα μέχρι τώρα πιστεύοντας ότι είναι μία εύκολη δουλειά. Από εκεί και πέρα η τηλεκπαίδευση δεν άλλαξε τις σταθερές και τις νόρμες πάνω στις οποίες στηρίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα μας. Στην ουσία η τηλεκπαίδευση είναι απλά μία πλατφόρμα και τίποτα παραπάνω. Ακόμα όμως και με τα πολλά ελαττώματά του, το ελληνικό σχολείο έχει καταφέρει να βγάλει στην κοινωνία πολλούς επιστήμονες.

10^η ερώτηση

Επιστρέφοντας στην πραγματικότητα, πώς περιμένετε ρεαλιστικά να επηρεάσει η εμπειρία της τηλεκπαίδευσης το σχολείο; Τι κρίσεις και συναισθήματα σας δημιουργεί αυτή η προοπτική;

Απάντηση

Θεωρώ πως η τηλεκπαίδευση έδωσε μία ιδέα για το πώς θα μπορούσαν να είναι τα σχολεία του μέλλοντος. Μπορεί, δεδομένων των καταστάσεων, να μπήκε σε εφαρμογή βεβιασμένα και γι' αυτό να ήρθε αντιμέτωπη με πολλά προβλήματα και πολλές αντιδράσεις, αλλά αν της δώσουμε χρόνο θα μπορούσε να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το σχολείο. Μπορεί για παράδειγμα να δημιουργηθούν εξωσχολικά μαθήματα σεμιναριακού τύπου όπου τα παιδιά θα μπορούν να παρακολουθούν σεμινάρια μουσικής, ζωγραφικής, σωστής διατροφής κλπ. Και για του λόγου του αληθές έβλεπα τις προάλλες στην τηλεόραση μία νέα συνδρομητική πλατφόρμα με πολλά αθλητικά προγράμματα όπως pilates και yoga που μπορείς να τα παρακολουθήσεις και να γυμνάζεσαι από την άνεση του σπιτιού σου. Πόσο ωραίο θα ήταν ένα τέτοιο πρόγραμμα και για τους μαθητές των σχολείων στα πλαίσια της προώθησης ενός υγιούς τρόπου ζωής και μείωσης της παχυσαρκίας.

11^η ερώτηση

Θα ήσασταν θετικοί σε ένα σύστημα μεικτής διδασκαλίας που να περιλαμβάνει εξ' αποστάσεως και διά ζώσης διδασκαλία; Θεωρείτε ότι θα ήσασταν σε θέση ως γονείς να ανταποκριθείτε; Για παράδειγμα, θα ήταν εφικτή η προσαρμογή της καθημερινότητάς σας σε ένα πιο μόνιμο σύστημα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης;

Απάντηση

Το σχολείο με την παραδοσιακή του μορφή δεν μπορεί και δεν πρέπει να αντικατασταθεί με την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Το σχολείο εκτός από μόρφωση προσφέρει και άλλα πολύ σημαντικά εφόδια, όπως η κοινωνικοποίηση και η πειθαρχία. Θα μπορούσε όμως να λειτουργήσει βοηθητικά ή συμπληρωματικά. Όπως τόνισα και πριν θα μπορούσε να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου τα παιδιά δεν δύνανται να παρακολουθήσουν μία διά ζώσης διδασκαλία. Επίσης, θα μπορούσε να εργαλειοποιηθεί από το κράτος προκειμένου να μειώσει το κόστος σε προσωπικό (πχ. να απασχολεί ένα δάσκαλο ο οποίος θα παραδίδει μαθήματα σε παιδιά που μένουν σε πολλά διαφορετικά δυσπρόσιτα χωριά και νησιά) και να επενδύσει αυτά τα χρήματα στη βελτίωση των υποδομών και σε άλλες διάφορες μεταρρυθμίσεις.

3^η συνέντευξη

(Ερωτήσεις Γενικού Περιεχομένου)

- Φύλο: Άρρεν
- Ηλικία: 38
- Μορφωτικό επίπεδο: Απόφοιτος Λυκείου
- Είστε κάτοχοι Η/Υ;: Ναι
- Είναι εξοικειωμένο/α το παιδί/τα παιδιά σας με τη χρήση των Η/Υ;
Πολύ λίγο
- Σας ήταν γνώριμος ο όρος «τηλεκπαίδευση»;: Όχι

(Ερωτήσεις Ειδικού Περιεχομένου)

1^η ερώτηση

Πιθανότατα η τηλεκπαίδευση σας έδωσε τη δυνατότητα να δείτε από κοντά το πώς γίνεται το μάθημα στο σχολείο. Ίσως ένα μέρος των όσων παρατηρήσατε θεωρείτε ότι χαρακτήριζε πάντα το σχολείο ενώ ένα άλλο μέρος είναι αποτέλεσμα (θετικό ή αρνητικό) της νέας έκτακτης κατάστασης. Ποια είναι καταρχάς η εικόνα που έχετε τώρα για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο έτσι όπως σας «αποκαλύφθηκε» και μέσα από την τηλεκπαίδευση;

Απάντηση:

Η άποψή μου για την εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο ήταν πάντοτε καλή. Ακόμα και τώρα που παρακολούθησα από κοντά τον τρόπο διδασκαλίας μέσω της τηλεκπαίδευσης ενισχύθηκε η θετική μου άποψη! Τα παιδιά μας καθημερινά μαθαίνουν ένα «σωρό πράγματα» και τώρα με την τηλεκπαίδευση είχα την ευκαιρία να το παρατηρήσω καλύτερα. Έστω και με αυτόν τον τρόπο, της τηλεκπαίδευσης, τα παιδιά μας αποκτούσαν γνώσεις και δεξιότητες.

2^η ερώτηση

Τι εκτιμήσατε περισσότερο από την εισαγωγή της τηλεκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά την περίοδο της υγειονομικής κρίσης και τι σας προβλημάτισε περισσότερο; Αναφερθείτε στα στοιχεία εκείνα που σας έκαναν την πιο ζωντανή εντύπωση είτε στη μία κατεύθυνση είτε στην άλλη.

Απάντηση:

Εκτίμησα τον επαγγελματισμό των διδασκόντων σε μια πρωτόγνωρη μορφή εκπαίδευσης σε παιδιά δημοτικού, για την οποία ουδέποτε είχαν εκπαιδευτεί ή προετοιμαστεί και εντυπωσιάστηκα απ' την αποτελεσματικότητά τους. Οι εκπαιδευτικοί καθημερινά ήταν

χαμογελαστοί και ευδιάθετοι, έτοιμοι να διδάξουν τα παιδιά μας και να απαντήσουν στα ερωτήματά τους. Προσπαθούσαν να έχουν πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό και εναλλακτικές μεθόδους για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν οτιδήποτε συμβεί. Δε βρίσκω κάτι το αρνητικό, εκτός από κάποια θέματα τεχνικής φύσεως.

3^η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες δυσκολίες στην έλλειψη υποδομών ή έλλειψη επιμόρφωσης και σε ποιο σε περιορισμούς που έχει η ίδια η τηλεκπαίδευση ή σε έλλειψη διάθεσης εκ μέρους των εκπαιδευτικών να επενδύσουν σε προσπάθεια και χρόνο πάνω σε αυτή;

Απάντηση:

Παρά τις μεγάλες ελλείψεις σε κατάρτιση και υποδομές, θαυμάζω τους εκπαιδευτικούς για τη διάθεση που επέδειξαν σ' αυτό το εγχείρημα! Όπως είπα και πιο πριν έδειξαν ιδιαίτερο ζήλο. Η προσπάθεια τους να αποδώσουν το μάθημα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο παρά τις όποιες δυσκολίες είναι αξιοθαύμαστη. Οι εκπαιδευτικοί για ακόμη μια φορά έδειξαν ότι τίποτα δεν μπορεί να τους κρατήσει «μακριά» από τα «παιδιά τους» όπως λένε. Πράγματι σαν δικά τους παιδιά τα αντιμετωπίζουν καθημερινά και έτσι και σε αυτή την δυσκολία στάθηκαν πλάι τους για να τα βοηθήσουν να προχωρήσουν.

4^η ερώτηση

Σε ποιο βαθμό αποδίδετε τις όποιες επιτυχίες σε χαρακτηριστικά της ίδιας της τηλεκπαίδευσης ή στην ιδιαίτερη προσπάθεια των εκπαιδευτικών και σε ποιο βαθμό στη δική σας συνεισφορά σε τεχνολογία ή σε εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών;

Απάντηση:

Πιστεύω πως η τηλεκπαίδευση είχε επιτυχία σε μεγάλο βαθμό διότι οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να διδάσκονται από την άνεση του σπιτιού τους και θεωρώ πως αυτό το χαρακτηριστικό τους αποφόρτισε από το άγχος γιατί βιώνοντας άνετα σε ένα οικείο περιβάλλον θα απέδιδαν καλύτερα. Το ίδιο θεωρώ συνέβη και με τους εκπαιδευτικούς. Σημαντικό ρόλο έπαιξε επίσης και η εξοικείωση αρκετών παιδιών με την τεχνολογία. Αλλά κατά τη γνώμη μου, πολύ βασικό ρόλο όπως έχω πει πάρα πολλές φορές και θα συνεχίσω να το λέω, «έπαιξαν» οι εκπαιδευτικοί. Ήδη έχω αναφέρει τον τρόπο που στάθηκαν απέναντι στα νέα δεδομένα.

5^η ερώτηση

Πιθανώς, στο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης, να είδατε τον εαυτό σας να παίζει νέο ρόλο σε σχέση με την εκπαίδευση των παιδιών σας. Το βιώσατε αυτό ως αποκάλυψη νέων ευκαιριών στη σχέση σας (εκπαιδευτική ή γενικότερη) με τα παιδιά σας; Ως μία δυσάρεστη και αγχωτική εμπειρία που στο μέλλον καλύτερα να αποφευχθεί με κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών στο σχολείο; Κάπως αλλιώς; Σας άρεσε ο εκπαιδευτικός ρόλος που ίσως χρειάστηκε να αναλάβετε; Πόσο κρίσιμος πιστεύετε ότι στάθηκε στην παρούσα φάση;

Απάντηση:

Πιστεύω πώς κατά κάποιο τρόπο οι σχέσεις γονέων και παιδιών άλλαξαν προς το καλύτερο, διότι και οι ίδιοι οι γονείς εκτίμησαν το ενδιαφέρον που έδειξαν τα παιδιά τους προς την τηλεκπαίδευση. Ως γονείς είχαμε την ευκαιρία να παρατηρήσουμε τον τρόπο που μαθαίνουν τα παιδιά μας, είδαμε την προσπάθειά τους, τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών. «Γνώρισα» και κάποιους συμμαθητές του παιδιού μου, έστω και με αυτόν τον τρόπο, που πιο πριν δεν είχα την ευκαιρία.

6^η ερώτηση

Θα θέλατε να δείτε κάποια στοιχεία της τηλεκπαίδευσης να παραμένουν στην πρωτοβάθμια και μετά την επιστροφή των παιδιών σας στο διά ζώσης μάθημα; Αν ναι ποια είναι αυτά και γιατί;

Απάντηση:

Θεωρώ πως από την τηλεκπαίδευση πρέπει να μείνουν κάποια στοιχεία τα οποία θα εξελίξουν και θα εκσυγχρονίσουν την εκπαίδευση. Μπορεί αυτή την φορά να ήταν πολύ ξαφνικό και περίεργο για όλους μας, αλλά με μια σωστή προετοιμασία και οργάνωση πιστεύω θα βοηθήσει αρκετά σε κάποιες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να πραγματοποιείται τηλεκπαίδευση σε περιπτώσεις που είναι δύσκολο για κάποιο παιδί να βρίσκεται στο σχολείο, όπως για θέματα υγείας. Αν κάποιο παιδί είναι άρρωστο να έχει την δυνατότητα να παρακολουθήσει έστω και από το σπίτι το μάθημα για να μην «χάνει την επαφή» και «μένει πίσω».

7^η ερώτηση

Πάρτε τη θέση ενός ή μίας εκπαιδευτικού. Και αυτοί είναι άνθρωποι όπως και εσείς με οικογένειες και ποικίλες υποχρεώσεις. Πιστεύετε ότι η επιβάρυνσή τους μέσα από την προσθήκη στοιχείων τηλεκπαίδευσης στο μάθημά τους θα μπορούσε να είναι ένας εργασιακός κυκεώνας γι' αυτούς;

Απάντηση:

Σαφώς και είναι άνθρωποι με υποχρεώσεις και προβλήματα. Πολλές φορές υπάρχουν δύσκολες συνθήκες που επηρεάζουν την απόδοσή τους. Όπως όμως όλα τα επαγγέλματα εξελίσσονται, έτσι και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εντάξουν κάποια στοιχεία προκειμένου να εξελίξουν τη διδασκαλία, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του μαθητή και κάνοντας πιο ευχάριστο το μάθημα. Αυτό πιστεύω θα βοηθήσει ιδιαίτερα την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς όταν οι μαθητές θα «βρίσκουν» πιο ενδιαφέρον το μάθημα, θα ανταποκρίνονται περισσότερο και θα γίνεται πιο εύκολη η δουλειά του δασκάλου. Γενικότερα πρέπει να υπάρχει βελτίωση και εμπλουτισμός των τεχνικών και των μέσων που χρησιμοποιούνται.

8^η ερώτηση

Πιστεύετε ότι οι συνθήκες της τηλεκπαίδευσης μπορεί να παρασύρουν κάποιους γονείς στο να φερθούν με μη αποδεκτό τρόπο προς τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους ή το/τη διευθυντή του σχολείου;

Απάντηση:

Δεν συμφωνούν σίγουρα όλοι με την τηλεκπαίδευση. Πιστεύουν ότι έχει αρκετά μειονεκτήματα και για τους μαθητές και για την εκπαίδευση γενικότερα. Και εγώ προσωπικά δεν συμφωνούσα στην αρχή. Ήμουν αρκετά επιφυλακτικός για το αν θα μπορούν να ανταποκριθούν οι μαθητές σε όλο αυτό. Αποτέλεσμα αυτού ήταν και η δυσαρέσκεια που έδειξαν κάποιοι γονείς προς τα πρόσωπα εκπαιδευτικών και διευθυντών. Θεωρώντας ότι αυτοί ευθύνονται σε κάποιο βαθμό, γιατί κατά κάποιο τρόπο στα πρόσωπα των εκπαιδευτικών βλέπουν το εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα.

9^η ερώτηση

Έχοντας τώρα και την εμπειρία της τηλεκπαίδευσης ποια είναι η εικόνα που θα μας «ζωγραφίζατε» για το σχολείο των παιδιών σας, όπως «θα μπορούσε να είναι», μία εικόνα που να συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό;

Απάντηση:

Η εικόνα που έχω γενικά για την τηλεκπαίδευση αυτή τη στιγμή είναι ουδέτερη προς θετική. Προσωπικά δεν μπορώ να διακρίνω κάποια αρνητικά στοιχεία, βοήθησε να συνεχιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία και να προχωράνε τα παιδιά. Οπότε αυτό θεωρώ ότι είναι θετικό. Μου δημιουργεί μια θετική εικόνα. Δεν μπορώ να πω όμως πως συνδυάζει το ιδανικό με το εφικτό. Γενικά δεν θεωρώ ότι είναι εύκολο να επιτευχθεί το ιδανικό στο ελληνικό σχολείο με τα δεδομένα που υπάρχουν αυτή τη στιγμή. Χρειάζεται πολύ προσπάθεια για να φτάσει το

ελληνικό σχολείο σε ένα καλό επίπεδο θεωρώ και σε αυτό απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κρατική μέριμνα. Επενδύοντας σε εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό.

10^η ερώτηση

Επιστρέφοντας στην πραγματικότητα, πώς περιμένετε ρεαλιστικά να επηρεάσει η εμπειρία της τηλεκπαίδευσης το σχολείο; Τι κρίσεις και συναισθήματα σας δημιουργεί αυτή η προοπτική;

Απάντηση:

Πιστεύω πως τα παιδιά θα χαρούν που θα βρεθούν σε ένα περιβάλλον που θα τους έχει λείψει συναντώντας φίλους και συμμαθητές και ενεργοποιώντας ξανά τη μεταξύ τους σχέση και την κοινωνικοποίησή τους. Τα παιδιά έχουν ανάγκη να δουν τους φίλους και τους δασκάλους τους, να παίζουν, να γελάσουν και να μάθουν με τον τρόπο που το έκαναν ως τώρα. Πιστεύω πως περιμένουν την επιστροφή στην κανονικότητα με ανυπομονησία. Εύχομαι και ελπίζω να επιστρέψουμε όλοι σε μια κανονικότητα, το έχουμε όλοι ανάγκη και τα παιδιά μας και εμείς. Όλο αυτό που βιώσαμε και βιώνουμε είναι πολύ δύσκολο.

11^η ερώτηση

Θα ήσασταν θετικοί σε ένα σύστημα μεικτής διδασκαλίας που να περιλαμβάνει εξ' αποστάσεως και διά ζώσης διδασκαλία; Θεωρείτε ότι θα ήσασταν σε θέση ως γονείς να ανταποκριθείτε; Για παράδειγμα, θα ήταν εφικτή η προσαρμογή της καθημερινότητάς σας σε ένα πιο μόνιμο σύστημα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης;

Απάντηση:

Ένας σωστός και μελετημένος τρόπος συνδυασμού των δύο αυτών ειδών διδασκαλίας θα είχε πιστεύω πολλά θετικά. Θα μπορούσε να βοηθήσει με αρκετούς τρόπους. Θα μπορούσε η εξ' αποστάσεως διδασκαλία να χρησιμοποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα για την εμπέδωση της διδασκόμενης ύλης. Για παράδειγμα ανά δεκαπέντε ημέρες να πραγματοποιείται μια εξ' αποστάσεως διδασκαλία σε απογευματινή ώρα. Σε αυτή την ώρα θα μπορούσαν οι μαθητές να εκφράζουν απορίες και να μην «αφήνουν κενά» ή να έχουν μια λάθος εντύπωση για κάποια πράγματα. Πιστεύω ότι αν συνέβαινε αυτού του είδους η τηλεκπαίδευση, όπως ανταποκρίθηκα και τώρα, έτσι και τότε θα ανταποκρινόμουν και μάλιστα αρκετά καλύτερα διότι θα μου ήταν γνώριμη η κατάσταση. Θα ήμουν περισσότερο εξοικειωμένος. Οπότε είμαι υπέρ!

